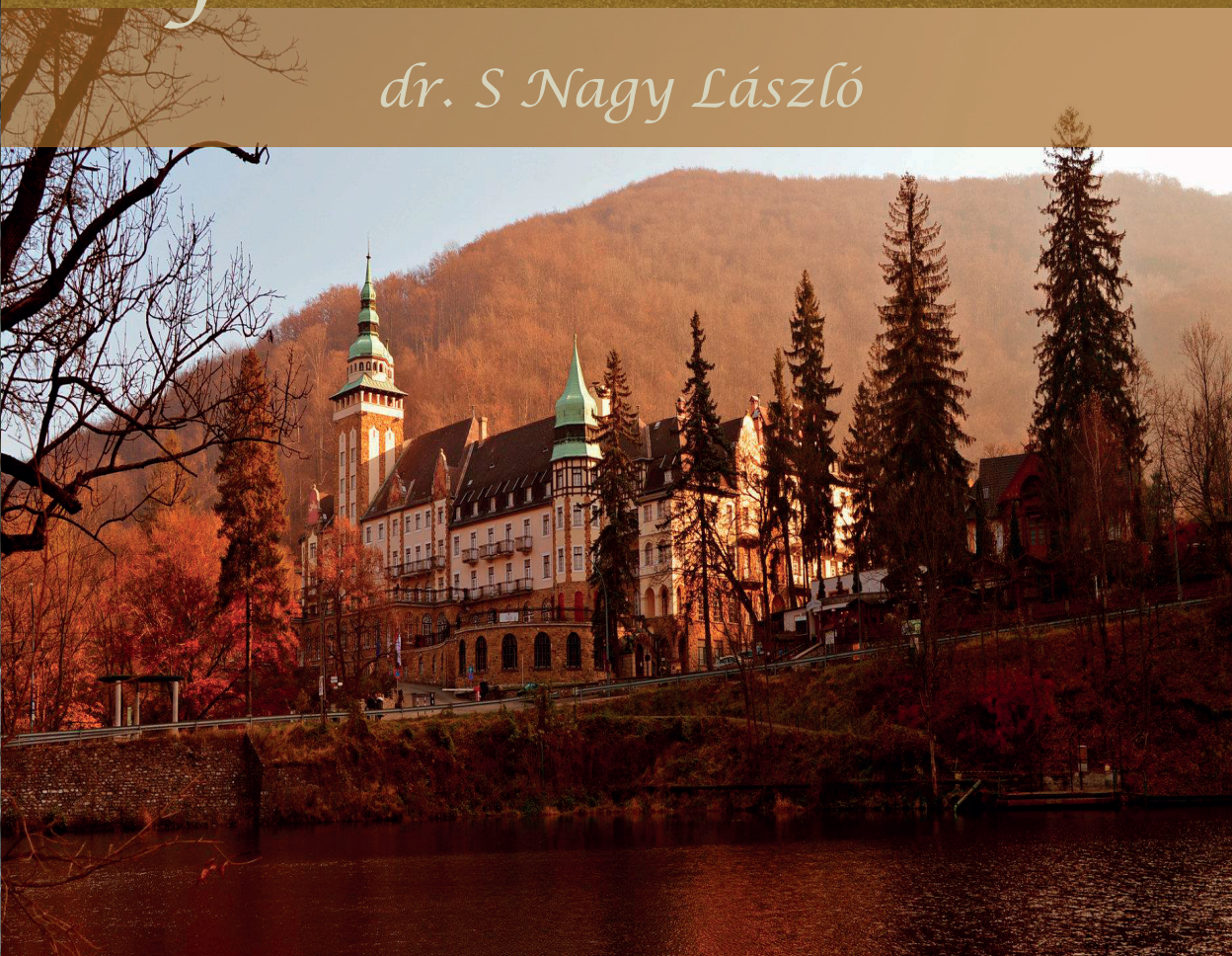

Nyomok és Kötődések

dr. S Nagy László

dr. S Nagy László

Nyomok és Kötődések

Szerkesztő, korrektor
M. Fejes Ágnes

ISBN szám: 978-615-01-8654-2
Fotók: családi fotó gyűjteményből
Fotó és nyomdai előkészítés: Mohai Elek, Szabó Erika
Felelős kiadó: dr. S Nagy László
Nyomdai munkák: Grafit Pencil Nyomda Kft. Budapest
Felelős vezető: Konecsni Ferenc, Szabó Gábor

„A hova nem rajtunk áll,
a miért Isten titka,
ahogyan a mi szabadságunk.”
(Jókai Anna)

Nyomok és Kötődések

Tálsya - Lillafüred - Budapest

„Örökség”

Magammal hoztam
otthonról a nyugtalanságot,
Utánam csak pár, megfoghatatlan
nyom maradt,
és a néma ajkak mögé zárt biztatások.
Az úton
olykor megállék önmagam előtt,
Vándortarisznyámban megigazítani
a gyermekkori emlékek közt
száradó tavaszt,
Zsebemben melengetve a kemence illatot,
Melyben soha el nem fogyó cipómat
sütötte nagyanyám
s utána, a fák közt bujkáló szelekkel együtt
tovább megyek.

(Verasztó Antal)

ELŐSZÓ

A 2020 elejei karantén időszak egy sajátos élethelyzetbe kényszerítette még a – magamfajta – mozgékonyabb embereket is. Az eddig természetesnek tekintett életvitelünket, szabad akaratomat korlátozva egy olyan mikroorganizmus befolyásolta, amilyenre gondolni sem mertünk. Legfőképpen arra nem, hogy ennek világra szóló kihatása lesz. Nehéz választ találni arra, hogy ez természetes folyamat szüleménye-e, vagy emberi cselekmény „eredményeként” szabadult az emberiségre? Vagy talán – emberileg beláthatatlan, ismeretlen – a természetfölötti Teremtőerő „szülte, küldte”, az elbizakodottá vált ember figyelmeztetésére, önmérséklésére? Az adódó zártság alkalmat kínált az „egyelőre fogollyá” vált idősebb korosztály átélt időszakai felidőzésére, emlékei lényegének értékesebbnek vélt gondolatainak a rögzítésére, hagyatékozására. Meggyőződésem, hogy érdemes a múlt eltörlése helyett olyan pilléreket képező történéseket, nyomokat, rögzíteni, amelyek alapján az utókor vissza is tekinthet és/vagy létfeltételei fejlesztéséhez, bizonyos dolgokból még okulhat.

Napjainkban sok példaértékű memoárt olvasva felfigyeltem, hogy az időrendi, kronologikus közlésű események, történések „leírása” között, milyen értelmezési különbséget képez a magyar szó, fogalom kifejező ereje. Felismerni véltem az ókori görögök *kronosz*, illetve a *kairosz* kifejezésekkel illetett *kétféle időfogalom* jelentőségét, érzékeltetését. Ugyanis, amíg a *kronosz* (kronológia) az egymás után pergő percek, a fogyatkozó, visszafordíthatatlan idő múlását jelenti, addig a *kairoszi* idő, a lelki elmélyülést, a kegyelmi pillanatok egymásutánját kapcsolja az örökkévalósághoz. Ahhoz tehát, hogy a dolgaink, történéseink, gondolataink *kötődjenek* az emberben, lelkében, *érezsvilágában*, azokat kellő árnyaltságú jelzőkkel illik leírni, rögzíteni. Érvényesüléséhez ajánlatos a kiszámíthatatlan jövőjű, a „mindenséggel mérd magad” dimenziójú szellemiség, a *kairoszi* létezés „örök” idejének érzékeltetése. Lényeges az *értelem-* és az *érezsvilág* arányos „művelése”, az emberfelettil való kapcsolatot közvetítő elgondolhatóság, megvalósíthatóság és *folytathatóság* hármasságának biztosítása. A 60 év távlatából csak kísérletet tehetek a vázolt szellemiségű kétféle időfogalmú

érzésvilág árnyalt érvényesítésére. Ugyanakkor fel kellett mérni a korosodás függvényében vállalható, a múlt korszakaira eső terjedelem szakaszolhatóságát. Természetesnek tekintetem az életpálya kezdeti szakaszának behatárolását a folytathatóság lehetőségével. A választást a fiatalkori élmények és, viszonyok láttatásán túl, a még tapasztalt tradicionális létfeltételek visszaidézése tűnt érdeklegesnek.

A közelmúltban többet foglalkozva „példaképszerű” nagyjaink alkotásainak megismerésével, üzenetértékével, amelyek során azonosultam a Széchenyi Istvántól fennebb idézett, választott „*nyom*” szóhasználatával. A fogalom újszerűsége, intelme mélyen megérintett. Példaként említhetem Kukorelli István „*Három, István* (Szent, Széchenyi, Bibó) *három nemzeti ünnep, három példakép*” című könyvében foglaltak hatását is.

Tájékozódásul megnéztem a Viki-szótárban a *nyom* szóról található értelmezéseket. Ebben a formában és főleg „kairoszi” értelemben szinte semmit. A *nyom*: főnév, hátrahagyott jel, jelek. A *nyomok*-nál: „jellegzetes, észrevehető változás, hátrahagyott jel, amelyből személy, élőlény, tárgy, dolog korábbi ottléte, esemény történetére, folyamatára következtetünk.” Felfogásomban *Széchenyitől idézett nyom*, az előbbiekhöz viszonyítva más, mélyebb, *emberséges* jelentőségű, *kairoszi* értelmezésű. Az *emberséges* fogalom hatását árnyalando fontos az emberré *válás*, embernek *lenni* és embernek *maradni* tartományok bibói felfogása, értelmezése. A *válás* érlelődés, a *lenni* életszerű lélekkel társult viselkedés, tartás és a *maradni* állapot, amikor megéléséhez alapvető a kockázat- és áldozatvállalás a karakterség érvényesülése.

Vagyis a *nyom* minőségi fogalmában – szerintem – olyan jellegzetes változások, hátrahagyott tradicionális szellemiségre utaló jelek, jelenségek, gondolatok, írások, értelmezhetők, amelyek a fejlődés mozzgatói, technikai, társadalmi tekintetben egyaránt értékek. A *Széchenyi felfogású nyom* gyakorlatias, hasznos cselekvés, amikor alakul a lelki kapcsolat/tartalom is. Megtartó erőt, kötődési alapot képezhetnek tárgyi, viselkedési vonatkozásban egyaránt. A megismerés *folytathatóságához* olyan tárgyasult és írásos anyagok, bizonyítékok, amelyek visszavezetnek a múlt történéseibe. *Nyomjelek* formában kötődési alapok, bizonyítékok, de hozzájárulhatnak az egyén, család, közösség, nemzet múltjának megismeréséhez is.

A kötődések jelentése természetszerűen, olyan életszerű dolgokhoz, helyekhez, tárgyakhoz, jelenségekhez, gondolatokhoz, emberekhez, személyiségekhez történő kapcsolatok, amelyek/akik létezésünk élményvilágát, életminőségét gazdagítják. A közösségek spirituális transzcendens érzület megéléséhez járulnak. Következőkben a mindenséggel is viszonyított formában igyekszem kiemelni (csatolni) az olyan eseményeket, gondolatokat, értéknek vélt

dokumentumokat, amelyek talán az előzőket igazoló nyomnak minősíthetők, és kötődési alapot képeznek.

A vázolt filozofálásom szellemében kell még szólnom, hogy igyekeztem ebből az időszakból megőrzött képekkel, levelezéssel, más dolgokkal árnyalni a konzervativistas szükségyszerű érzelmi, „lélekművelő” hatását. Érzékeltetni a korabeli közösségek kötődését erősítő lelki tartalékok jeleit és sajátos motívumokkal jelezni azt a távolságot, amely időszakhoz viszonyítva – háromnegyed század – a mai társadalmi közélet milyen mélységbe süllyedt. Az „újvilág” konzervativitás nélkül zsákutca.

Végül előljáróban kell, megköszönjem „üzenő, közvetítő füzetem” elkészüléséhez feleségem, Babika ösztönző támogatását, Zoli fiam kritikus segítségét, M. Fejes Ágnes, Ági megértő, igényes szerkesztését, férje Mohai Elek, Lexi az anyag lelkiismeretes formába öntését, és nem utolsósorban Konecsni Ferenc, a Grafit Pencil Nyomda munkatársának beleérző közreműködését.

Budapest, 2023. június 4.

dr. S Nagy László
Kaán Károly-díjas erdőmérnök
környezetvédő- és tájrendező
szakmérnök

A kezdetek...

Dr. S Nagy László vagyok, erdőmérnöki oklevelet 1954-ben szereztem. 1977-ben környezetvédő és tájrendező szakmérnököt, 1980-ban a műszaki doktori oklevelet abszolváltam.

A mögöttünk hagyott kockázatokkal terhelt, évszázad átélt tapasztalatából nehéz kiszűrni a még olyan felidézhető emlékeket, hagyatékozható történéseket, amelyek az utókornak tanulságul szolgálhatnak. Illetve sűríteni olyan gondolatokat, amelyek a mai tágabb értelmezésben az egyén, vagy a közösségek számára „hasznosításra” érdemesülnek – talán – családi vonatkozásban pedig értékek tekinthetők. Az életem során úgy vélem szinte több korszakváltó ciklus, új gépesítési és velejáró munkaszervezési, majd államirányítási után a digitalizációs időszak váltott át felettem, a szinte követhetetlen negatív, már-már embertelen hatásaival. Az igaz szavak is elvesztették valódi értelmüket. A spirituális szemlélet, az *alázat* és *tisztelet* szavaink elkoptak. Az említett korszakok, ciklusok igen gyors negatív jelenségek okozatait „megélve” egyre jobban foglalkoztatott az **életben, az egyes ember természetrendjéhez és a közösséghez való viszonyának alakulása**. Az okozatoknál keresni az Élet lényegét és **megtalálni azt a közösségi létmódot, ahol az ember a közösségekbe tagozódva jól érezheti magát fizikai, szellemi, kulturális és erkölcsi tekintetben egyaránt**.

Érdeklődésem fokozódott a holisztikus és filozófiai szemléletű történeti írások, könyvek iránt, amelyek hatásaként az események, jelenségek értelmezésénél több, a tapasztalatommal alátámasztott gondolatiság, szempont érvényesül. Időközben olvasva megjelenő hasonló távlatból visszatekintő memoárokat elgondolkodtam azon, hogy történéseimet elég-e csak időrendiségben közreadni, kezdtem megérezni a *magyar fogalmak* kultúránk igénye szerinti érvényesítését. Felismerni véltem az ókori görögök **kronosz**, illetve a **kairosz** kifejezésekkel illetett **kétféle időfogalmát**. Pontosabban a *kronosz* (kronológia) az egymás után pergő percek könyörtelen, a fogyatkozó, visszafordíthatatlan idő múlását, viszont a *kairosz*, a megálló idő, a kegyelmi pillanatok egymásutánját jelenti. „Átlagemberként” **itt érkezhettem el az örökké-lévővel való érintkezés dolgainak a leírhatósága kereséséhez** és vált nyilvánvalóvá, hogy a *kronosz* és *kairosz* kettősségét nap mint nap átélhetjük. Az előbbi egyszerűbb, foghatóbb, mint a kiszámíthatatlan jövő.

Az elgondolhatóság, megvalósíthatóság és folytathatóság hármassága is jelzi, hogy döntéseinket a mában hozzuk, de a kairoszi létezés „örök” idejéhez kellene illeszteni. A modern ember csak a kronoszt ismeri, hajszolja az élményeket, melyek sohasem helyettesítik a kairoszi, az emberfelettiel való kapcsolatot.

Nos, az ily módon vázolt, felismert filozófiai értelemben kísérlelem írásom folytatni a tradíció, az emberfelettségre és a „Szolgálati naplómra” is visszatekintve.

Eszmélésem a Berettyó folyó mellékében kitáguló alföldi (Csonka Bihar megye) még „ősies” jellegű, falusias közösségi, nagy családi viszonyok függvényében, hatásában alakult. A hely (lokus), mint szülőföld, a nagycsalád – három testvér és huszonkét unokatestvér – befolyásolta/érzékenyítette identitásom alakulását, a közösségi kötődésem meghatározását. Értelmiségi pályára elvétve kerültek akkoriban a faluból, vagy ritkaságnak tűnt. Bár *apai dédszüleim* képzettség és kultúra iránti fogékonyságának köszönhetően a családon belül ez mégis elég korán megnyilvánult. Az akkori vidéki vonatkozásban ritkának tekinthetően, két plébánost adott a hazának.

Hogyan indultam az „értelmiséggé” válás irányába! Azóta felismertem, hogy nem könnyű „emberségesen” élni, létezni. Ismeretlen volt még a bibói értelemben értelmiséginek *lenni*, és legfőképpen értelmiséginek *maradni fogalom felfogása*. *A tulajdonképpeni utóbbi fogalom az a kockázatokkal terhelt időszak, amelyben áldozatvállalással lehet emberiül megélni, amit tapasztalatommal és korosodásommal kezdtem értékelni.* Az elemi 5. osztályát a Szentpéterszegi *Egyházi Iskolában* végeztem. Továbbtanulásra a bihari térségben, Berettyóújfaluban (Csonka Bihar akkori székhelye) adódott lehetőség. Akkor ott kezdődött a középiskolák bővítése, újabbak szervezése. Így középiskolai tanulmányaimat a Berettyóújfalui *Gróf Tisza István Állami Polgári fiúiskolában folytattam*. Annak végzésével, osztálytársaimmal elsőként tanultunk és közreműködtünk a Berettyóújfalui **Allamilag Segélyezett Gimnázium** megalakulásában, amely 1948-tól már, **mint Arany János Gimnázium működött**. 1946-tól Népi Kollégium is szerveződött, így a vidékiek – és magam – részvételével azonos nevű Népi Kollégiumnak (NÉKOSZ) is **alapítói lettünk**, ahol végül **1949-ben érettségiztem**. Tanáraink Erdélyből menekültekből, illetve a polgári fiú-iskola tanáraiból verbuválódtak. Utóbbiak a csíkszeredai híres gimnáziumból hozták annak szellemiségét. Sárdi János igazgatónknak Arany János-i elköteleződését a meghívónkra ajánlott következő jelmondat is érzékelteti:

*Legnagyobb cél pedig itt e földi létben,
E m b e r lenni mindég, minden körülményben.”*

(Domokos napra)

Útravalóul szánt Arany János-i idézet, idővel vált nyilvánvalóvá és hagytak nyomot, értelmet adva Sárdi igazgatónk intelmének, hogy „*a közösségek, az értelmiség akkor gyakorolhatnak személyes hatást, a haza fejlődésére, kulturális életére, ha az ifjúságban jól felvértezett, konvertálható, megalapozott tudással, felébresztik az igényt a szűkebb haza, a szülőföld, a tágabb haza, a nemzet iránti felelősség vállalására, azaz elindítja az új nemzedéket, az értelmiséggé válás útján.*”

A vázoltan alakulói életkörülményeim árnyalásához szükségszerűen megjegyzem, hogy az új társadalmi viszonyok között táguló eszmélesem, világlátásom számtalan ismeretlen tapasztalás, benyomás alakította. Az igen sok ismeretlen hatás feldolgozását nehezítette, az új helyi és tágabb környezet kiforratlansága. A tudatosulásban meg kellett találni a családban megélt, illetve az attól elszakadó, alkalmazkodó viselkedés módját. Az első közösségi körülmények között, hogyan érvényesülhet a tisztesség, hogy a tapasztalással hozott az adott szónak, és a „betyár becsületnek” lehessen értéke. Ez az intézmény mai szemmel mérve is szinte „lámpást” jelentett a „sötét Biharnak nevezett” Csonka Bihar szellemi életében is.

A kollégiumi közösségi lét „szakaszában” a Népi kollégiumok a vidéki, paraszti sorsú ifjaknak a nehéz sorsból való kitörési lehetőséget nyújtották, még akkor is, ha egy „új ismeretlen” világnézet hatásában működött. A korszak - 1945-55 ciklus évei- érzékeltetésére jegyezhető, hogy a látszólagos „könnyítések” mellett is jellemző volt a kiszámíthatatlanság. Az időszakról néhány kiemelendő, nyomot hagyó történés kívánczik még rögzítésre: Ebben az időszakban a *tanórákat közös népdalénekléssel kezdtük. Később tudatosult, hogy ennek a szokatlan közös „cselekvésnek” milyen nagy a jelenősége. Ily módon az ifjúság lelkisége közös nevezőre „hangolódott” megkönnyítve a további együtt gondolkodást.* Jelentős történés volt továbbá, hogy érettségi előtt 1948 nyarán részt vettem az „Országos Honvédelmi Sportszövetség” szervezésében egy, egyhónapos vitorlázórepülői táborban a Gyöngyös melletti Pipis hegyen

Ott és akkor először éreztem az alföld és a hegyvidék közötti különbséget, sajátosságát. Én, aki addig az erdőtlén alföldi sík vidéken nevelkedtem – az ottani szabad-időben – a Mátra erdeit járva ismerkedtem az erdő változatosságával, szépségével. Talán akkor oltódott belém az erdő iránti elköteleződés is. A vitorlázórepülői táborban abszolváltam is a sportrepülői „A” vizsgát is. A résztvevői között a kiváló minősítemem okán felhívást kaptam, az akkor induló és szervezés alatt álló Petőfi Honvédtisztképző, ill. Kossuth Repülőtisztai Akadémiára. Az ajánlott kínálgató lehetőségeket még nem tudtam mérlegelni, mert sok más körülmények befolyásolhatták a jövendóm alakulását. Végül úgy alakult, hogy mindenekelőtt le akartam érettségizni és az otthonomhoz közeli a hajdúszoboszlói hasonló táborban folytattam a továbbképzést, mert még érettségi előtt álltam és azt akartam befejezni.

Érettségi után több egyetemre jelentkeztem, de az akkori viszonyok lehetetlenné tették továbbtanulásomat. Munkalehetőséget keresve az **Állami Gazdaságok Berettyóújfalu-i központjához** tartozó **sápi, majd a zsákai** üzemegységében „találtam” adminisztrátori állást, 1949. október 1. és 1950. augusztus 30-a közötti időszakban. Az egyetemi kérelmem innen megismételtem erdőmérnöki, agrár- és állatorvosi egyetemek megjelöléssel,

1950 tavaszán az előző évihez hasonló szakok megjelölésével. Az év elején megismételt egyetemi felvételi kérelmemre **1950. augusztusában** kaptam választ. Azonban nem a megjelölt egyetemek valamelyikétől, hanem – egészen máshova – a *Gróf Tisza István Tudományegyetem – Debreceni Orvos Karától, ahol* felvételi lehetőséget kaptam. Azt elfogadva váltam a **Debreceni Tudományegyetem Orvostudományi Kara** egyetemi „polgárává” 1950. szeptember 18-ától. A kar Kossuth Lajos kollégiumában elhelyezési lehetőséget is kaptam. Tehát itt *abszolváltam* az orvosi első félévét, valamennyi tárgyát jó eredménnyel.

Belenyugodva, hogy ide sodort a sors, a kitűnő anatómia és a gyakorlatok eredményével erősödve folytattam tanulmányaim a második féléven. Azonban a körülmények másként alakultak. Abban az időszakban dúlt a kulák és értelmiségi réteg „nyomorgatása”, ki, vagy áttelepítése. Az Egyetemről közel 300 egyetemi hallgatót kitiltottak, különféle okokra hivatkozva. Szülőfalum Debrecen vonzaskörébe tartozott, ahol anyai nagyapámat kulákságra hivatkozva „begyűjtötték”, – szerencsére nem sokáig. A hasonló kockázatok és a kar hosszú tanulmányi időszakai felerősítették, hogy elfogadjam az év kezdetén az Oktatási Minisztériumba beküldött, Sopronba történő áthelyezési kérelmemre kapott válaszban az átvételi lehetőséget, előírt feltételekkel.

Végül az egyetemi év második felében **1951. március** 14-én érkeztem Sopronba. Előtte *1950. szeptember 18 – 1951. március 14-e közötti időszakán az első félévet, illetve a 2. félév egy részét az orvosin hallgattam le.* Sopronban akkor még szabadabb „légkör” érződött, de oda is elérkeztek év végére a debrecenihez hasonló üldözéssel körülmények. A „forradalmi” viszonyokra utalva megjegyezhető, hogy az évfolyamom lényegében még a *„Budapesti József Nádor Műszaki Egyetem Erdőmérnöki Karára”* jelentkezett, de már az *„Agrártudományi Egyetem Erdőmérnöki Karára”* iratkozhatott be. A további változásokat érzékeltetve rögzítem, hogy: **1951. március 23-tól, az első, második és harmadik tanulmányi évet az Agrártudományi Egyetem Sopron, Erdőmérnöki Kar Erdőgazdasági tagozatán, viszont a negyedik** (1953/54.) *tanévet, majd az 1954. november 19-i végbizonyítványt az Erdőmérnöki Főiskola, erdőművelési szakán, abszolváltam.*

Az évfolyamom tagjai az Erdőmérnöki Főiskola, erdőművelési szakát 1953/1954 tanévvel, elsőként végezték és utolsóként búcsúztak kék valétaszalaggal az egyetemről, de még nem valétáltak. Vagyis a korszak három kék valétaszalagos utolsó évfolyama voltunk. Az időszokról a *„Hagyásfák üzenete, „A kék valétaszalagosok vallomása”* c. az aranydiploma átvétele alkalmára készített könyvben számoltunk be részletesebben. **A diplomámat – diplomaterv megvédése után – a következő iskolai évszak első felében 1954. december 9-i keltezéssel vehettem át.**

Több megpályázott munkahelyből én a *Hernádvölgyi Állami*

Erdőgazdaság Tályai Erdészetét nyertem el 1955. januári kezdettel. A munkahelyemre történő utazás előtt **Szűcs Géza** erdészvezetőtől levélben érdeklődtem az akkor számomra teljesen ismeretlen vidékről és erdészetről. Máig emlékezetes *válaszlevelében* az erdészet néhány jellemző adata mellett, emberi hangnemben nyugtatott, bátorított egy szép gyakorlati lehetőségéről. Ismertette az igen sajátos adottságú erdészet szépségét, amit azzal is nyomatékosított, hogy az erdészet déli határán fekszik alföldünk „őrhegye” a Tokaji Kopasz. Innen nem csak a Tisza hullám- és árterét képező alföldi erdőterületekre lehet kitekinteni, de belátható a csatlakozó igen sajátos hegyaljai előhegység és a Hernád-völgy délkeleti tájegység erdős vonulata is.

Repülői igazolványom 1948-ból

Sopron. 1954. XII. 12.
Munka: 4, 4, 22.

Kedves Erdészeti vezető barátom!

Bocsiomat, de nekem az előzetes zavarásiért, de mivel mindegyik ember jó magának is érdeklődéssel tölti el az, hogy a jövő évet - s új munkák helyeimet - hol kezdem meg.

Ég, mivel önmagunk becsült új ~~terület~~ ^{terület} egy pár kérdésben szeretnék érdeklődni az ottani körülményekről s egyben legyetek benne, hogy a jövő hónap 3-4-én érkezem meg. Előzetesen remélem azt, hogy még vállalkozni egy pár levelet ismeretlenségem is.

Magamról bejelentésként annyit, hogy jó háttérben jól szeretek dolgozni s remélem az önjelölt háttérben meg is tudjuk teremteni és mivel indult, kezdő szakembernek azt is elvélte leírásában segíteni is fogunk. Kérem azt háttérben is ismeretes.

Ég. Gyulaán arra a pár érdeklődő munkára kívánok amit

Te is látsz említettem.

Az ilyen az Erdészeti állatállományi szakemberrel történő?

Ég. az a 2. U. i. természet, a részleteiről, de én csak azért tudok semmit meg majd hallásból sem ismerem, s meg gondoltam ha egy pár sorban írtam le a dolgot és körülményekről akkor azt az ottani kollégák ne hányanak kellemesebben tudom állítani. Ég. egy érdeklődő a lakás és egyelőre megismerem. Ennek annyiban értem, hogy egy legény társat kerítek, mivel meg a a munkák bármikor megkezdődnek.

További munkák az állományi megismerés. Ég. azért is érdekel, hogy van-e területükön fenyő? s megkérném a kedves Erdészeti vezető barátomat, - ezt meg idejében, mert legelőre semmit lát zavart meg a levéllet - annyiban lehet segíteni s van, egy előzetes magyarázat (130-140 cm), fenyőt ottani minőségű feltehetően gyertyán, bükk, erdei cseresznye s a tölgyeket megid egyenlően. Itt. s a 18. sz. szőlőültetvény s a 19. sz. szőlőültetvény. Készült u. 13. Hozta a 18. sz. Remélem rövidesen felvehetjük a kapcsolatot s a megadott társaság is bekapcsolódik a munkákba. Itt. s a 18. sz. szőlőültetvény.

Érdeklődő levelem az erdészeti vezetőjéhez, 1954

Tállya, 1954. dec. hó 22-én.

Kedves Barátom!

Örömmel vettem és olvastam jelentkezését jelző levelet. Sajnos csak a mai napon vettem kézbe, mivel szabadságon voltam. Tájékoztatom, egyik leglényegesebb kérdésben tudunk biztosítani egyelőre, ha ez nem felel meg, akkor a községben tudunk majd később keresni. Élmezés megoldása legelőször a helyben működő kőbánya üzemi konyháján ebéd, vacsora, reggeli legényembernél hidegen is megoldható, tej- egyéb. További érdeklődésekre azt tudom írni, hogy 20-30 oldal is kevés lenne egy rövid jellemzéshez erdészetünkről. Területünk 10.000 k. hold körül mozog, van egy hullántéri rész cca. 1.300 holdas, a többi előhegységi rész. Fenyőállomány sajnos kevés van, az állományok legnagyobb része rontottnak számít. Erdőművelési probléma rengeteg, és alig-alig megoldható. Ezekkel a kérdésekkel majd találkozni fog munka közben. Minden esetre aki szereti az erdőt annak sok érdemes, küzdelmes napot munkát ad ezen terület. Ide tartozik Nagyalföldünk *Órhegye* a tokaji kopasz, mely magában egy külön, nagy probléma - erdőművelési vonalon. Az emberekről - erdészekről - csak annyit írok, hogy általában erről a vidékről származnak, s ennek a tájnak a történelmi neve is Hegyalja - borvidék - /szegélyes terén probléma/ s mint ahogy minden vidéknek meg van a szellemisége úgy ennek is, ezt magukon viselik. Nem ismerni kell, s akkor rögtön kezelni lehet. Szakértelem terén hiányosságok vannak, de ezen tudtunk és tudunk majd segíteni. Úgy érzem Önnek szerencséje van, s oly erdészethez kerül majd ahol az élet iskolájában első lépéseit, baráti támogatás mellett, nyugodt biztonsággal megkezdheti. Kellemes, boldog Karácsonyt kívánva üdvözlöm:

Kovács Géza

Szűcs G. levelének átirása:

Tállya, 1954. dec. hó 22-én

Kedves Barátom!

Örömmel vettem és olvastam jelentkezését jelző levelét. Sajnos csak a mai napon vettem kézbe, mivel szabadságon voltam. Elsősorban egyik leglényegesebb kérdésben tájékoztatom, lakást az erdészet vendégszobájában tudunk biztosítani

egyelőre, ha ez nem felel meg, akkor a községben tudunk majd később keresni. Élmezés megoldása legelőször a helyben működő kőbánya üzemi konyháján ebéd, vacsora, reggeli legényembernél hidegen is megoldható, tej

További érdeklődésekre azt tudom írni, hogy 20-30 oldal is kevés lenne egy rövid jellemzéshez erdészetünkről. Területünk 10.000 k. hold körül mozog, van egy hullántéri rész cca. 1.300 holdas, a többi előhegységi rész. Fenyőállomány sajnos kevés van, az állományok legnagyobb része rontottnak számít. Erdőművelési probléma rengeteg, és alig-alig megoldható. Ezekkel a kérdésekkel majd találkozni fog munka közben. Minden esetre aki szereti az erdőt annak sok érdemes, küzdelmes napot munkát ad ezen terület. Ide tartozik Nagyalföldünk *órhegye* a tokaji kopasz, mely magában egy külön, nagy probléma - az erdőművelési vonalon.

Az emberekről - erdészekről - csak annyit írok, hogy általában erről a vidékről származnak, s ennek a tájnak a történelmi neve is Hegyalja - borvidék - (fegyelem terén probléma) s mint ahogy minden vidéknek meg van a szellemisége úgy ennek is, ezt magukon viselik. Nem ismerni kell, s akkor rögtön kezelni lehet.

Szakértelem terén hiányosságok vannak, de ezen tudtunk és tudunk majd segíteni.

Úgy érzem, Önnek szerencséje van, s oly erdészethez kerül majd ahol az élet iskolájában első lépéseit, baráti támogatás mellett, nyugodt biztonsággal megkezdheti.

Kellemes, boldog Karácsonyt kívánva üdvözlöm:

Szűcs Géza

Végül a *Hernádvölgyi Állami Erdőgazdaság Tállyai Erdészeténél 1955. január 5-én*, illetve az erdőgazdaság központjában január 6-án **jelentkeztem**. A gyakorlatot tehát **1955. január elejével**, mint erdőművelési előadó kezdtem. Mai fejjel megállapíthatom, hogy valóban sajátos adottsággal bíró erdős tájegységbe kerültem. A történelmiségében gazdag múltú hegyaljai település a mezővárosok között szerzett egy bizonyos elismertséget, „rangot”. Ezen belül Tállya fejlődését természeti adottsága határozta meg a kiemelkedő szőlő, bortermelő és forgalmazó kultúrájával. Visszatekintve ehhez kapcsolódóan, ill. függvényében alakultak ki – szigorú szabályok szerinti – különböző helyi mesterségek; kádár, kovács, szabó, cipész, varga stb. is. Számomra kellett az élettapasztalat – mint viszonyítási helyzet –, hogy átérezhessem a pálya kezdeti élményein túl, mi az, ami kötődési alappá minősült. A már említett település sajátosan szép fekvése mellett, akkor találkoztam még az előbb említett „polgárosodás” nyomaival. A cipésszel pl. ott csináltattam egy birgerli csizmát. Az is megállapítható, hogy korábban a lakosság létfeltételében nyoma sem volt az erdőnek, mint megélhetési „erőforrásnak”. Mai szemmel szinte tényként rögzíthetem az erdő, az erdőgazdálkodási tevékenység és irányítási feltételrendszere a korszakomban volt kialakulóban. Ebből a távlatból a korbéli Szűcs és Komáromi kollegák leveleit olvasva, szellemiségük megerősítették azt a tállyai hangulatot, amely talán Tállya sajátos értékrendjének tekinthető. Erdészeti vonatkozásban különösen.

Visszatekintve megállapíthatom, hogy **Tállya** olyan kitüntetett fekvésű hegyaljai település, ahol az Erdészet létezésével és fejlesztésével méltán kiérdemelheti a minta értékű település „minősítést”. Általában az idő múlása megszépíti adott időszak történéseit, élményeit. Az Élet alkonyán járva, tiszta szívvel rögzíthetem, hogy a Tállyától megtett utamon tapasztalatom tárháza változatosan gazdagodott. Értékelve a magam mögött hagyott több évtizedes időszakot a pálya kezdeti történései, élményei, mélyebben rögzültek, kötődtek/vésődtek a tudatomba, így ottlétemet egy kitüntetett időszaknak tekinthetem.

Az új munkahelyre történő érkezésem – téli időszak lévén – 1955. január 4-e délutánjára esett. Az említett erdőszetvezető fogadott és szállásul akkor, a családja számára, az igen régen postának használt épületben, a lakhatóvá átalakított egyik különálló „szárnya” helyiségét ajánlotta fel. A legszűkebb kölcsönös bemutatkozást követően indítványozta - ha nem fáradtam volna el az utazástól –, akkor adódik egy meghívás *Szükösdi József*, az egyik kerületvezető erdésze részéről. A meghívó azon a napon vágott sertést és úgy gondolták, a további ismerkedést a lakásán a disznótoros vacsora közben, mellett/után folytathatnánk. A meghívást elfogadva a társalgás és az elő-bemutatkozás végül meleg családias, „erdészi” hangulatban, maradandó emlékekkel zárult.

A részletekbe merülés előtt leírhatom, hogy a változatos adottság és az alakuló közösségi szellem lehetőséget teremtett az életszerű gyakorlat megtapasztalásához. A hegyvidék és az alföld találkozásánál és a hullámtéri adottságokon létező erdőkezelési, gondozási feladatokhoz mezőgazdasági, gyümölcskertészeti, halgazdasági tevékenység kapcsolódott, amelyek megkülönböztetett szemléletet követeltek. Megemlítésre kívánkozik, hogy a viszonylag új, rövid szerveződési időszak ellenére figyelemre méltó tradicionális közösségi szellem volt alakulóban, amelyben – az uralkodó kockázatos társadalmi jelenségek ellenére – érvényesült az emberiség, figyelemmel az „osztályidegen” elődök megkülönböztetett tiszteletére. Az erdészet alakulása ellenére több, a korszakban osztályidegen munkatársnak is „köszönhetően” a helyi társadalmi viszonyokat még nem járta át az „új tanok megváltó” ereje. A tudat alatt éltek közösségi kötőanyagot képező, átható értékek, ami táplálkozhatott az Erdőgazdaság vezetői összetételének személyiségéből is.

A hegyaljai részen zömmel sarjztatott gyertyános tölgyesek, a Tokaji Kopaszon kopárfásítási igényű területek, míg a hullámtéri részekben mozaikszerű tölgyesek mellett, fiatal hazai és nemes nyárasok, ahol erdősítési, erdőművelési szakmai igények képezték a fő feladatot. Az erdőgazdálkodáshoz, erdőműveléshez, melléküzemági tevékenységként, **földművelési**, mezőgazdasági, kertészeti stb. szakterületek társultak, állami és közbirtokossági tulajdonú területeken.

Itt érdemesül megjegyezésre az előbb kiemelt fogalom nyelvi ereje, lényege. A **művelő** szó *legtermészetesebben* fejezi ki *fogalmának és tartalmának magyaros értékrendjét. Földművelő, erdőművelő stb. fogalom a természeti elemek, tényezők függvényében történő életvitelt érzékelteti. Vagyis a létezés alapfeltételeként meg - fel kell ismerni az élet szükségleteire alkalmas természeti adottságokat, értékeket, hogy azok az ember számára hasznosuljanak. Hiszen a természeti viszonyok ismeretében történő élettér használatával* alakulhatott ki az ember, a természet és az élhető táj közötti gyümölcsöző kapcsolat. Az akkori korszakban még „éltek” olyan tradicionális szokások, a sajátosságok követelményei, lehetőségei, korlátai, amelyek a végzendő szakmai munkánkat meghatározták.

A tájegység településeinek az erdeit – a közbirtokossági résszel együtt – 1952 –1953. szeptember 30-a között a Hernádvölgyi Állami Erdőgazdaság (Abaújszántó), *Tállyai Üzemegységeként kezelték. Üzemegység-vezető: Orosz Gyula erdész. Az Erdőgazdaság Tállyai Erdészete*ként: *1953. október 1-től működik. Ettől az időszaktól 1955. október 30-ig, az elején Bodó Pál erdész, illetve utána Szűcs Géza, erdész-katonatiszt voltak a vezetői. Tehát a Tállyai Erdészetnél én erdészvezető-helyettes és erdőművelési előadó munkaköri meghatározással 1955. január 4-től – 1955. október 30-ig voltam, az alakuló erdészeti közreműködője. Az abaujszántói székhelyű Hernádvölgyi*

Erdőgazdaságot *id. Csermely László erdőmérnök* igazgató vezette, aki korábban a Lillafüredi Erdészet vezetője volt, és az Ő időszakában épült a Palotaszálló. *Blásius Mihály* főmérnököt, illetve a később munkatársammá vált *Schalkház Lipót* főkönyvelőt tiszteletreméltó vezetőként ismertem meg.

Az általam rögzített adatokból – amelyek esetleges levéltári adatok alapján ellenőrizhetők – megállapítható, hogy a Tállyai Erdészet, mint új szervezeti egység létrehívásának, alapításának az időpontja 1953. október 1. Napjainkban van folyamatban az iroda épület bővítése, befejezésével avatása, ami az Erdészet 70 éves jubileumának is tekinthető. Ha történetisége feldolgozásra kerülne a következő aktuális időszakban 2023. évben 70 éves jubileumára érdemes lenne emlékezni.

*Szűcs Géza erdészetvezető. S Nagy László művelési szakelőadó,
a hidegkúti háznál, 1956-ban*

Erdészeti dokumentumok:

Hernádvölgyi Állami Erdőgazdaság
Abaujszántó, Marcinfalva-u. 14-18.
M. N. B. egyezményes.
Telefon: 9 és 10. **Postafiók: 2**

Tárgy: Nagy László erdőmérnök
beosztása.

Ügyszám: Sz-1/1955.
Előadó: Baksa Ottó szem.e.a.

N a g y L á s z l ó
kartársnak.

T á l l y a .-

Értesíti a Hernádvölgyi Állami Erdőgazdaság,
hogy a kartársat a Tállyai erdészethez osztotta be erdészet
vezető helyettesi beosztásra 1955. év január hó 1-től.-

Egyidejűleg értesítem, hogy 1.050.- Ft. lett
besorolva. Illetményét a Központ fogja számfejteni, és fizet-
ni. Sz.T.K.-ba való bejelentéséről is intézkedtem egyidejű-
leg.

Felhívom figyelmét, hogy szolgálati helyén
haladéktalanul jelentkezzen és vegye át munkakörét a munka-
köri lista szerint.

Abaujszántó. 1955. év január hó 2-án.

Hernádvölgyi Állami Erdőgazdaság
ABAUJSZÁNTÓ

Bevezető
/ Csermely László /
igazgató:-

Zemplénihegyeségi Állami Erdőgazdaság
Sátorajdajhely

Szám: Sz- 138 /1955.
Előadó: Huszta Andor/Szné

Tárgy: Nagy László áthelyezése.

N a g y L á s z l ó
erdőművelési előadó részére,

T á l l y a

Értesítem, hogy az E-31-11/1955.O.E.F. számú főigazgatói határozattal megszüntetett Her-
nádvölgyi Állami Erdőgazdaságtól - népegazdasági érdekből - a Munka Törvénykönyv 133.§.
/1/ bekezdés b. pontja alapján 1955. április hó 30 napjának hatályával áthelyezem a Zemp-
lénhegyeségi Állami Erdőgazdaság Tállyai Erdészethez erdőművelési előadó i
munkakörbe.

Felhívom, hogy munkakörének átvétele végett haladéktalanul jelentkezzen az új munkahelyének
vezetőjénél.

Havi utólagosan esedékes fizetését az Országos Erdészeti Főigazgatóság későbbi rendelke-
zése után, külön fogom közölni, - addig is jelenlegi fizetésének folyósításáról egyidőben
gondoskodtam.

A Mt. 136.§./1/ bekezdés alapján áthelyezése ellen április 23-ig panaszal fordulhat az
Egyeztető Bizottsághoz.

Sajjhely, 1955. április 12.

Zemplénihegyeségi Állami Erdőgazdaság
SATORAJDAJHELY
Bevezető
Palásthy István
igazgató

Zemplénihegyeségi Állami Erdőgazdaság
Sátoraljaújhely

Szám: Sz-138-1/1955.
Előadó: Huszta Nándor/Szné

Tárgy: S. Nagy László áthelyezése.

S. Nagy László részére,
T á l l y a

Értesítem, hogy a Zemplénihegyeségi Állami Erdőgazdaság Igazgatójának K-173/1955. szám alatt kiadott abaujsszántói erdőszet felosztása folytán jelenlegi erdőművelési előadói munkaköre alól 1955. október 31-ével felmentem, ezzel egyidejűleg november 1-től megbízom a Zemplénihegyeségi Állami Erdőgazdaság tálljai erdőszeténél az erdőszet vezetői munkakör ellátásával. Jelenlegi munkakörét a későbbiekben kinevezett utódjának adja át. Újabb munkakörének átvételét Káldy József főmérnök elvtársal beszélje meg. Besorolásáról és illetményeinek számfejtéséről egyidőben külön gondoskodtam.

A Mt. 136. §. /1/bek. alapján jelen kiértesítés közlésétől számított 8 napon belül panasszal fordulhat az erdőgazdaság központjában működő Vállalati Egyeztető Bizottsághoz.

Sátoraljaújhely, 1955. október 15.-én

Palásthy István
igazgató

Zemplénihegyeségi Állami Erdőgazdaság
Sátoraljaújhely

Szám: Sz-138-1/1955.

S. Nagy László részére,
T á l l y a
Erdőszet

Értesítem, hogy a 63/1955./:Erd.Ért.27.sz./ OEF utasítása alapján 1955. november 1.-től megbízom mint erdőszet vezetőt a Zemplénihegyeségi Állami Erdőgazdaság tálljai erdőszeténél, - havi 1.450.-frt./Egyezernégyszázötven/ fizetéssel.

Munkabérének folyósításáról egyidőben külön gondoskodtam.

Besorolása ellen a Mt. 143. §. /1/bek. a/ pontja alapján 2 hónapon belül panasszal fordulhat az erdőgazdaság központjában működő Vállalati Egyeztető Bizottsághoz.

Sátoraljaújhely, 1955. október 15.-én

Palásthy István
igazgató

J e g y s é k ö n y v

Készült: 1958. szeptember 19-én a Tállyai Erdészeti iroda helyiségében.
Tárgy: Az erdészet vezető munkakörének átadása-átvétele az Eg. Közp.
261/1958.sz. utasítás alapján.
Jelen vannak: alulírottak.

A Tállyai Erdészet területe az alábbi község határokban terül el:
Abaujzsántó, Tállya, Mád, Bodrogkeresztúr, Taktabájt, Bodrogsgöl, Szegeklong, Taktakénés, Tiszadob, Monok, Golop, Szerénos és Rátka, amelyekről Szerénos község határ kivételével az Üzemtervek átadására kerülnek. Az abaujzsántói község-határ üzem-terve az 56/57 évi favágási tervihez csatolt átvételi elismervény alapján az Abaujzsántói Rendőrkapitányságon van szakvélemény megadása miatt. Az Erdészet állami kezelésben, valamint kertületenként való megosztását az 1.sz. mellékletek tartalmazzák.

Az Erdészetnél a következő rakodók vannak: állandó jelleggel működik a taktaharkányi MÁV rakodó és időszakosan működik a mádi MÁV rakodó. Kiepitett kőszabvány rakodója az Erdészetnek nincs. Melléküzemek a következők: mezőgazdaság, halgazdaság és gyümölcsösök Monok, Rátka és Tiszadob község határ területén. A fogatgazdaság fogatai Monokon 4 fogat, Taktakénésen 2 fogat és Taktabájtban 1 fogat van.

Az Erdészet 14 kertületéből 2 erdész kertület vezetése nincs betöltve.

Abaujzsántó-i Csipkés kertületet Magyarócsyi Sándor kezeli. Területe teljes egészében közb. terület, ahol főképpen erdőművelési tervfeladatok vannak 57/58 évre. Kb. 330 m² faanyag kitermeléssel van lemaradva a többi kitermelt faanyag ezen lemaradás miatt kiadva nem lett. ~~ERDŐMŰVELÉSI TERV FELADATOK, ERDŐMŰVELÉSI TERV FELADATOK, ERDŐMŰVELÉSI TERV FELADATOK.~~ Erdőművelési tervét időarányosan teljesíti.

Abaujzsántói Hídegpatak kertület kezelője Kertész József. Kertülethez szintén csak közb. erdők tartoznak. Termelési tervét mennyiségileg befejezte, a azonban közbirtokossági faanyag kiadása nem történt meg, a kitermelt faanyag átdolgozása miatt. Az átdolgozásra és továbbakra vonatkozó utasításokat Stark Béla fahasználati ea. megkapta. Erdőművelési feladatai időarányosan folyamatban.

Abaujzsántói Sötétmáj kertület kezelője Ferencz József. Kertülethez csak állami erdőterületek tartoznak, a termelési tervét teljesítette. Faanyagának 50%-a még tőlmelett van. Erdőművelési tervfeladataiból tisztításból van lemaradva.

Tállyai Hídegpatak kertület mb. kezelője Herczku János. Kertülethez közb. és állami területek tartoznak. A fahasználati terv állami erdőben mennyiségileg teljesítve, azonban gyéritési területtel lemaradt. A lemaradás három rész egész területét érinti. Közb. területen tisztítási tervét nem fogja teljesíteni. Ápolási munkálatokban szintén lemarad. Szakmai hibák felismerésére gyakran ellenőrzésre van szükség.

Tállyai Hollószék kertület kezelője Herczku János. Kertülethez közb. és állami területek tartoznak. Közb. területén mennyiségileg teljesítve, azonban gyéritési területtel lemaradt. Erdőápolási munkálatokban munkaerőhiány miatt szintén lemaradás van.

Mád fürdő ker. kezelője Szabó Sándor szakvizsgája nincs egyben a mádi idejében működő máv. rakodó kezelője a rábízott kis feladatok t. teljesítette.

Mád öszhegy ker. megbízott kezelője Szabó Sándor kiegészítője Szatmári Mihály rakodón egy éjjelről alkalmazva. Ker. az erdőművelési feladatokon kívül minden feladatott időben teljesített, ide közb. terület is tartozik.

Mád Hídegpatak ker. vezetője Márkus Barna kertületében fahasználati tervet teljesítette a faanyag szállítása folyamatban van. Kiegészítője Vörösi Ervin technikus.

Erdőművelési tervét telyesítette.

Olaszliszka sűvénykut ker. Boós Ferenc . Szakvizsgálója ninos. Ker.közbir tokossági erdő . Tervét telyesítette a fa a nyag szállításaz folyamatá ban van. Erdőművelési tervét időa rányosan telyesiti.

Taktabáj Nagyerdő ker.kezelője Zsóka Sándor erdész minden tervét telye sitette .

Ta ktakenés Szenterdő ker. vezetője Bartos Sándor erdész kísegítője Scha ffer Lajos hosszolója Gergely János és Vilák János űr. Tervét időarányosan telyesiti.

Monok Ingvár ker.kezelője Illovai András kísegítője Zilachi Gyula "aki jelenleg a tályai kerületben mint hosszoló működik. Területéhez közbirtokossági erdő is tartozik, tervfeladatait minden tekintetben elvégezte.

Monók Makra ker.kezelője Grosz Gyula erdész az ő kezelésében áll a mono csemetkert tervét telyesítette.

Monok Szentés ker.kezelője Sinkó József erdész kerületéhez tartozik a a golopi rész is mind állami erdő. Tervei időarányosan telyesítve vannak. Mezőgazdasági brigád vezető Viola József akihez ta toznak a monokkörnyéki mezőgazdasági területek a tőgazdaság és a fogatok kezelése . A gyümölcsöst Székely Ödön kertész irányítja és gondozza aki viszont munkabérét 6/1 rovaton kapja.

A tőgazdaságnál 2 fő kísegítő működik , Mihalinka Gyula halőr és Percos István éjeliőr .

Taktaharkányi MÁV. rakodó: Kezelője jelenleg ninos. A rakodót jelenleg Karádi Lajos hosszolója kezeli. Állandó jeleggel 2 éjeliőr van beállítit Rakodóértékesítési tervét időarányosan telyesiti.

A fentiekben kívül két kísegit foglakoztat az erdészet négedpig Herozku Jánosnál Hozza Elek és Mogyórosi Sándornál id.Kovács "ajos."

Az Erdészet adminisztrációs munkáiban lemaradás mutatkozik ami sürgősen felszámolandó . A lema radás felszámolásához segítség igénybevétele szükséges. Az erdőművelési feladatokat Volf Tibor szakelőa dó a folyó gazdasági év elejétől végzi . A következő évi tervet ha sonlóan ő készítette ellgy ennek részletesebb tárgyalására ninos szükség.

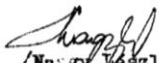
A fahasználá ti előadói munkakört a mellékelt jegyzőkönyv szerint Stakk Béla szakelőa dó vette át . A jegyzőkönyv tartalamazza mind a zon feladé toka t melyekért felelősséggel tartozik.

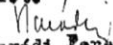
Az 1959/60 évi favágatási terv készítésére az intézkedést megtörtént. Az átadó átadja a főnöki irattárat ~~XXXXXXXXXX~~ és iktatót 1-62 ig. Jelen jegyzőkönyv felvételével egyidőben átadást nyert ~~XXXXXXXXXX~~ négy drb. szállítási engedély tőb éspedig ~~XXXXXXXXXX~~ 1001 től 1050 ig

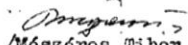
1100- 1150 ig, 1051 től 1200 ig és 1601.től 1650 ig . valamint a száll. engedély nyilvánartása, üzemi értekezletekről felvett jegyzőkönyvek dossiája , 8tévem terv vázlata a tályai erdészet viszonylatától. Átadást nyert tővábbtá XX-820 rendszámu Panonia motorkerékpár meffetlevél tőmbel együtt melyből felhasználva 680201- 680205 ig sorszámu menetlevelek.

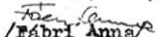
Állóeszközök, fogyóeszközök, anyagok, termékek , gőnyőlegek , leltározá folyamatban van. Igy az ~~XXXXXXXXXX~~ átadása a leltározási összesítők állapjá történik.

K.m.f.t.

No. gy Vászló/
áta dó

/Parádi Ferenc/
főkönyvelő.

Mészáros Tibor /
átvevő

/Fábri Anna/
jegyzőkönyv.vez.

A **Tályai Erdészet** szervezeti, igazgatási formájának kialakulása tehát még a kezdetén tartott. Amint azt jeleztem lényegében pár évvel korábban létesült. Az **iroda elhelyezése**, kialakítása a jelzett szállástól nem messze egy falusias beosztású **bérelt épület**, a **Kazinczy** u. 6. sz. alatti két és félszobás házban **történt**, mivel a korábbi szakmai feladatokat, adminisztrációt Monok községben lévő kerületvezetői egységből irányítottuk.

Az erdészet kertjében elhagyott gida kutyával közös „nevelése”.

A kocsilovaink elhelyezése is bérelt istállóban **Dorozsnyák** Gyula portáján volt. Nevezetnek később a sógora lettem. Az irodákat a ház középső részén egy kis belépő előtérből lehetett megközelíteni, amely balra két egymásba nyíló helyiségből állt. A bejárattal szemben volt egy régi kamra-szerű helyiség, jobbra pedig egy még nagyobb raktárnak használt helyiség – az *utóbbi két helyiségre még visszatérek*. Az épülethez pince, egy kis udvar és kert is tartozott.

A kissé hosszasan helyleírásnál azonban a két iroda helyiségben tapasztaltak talán jellemzik a korabeli állapotot. A legbelsőbb helyiség voltaképpen vezetői funkcióra volt berendezve. A tulajdonképpen összes többi: vezetői, szakelőadói, könyvelési, iratkezelési munkák ellátása, illetve értekezletek az átjáró nagyobb helyiségben történtek. Itt az alkalmazottak és a bejövő erdészek is – ilyenkor általában öt, nyolc személy – tartózkodott. Azt hiszem, nem kell részletezni, milyen lehetett a cigarettafüstös – általában összenyitott – helyiségekben a levegő és az így „nyert” tapasztalatom.

Folytatva és visszatekintve a *Tályai Erdészet akkori meghatározó jellemzőire* rögzíthetem: az *erdészet* területe 7.300 ha. volt, *15 község határában* a Hegyaljaként nevezett térségre, illetve a Tokaji Kopasz-hegyi tiszai és Gesztelynél a hernádi hullámtéri részre terjedt ki: *16 erdészkerületi*, 2 MÁV rakodói, és mező-, halgazdálkodási és kertészeti egységekkel. A hegyvidéki részén jellemzően, részben sarj eredetű gyertyános kocsánytalantölgyesek, 40 %-ban közbirtokossági tulajdonban voltak. Az alföldi részen kevés kocsányos tölgyes, nyáras és más fafajokkal elegyes erdőkkel. Ezekhez a kerületekhez tartozott *200–300 ha.* mezőgazdasági művelésű, 70-80 ha. gyümölcsös, alma ültetvényes terület és a 35 ha-os Ingvári halastó hasznosítású rész. Utóbbiak kezelése, irányítása Monokon, a Kossuth porta melléképületeinek gazdálkodási funkciójú részéből történt, a monoki Kossuth szülőház emlékszobájának gondozásával. A kezdeti munkámhoz, a gyakorlat tapasztalásához jó iskolának bizonyult.

A vázolt természeti adottságú és szerkezetű Tályai Erdészeti egység igen változatos és szakmai igényű feladatot képezett. A feladatok ellátásához tartozott: erdészvezető, két szakelőadó: erdőművelési, ill. fahasználati, 1 körzeti revizor, 1 könyvelő, 1 bérelszámoló, 1 adminisztrátor, 15 kerületvezető erdész, 2 rakodókezelő, 1 kertész, 1 halastókezelő, 1 „mindenes”, 1 kocsis és 2 erdész gyakornok. E szervezeti keretbe kaptam én az egyik szakelőadói álláshelyet. Még 1955-ben annyi változás történt, hogy *2 erdészkerületet „leadtunk”*: a Tokaj-Bodrogkeresztúri kerületet az akkori új „Fásítási Erdészethez”, míg a *Gesztely, Hernádlaki* kerületet a Miskolci Erdőgazdasághoz, amelynek átadását már én bonyolítottam le.

*Hernádvölgyi Állami Erdőgazdaság Tállyai Erdészetének 15 kerülete,
személyzete, létszáma, beosztása: 1955. év*

<i>Szűcs Géza</i>	<i>erdészetvezető</i>	<i>katonatiszt</i>
<i>S Nagy László</i>	<i>erőművelési szakelőadó</i>	<i>erdőmérnök</i>
<i>Blaskó Pál</i>	<i>fahasználati szakelőadó</i>	<i>erdőmérnök</i>
<i>Mogyorósi Sándor</i>	<i>Abaújszántó Csipkési kerület</i>	<i>erdész</i>
<i>Kertész József</i>	<i>Abaújszántó Hidegpataki kerület</i>	<i>erdész</i>
<i>Ferenc József</i>	<i>Abaújszántó Sötétmáji kerület</i>	<i>erdész</i>
<i>Szükösdí József</i>	<i>Tállya Hidegkúti kerület</i>	<i>erdész</i>
<i>Tóth József</i>	<i>Tállya Hollósi kerület</i>	<i>erdész</i>
<i>Szabó Sándor</i>	<i>Mád Fürdősi kerület</i>	<i>gyakornok</i>
<i>Szabó Sándor, megb.</i>	<i>Mád MÁV és Őszhegyi kerület</i>	<i>gyakornok</i>
<i>Bicsánszki János</i>	<i>Mád Diósi kerület</i>	<i>erdész</i>
<i>Boós Ferenc</i>	<i>Olaszliszka Sövénykúti kerület</i>	<i>gyakornok</i>
<i>Végh Sándor</i>	<i>Tokaj B.kereszturi kerület</i>	<i>erdész</i>
<i>Kis M Sándor</i>	<i>Taktabáj Nagyerdői kerület</i>	<i>erdész</i>
<i>Takács József</i>	<i>Taktakenéz Szenterdői kerület</i>	<i>erdész</i>
<i>Zsóka Sándor</i>	<i>Taktaharkány MÁV rakodó-kezelő</i>	<i>erdész</i>
<i>Illovai András</i>	<i>Monok Ingvári kerület</i>	<i>erdész</i>
<i>Orosz Gyula</i>	<i>Monok Makrai kerület</i>	<i>erdész</i>
<i>Simkó József</i>	<i>Monok Szentesi kerület</i>	<i>erdész</i>
<i>Gallovits János</i>	<i>Gesztely Hernádlaki kerület</i>	<i>erdész</i>
<i>Karádi Lajos</i>	<i>Monoki Rakodók</i>	<i>erdész</i>
<i>Viola József</i>	<i>Monoki mező-halastógazdaság és fogat-brig. vezető</i>	
<i>Székely Ödön</i>	<i>Monoki Gyümölcsösök</i>	<i>kertész</i>
<i>Mihalik Gyula</i>	<i>Monoki Ingvári halastó</i>	<i>halór</i>
<i>Perecsi István</i>	<i>Monoki Gyümölcsösök</i>	<i>éjjeliőr</i>

*Komáromi Gyula főkönyvelő, Lázár Jenőné, bérelszámoló, adminisztráció,
Virágh Ferenc kocsis, Gégény I. mindenes.*

A csatolt, nevesített személyzetből kiemelek néhányat a korszaki helyzet érzékeltetésére: *Szűcs Géza*, mint erdészetvezető, erdészképesítésű katonatiszt volt. *Komáromi Gyula* revizor, „osztályidegenként” főrevizori alkalmazásban a könyvelést irányította, utóbbiak 1957 elején mindketten disszidáltak, mai szóval emigráltak, *Blaskó Pál* szakelőadó, korábban a boldogkőváraljai Zichy uradalom fő erdőmérnöke volt. Az adminisztratív személyek helyiek voltak. *Virágh Ferenc* kocsis pedig nagyhalászi elüldözött „kulák”, akik képezték a tradicionális gyökereket, és emberi tartásból tőlük lehetett „meríteni”, emberséget tapasztalni. Az erdészeti munkafolyamatba történő betagozódás úgy éreztem lényegében „nagypolitika-mentesen” indult, a jelzett „számúzótt” munkatársakkal is.

A Tállyai Erdészeti szakmai, gyakorlati feladatai meghatározó részét, bizonyos időszakai munkák kivételével saját állandó dolgozóinkkal végeztettük. Az erdőművelési feladatok nagyságrendjét jelentős sarj eredetű, „rontott erdők” átalakítása, illetve az alföldi részeken erdőtelepítési, kevesebb erdő-felújítási munkák képezték. A fahasználat körében viszonylag kevés fűrészrönk mellett, alacsonyabb értékű választékfeleségek alkották, mint pl.: *vezetékoszlop, bányafa, pillérfa, papírfa, gyümölcstámrúd, fagyártmányfa, stb.*, és még volt *cserkéreg termelés* is. Vagyis belecseppentem egy igen változatos feladatkör szervezésébe, irányításába. A havonta történő bérelszámolásokkal, készletváltozások vezetésével, illetve a soron következő ciklusok – akkor dekádok – időszakaira vonatkozó feladatok mennyiségi és szakmai részeinek a meghatározásával.

Katonaság. A munkakezdés néhány hónapi gyakorlata után ezt a korosztályt 1955. március 15. és június 16-a között kötelező katonai szolgálatra hívták be. Az időszak kötelezettségét én Nagykörösön róttam le, amely időszakban több változás történt. Ilyen vonatkozásban emelhetem ki a katonaságom idejében Komáromi Gyula revizor munkatárstól kapott levelének „hangulatát”. A levél nem csak a hivatal korszaki eseményeiről tájékoztatatott, de szellemiségében „átjöttek” emberséges érzelmi motívumai, amely az átkos előtti időszak „betáplált” kultúrájából „származhatott”. A mai felfogással is érzékelhető, mit jelenthetett a levélben érkezett emberséges hangnem az akkori katonaság viszonyai között. A katonaság letudásával visszaérkezve biztonságosabban merülhettem a jó közösségi közegbe és a munkába, annak ellenére, hogy a viszonylag rövid időközben, több kollega elkerült, illetve új központi előadók irányításával végezhattük a feladatainkat.

Komáromi Gyula levele:

Kedves Lacikám !

Igazán jólesett tapasztalnom, hogy a "vitézi" élet forgatagában sem feledkezel meg rólunk és időközönként hiralással vagy magadról. Külön köszönöm meg névnapomra küldött üdvözlétedet. Talán rosszul is érintett, hogy azóta sem kerestelek fel soraimmal, én viszont abban reménykedtem, hogy a mi kedves Laci hadfink hamarosan ledobhatja magáról a katonamundért és személyesen kocinthatjuk össze poharainkat.

A pohárkocintásról jut eszembe, hogy bizony az én névnap-estémet nagyjából elmosta a husvéthétfő. Ugy értsed, hogy mi bizony felelevenítettük a régi pogány szokást és kevésszámú, de annál inkább vendégszerető ismerőseinknél hatalmas locsolkodást rendeztünk. Margitkáké, Szűkösi Jóska, Bodnárék és Blaskó Pali bácsi volt a sorrend. Permetezett a kölni, fröcskölt a szódvíz, loccsant a közönséges kutviz és..igen.. folyt a bor. Parfóm illat, szeszgőz, nóta közben bizony el is feledkeztem, hogy ma este ünnepeltnék és vendéglátónak is kellene lennem. Bizony, kidőlt a fa mandulástól és elszakadtam a névnap estémtől. Most aztán szekiroznak is eleget, mert egyesek nagyon fenték a fogukat valami zajos, táncos összejövetelre. Na, majd ha megtérsz hozzánk, akkor kipótoljuk az elmulasztottakat.

Különben az élet szokott medrében folyik tovább. Az átszervezés nálunk semmi különösebb változást nem hozott. Géza a vezető, Magasságod az erdőművelési, Sinkó Jóska a fahasználati előadó. Csekélységem a főerdésznek tőgájában maradt a fórumon. Adminisztratívok: Margitka a könyvelő, Firmánszky Bandi a bérelszámoló, Juhász Anci az adminisztrátor. Utóbbi kislány a központból került hozzánk, bizonyára emlékszel is rá. Ő haragszik most legjobban az egész hadügyminisztériumra, miért tartják oly sokáig fogva a jóképű erdőmérnököket. Hiába, nagy és szép dolog fiatalnak lenni! Én azonban -biztosítalak- nem irigykedem. A magam harcát immáron eleddig megharcoltam és megértő, talán kissé féltő mosolygással nézem vidám, sokszor könnyesen vidám küzdelmeteket. Egyébként bizonyára ismered a Széchény-ek mauzóleumának jelmondatát: "Voltunk mint Ti, lesztek, mint Mi: por és hamu!"

Na, de folytatom az előző gondolatmenetet. Erdészeket érintően csupán egy változás történt: Szabó Sándor mádi rakodókezelőt áthelyezték a baskói, jelenleg már abaujszántói erdészethez. /Az említett erdészet székhelye ugyanis most Abaujszántó lett./

Az egész átszervezés csupán részemre hozott kellemetlenséget a tállyai erdészethél, mivel a volt hernádvölgyi területén, akit csak valami kis sérelem ért, elbocsájtották vagy neki nem tetsző munkakörbe került, az mind meg van ~~győződve~~ győződve, hogy az én kezem van a dologban. Pedig hidd el, akin segíthettem, azon segítettem, de bajt, hátrányt senkinek sem okoztam. Am ilyen az élet: sokszor görbetükből nézik egyesek a legjobb szándékokat is. A magamfajta vén csatalónak azonban az ilyesmi már nem fáj, csak legfeljebb bosszant egy kissé.

Az Erdőgazdaság volt központját természetesen felszámolták. A nők nagy részét szelnekeresztették, Laci bácsi Miskolcra került saját kívánsága szerint. Blázus, Komlósi Jóska, Solti Sanyi az újhelyi központba kerültek, Nemcsák Pali a mádi rakodóra nyert beosztást, Baksa Ottó ugyan csak Újhelyben dolgozik, de nem mint személyzeti előadó, hanem valamilyen más adminisztratív munkakört tölt be. Az egyéb erdészetek vezetésében sincs mélyreható változás, egyedül a telkibányai vezető: Karádi Lajost bocsájtották el, de valami fegyelmi ügyből kifolyólag. Nem tudom kik érdekelnének még személyszerint? A fontosabbakról azt hiszem fentiekben beszámoltam.

Tervteljesítésben nagy lemaradásunk nincs a többi erdészethez viszonyítva. Erdősítést befejeztük, cserkéreg termelés folyamatban. Perze nagyon hiányzol és Géza izeni, hogy minél előbb dobd le az angyalbórt.

Elferne bizony a segítséged, hiszen tudod: Simkó Jóska megfelelő szakember, de a papir előtt könnyen zavarbajön, bár a következő évi favágási tervet nagyszerűen elkészítette. Jőmagam ugyebár kissé bitorlom a "főerdészi" címet és rangot, bár most erősen hasznosítom magamat, mert kezdem rendbehozni az anyag- és termelvény könyvelést. Bődületes hibákat vétettek hónapokon át a hozzá nem értő könyvelők.

Mindenesetre erősen várunk barátságból is, no meg érdekből is: szükség lenne a Te tudásodra, fiatalos lendületre, írásbeli munkádra. Utóbbi gondolom nem nagyon szereted, de azért várnak a papirok, akták /nem aktok/, különféle kapcák. Szóval kötögsz fel azt a bizonyos ruhadarabot...

Bényképezőgépet nem vásárolták meg, így kívánságodhoz hiven elküldtem hazai címre. 1,200 Ft értékkel adtam fel, szelvényt azért nem csatolom, mert hátha elkallódik. Amennyiben valami hiba esnék, azonnal értesíts.

Mi egyebet írhatnék még? A fáktól -tudod- sokszor nem látja az ember az erdőt, vagyis a sok érdekesség közül nehéz kiszűrni a Téged esetleg érdeklő érdekességet. Aztán azért is vagyunk erdészek, hogy magunk alatt vágjuk a fát. Hát vágjuk is. Én is, minden ember úgy rontja az életét, ahogy bírja.

Mindennek dacára vigyázz magadra, hiszen csak egyszer élünk és élni azért szép, csak néha az emberek teszik csunyává

Talán kissé túl bölcsességet fecsegtem itt össze-vissza Neked, de akinek már nincsenek ambíciói, az akarva, akaratlan bölcsé válik.

Kedves Komám! Szeretettel várunk, megérkezésed is sokszor emlegetünk. Géza, Margitka és mindannyian üdvözlötüket küldik. Magam részéről köszöntésemet küldöm katonabarátainak is.

Tállya, 1955. május 25.

Őszinte barátod:

Gyula Komáromi

U.i. Új adminisztrátorunk izgalmasan téves póstaflókra adott fel részedre 96,70 Ft. Most nem tudjuk megkapni, mert a pénz nem jött vissza. Bizunk, hogy hozzádkerült, ha nem azonnal írjál.

Feladó: Komáromi Gyula 55.08.15

Lakása: Tállya.

1950. 8. 15. Gy

S. 55. 08. 15.

S. n a g y L á s z l ó elvtárs
hallgató

C e g l é d.

P.f. 9511/A

Ez időszak alatt 1955. április 1-től került összevonásra a *Hernádvölgyi-, Abaújszántói-* és a *Sátoraljaújhelyi Erdőgazdaság, Zemplénhegységi Állami Erdőgazdaság* névvel, Sárospatak székhellyel. Ebben a keretében működött tovább a Tállyai Erdészet. Az Erdőgazdaság vezetői: Palásthy István igazgató, Káldy József főmérnök, Járási Lőrinc fahasználati, Corrádi Keresztény művelési, Józsa Miklós műszaki osztályvezetők, Sági Viktor mezőgazdasági, Lőcsei Iván erdőművelési, Solti Sándor csemetekerti szakelőadók voltak, akik igen magas szakmai felkészültséggel és tapasztalattal, tekintélyt is joggal vívtak ki maguknak. A katonai szolgálatból a munkahelyre visszaérkezve, ilyen közegben igyekeztem megfelelő szakmai munkát végezni. Az erdőgazdaság központi szakelőadóival igen kollegiális kapcsolat alakult ki, az erdészet súlypontos adottságainak arányában kiemelten az erdőművelési, ill. mezőgazdasági központi előadók vonatkozásban.

Kevés erdőmérnök volt addig az erdészeteknél. Az erdőkezelés tradicionális igények szerint folyt ugyan, de elindult a tudományos eredmények gyakorlatba történő bevezetése. Az összevont erdőgazdaságnál – Zemplénben és Hegyalján – a feladat szakmai „motorja” Káldy József főmérnök volt, akit az Országos Erdészeti Főigazgatóságról akkoriban „helyeztek le” Sárospatakra. Káldy József főmérnök személyisége és országos tapasztalata birtokában egy dinamikusabb és távlatosabb szakmai és vezetői igényt fogalmazott meg az összevont erdőgazdaságnál. Határozott célkitűzése volt az erdészetek vezetését minél gyorsabban erdőmérnökökre bízni. Az abban az időszakban a kezdő erdőmérnököknek két éves kötelező gyakorlat volt előírva, hogy végleges alkalmazásba, illetve magasabb munkakörbe kerülhessenek. A Zemplénhegységi Erdőgazdasághoz tartozóan *Káldy József* főmérnök bizalmából elsők között négyen kaptunk vezetői megbízatást, lényegében 6 hónapi gyakorlat után. **1955. november 1-től** én a tállyai, **Koronky** István a sárospataki, **Kerékgyártó** Béla a villyipusztai és **Nagy** Béla a sátoraljaújhelyi erdészetek vezetői lettünk. Ami csak úgy történhetett meg, hogy kapcsolatának köszönhetően megszerezte a főigazgatói engedélyt az erdészetvezetői kinevezésekhez. A főnökünkkel rendszeresen találkozáskor megkaptam azt a kezdeti útravalót, amely révén erősödhetett szakunk iránti elköteleződésem, de erősíteni kívánta a szakmai igényességet is.

Ez időben helyezték hozzánk a volt évfolyamtársam Wolf Tibort, majd a már említett Lengyel Béla erdőmérnök kollegákat, kifejezve Káldy főmérnök úr szándékát, hogy „erdőmérnököket” a vezető beosztásokba, Blaskó Péter kollegánk nyugdíjazása után Lengyel Béla vette át az ő munkaterületét, a fahasználati szakelőadóit pedig Wolf Tibor. Az erdészeim között zömmel tartással és emberséggel bíró kollegák voltak. A gyakorlat „példaképei”: Márkus Barna, Takács József stb.

A szakszemélyzet feladatainak végzéséhez eszközként rendelkezünk kocsival, két lóval, egy bricskával és még egy lóval, amely hátasként is szolgálhatott. Az erdészet szétszórtsága miatt kiegészült előbb egy 250-es Csepel, majd cserével, egy új zöld Pannonia motorral. Erdészetvezetőként még felelősebb és nehezebb feladat hárult ránk. Meg kell említenem, hogy Káldy főmérnök gondosan patronálta a kinevezettjeit. Rendszeresen találkozási megkaptam én is a kezdeti útravalót. Sok olyan követelményt támasztott, amelyek a szakmaiságon túl emberi tartást, nevelést is jelentettek. Az akkori erdészeknek kötelező *Erdészkerületvezetők szolgálati könyve naplószerű* vezetését számunkra is előírta, én azóta is vezetem, ha már nem is olyan szervezetben. A feladathoz való „felnövéshez” felejtetetlen körülményként segítségül szolgált, hogy a központban jól képzett és gyakorlati tapasztalatú, tekintélyt érvényesítő kollégák voltak egy-egy szakterület vezetői, akiktől szintén arányos segítséget kaptunk a feladat ellátásához.

*Virágh Feri bácsi kocsis és S Nagy László erdészetvezető
az első időszak fogatával*

Szolgálati könyvből részletek:

1958. szept. 22

Folyószám	Foglalkozás és intézkedés	Jegyzet
1.	<p>1. Lillafüredi Erdélyi úti Fabrikálati gyárlőadólás jelölés.</p> <p>22. szept. 22-én. Az erdélyi könt- ményvel ismerkedés és irodai munka. újságokkal tanulmányozás. C° lapokat Brullán tollal írja a, C° lapok mellett a dérián jelölését formáját Abrupa jegyzőkönyvetet pény- d. u. katalógus papírolat megjelölés Szabó és Sepi pl. at.</p>	
2.	<p>23. Szodrásra meg ismerkedés Szeged Szeged-ly. katalógus Kúria munkán. Szeged előrel pény problémáit meg Köpés 32-33-as lapj. és Szeged napi katalógus a katalógus könyv gal népes újságok és katalógus katalógus, meg is katalógus.</p>	

1956. évt.

Folyó- szám	Foglalkozás és intézkedés	Jegyzet
	az autói termékekkel kapcsolatos	
21	szóbeli javítás, olvasás	
22	Podolskán ismét faria- das egy. dolgoz. plint. Rádió Rally. Koronány Alakítás.	
	Központból előleg kiho- zás. Bizomány új ből teljesítésére. Kötő móddal F. Bajla. Spa- badiag kérelem, Épület- kérelem.	
23	szóbeli irónyítás lehanghull Szóbeli megkezdés Mintaképpen elvégzés Rádió mellett illen	
24	U. a. f. mint pl. z. nap	
25	" Szerecsen / Haldó	
26	Központból is megala- tált a munkás karác.	

Folyó- szám	Foglalkozás és intézkedés	Jegyzet
	<p>Ugyan a feljegyzésről. Több- jár. és bír. ismertetés. Szavak is hogy lejegyezze a lelkésznek.</p>	
	<p>a bírósági tanácsok bírósági an. egy 10 fős egyes munkas. és bír. bírókat. <u>Erősen</u> max. méltóság. hely. tanácsai. a végén kéne állományban max. amint hely. bírókat a hely. bíróság. a hely- bírókat nekedt állásba kell hozni, és vonatkozni a tényleges is. az elétek a bíróság <u>előtérbe</u> kell helyezni</p>	<p>1. sz. 3 Kéj. 11. 3</p>
	<p>125. 16. Kérdésben adminisztráció</p>	
	<p>126. 18. Kérdés egy munka. Széki al. Szavakról feljegyzés. 18. sz. molekulák. <u>ellenőrzés</u>. 18. sz.</p>	

Az átszervezés hatása megnyilvánult még pl. abban, hogy rendszeresebben jöttek a központi szakemberek ellenőrzésre. Az időszaki sajátos tevékenységnek, történésnek tekinthető a mezőgazdasággal, a gyümölcsstermesztéssel, halászattal és a hozzátartozó sertésstenyésztéssel összefüggő dolgok. Továbbá a feladatokhoz kapott eszközgyarapodás új termelő eszközök, más új dolgok.

1956 elején történt átszervezés következtében a szakmai létszám tovább változott és az új erdőmérnök kollegákkal folytathattuk a „korszakváltásra” jellemző új erdőművelési szakirány érvényesülését. Az újszerűséget inspirálta, hogy erre az időszakra estek a II. 5 éves tervből származtatható feladatok, amelyet jellemezett a különböző szakmai utasítások, irányelvek – magtermelési, csemetetermelési, erdőművelési, fahasználati utasítások, stb. – készítése, amelyek segítettek az erdőgazdasági tevékenység hatékonyságát. Szükségsszerűvé tette pl. a szaporító anyag lehetőleg tájegységi eredetű csemete előállítását is, nálunk főleg a hidegpataki kisebb csemetekertben. A hidegpataki ház előtti csoport a csemetekert dolgozói. Erdőfelújítás, telepítés vonatkozásában a kapás és gödrös csemeteültetést az ékásos ültetés váltotta.

*Hidegpataki kisháznál erdőművelő csapat, Kertész J. kerületvezető,
és Virág bácsi állnak*

Az átszervezés hatásaként 1956 nyarán az erdőszet patronálta Molnár Géza erdőmérnök hallgató diplomatervi gyakorlati munkáját, amelyet Káldy József főmérnök is mentorálta, végül Ausztriában végzett. Ez időszakra esett az erdőművelés terén a magtermő állományok kijelölése.

A mageredetű és sarjelegyes véghasználati korú állományokban a – gyérítés előtt, de véghasználatig megtartandó – java fák, azaz V fák jelölése, a természetes felújítások előkészítésére. Kezdetét vette a munkálatok teljesítménybéres végeztetése, amelyhez a különböző munkaműveleteknek megfelelő normák felvétele tartozott.

Őszi lehalászás a Monok-i halastónál

Hasonló különlegességnek számított pl. a taktabáji hullámtérben az erdősítések ápolása, illetve az új telepítésekre előirányzott erdőrészek előkészítése során, az elszaporodott ripáriát (vadszőlőt) fiatalos ápolásánál úgy is termeltettük, hogy annak bizonyos részeit a hegyaljai szőlősgazdáknak értékesíthessük a nemes szőlőoltványok alanyául. Így az ilyen anyag melléktermékként értékesült, amivel csak itt és akkor találkoztam.

*A Zemplénhegységi Állami Erdőgazdaság Tállyai Erdészetének 13. kerülete,
személyzete, létszáma, beosztások: 1956. év*

<i>S Nagy László</i>	<i>erdészetvezető</i>	<i>erdőmérnök</i>
<i>Szűcs Géza</i>	<i>erőművelési szakelőadó</i>	<i>erdész technikus</i>
<i>Lengyel Béla</i>	<i>fahasználati szakelőadó</i>	<i>erdőmérnök</i>
<i>Mogyorósi Sándor</i>	<i>Abaújszántó Csipkési kerület</i>	<i>erdész</i>
<i>Kertész József</i>	<i>Abaújszántó Hidegpataki kerület</i>	<i>erdész</i>
<i>Ferenc József</i>	<i>Abaújszántó Sötétmáji kerület</i>	<i>erdész</i>
<i>Szükösdi József</i>	<i>Tállya Hidegkúti kerület</i>	<i>erdész</i>
<i>Tóth József</i>	<i>Tállya Hollósi kerület</i>	<i>erdész</i>
<i>Szabó Sándor</i>	<i>Mád Fürdősi kerület</i>	<i>gyakornok</i>
<i>Szabó Sándor, megb.</i>	<i>Mád MÁV rakodó kerület</i>	<i>gyakornok</i>
<i>Bicsánszki János</i>	<i>Mád Diósi kerület</i>	<i>erdész</i>
<i>Boós Ferenc</i>	<i>Olaszliszka Sövénykúti kerület</i>	<i>gyakornok</i>
<i>Kis M Sándor</i>	<i>Taktabáj Nagyerdői kerület</i>	<i>erdész</i>
<i>Takács József</i>	<i>Taktakenéz Szenterdői kerület</i>	<i>erdész</i>
<i>Zsóka Sándor</i>	<i>Taktaharkány MÁV rakodó-kezelő</i>	<i>erdész</i>
<i>Illovai András</i>	<i>Monok Ingvári kerület</i>	<i>erdész</i>
<i>Orosz Gyula</i>	<i>Monok Makrai kerület</i>	<i>erdész</i>
<i>Simkó József</i>	<i>Monok Szentesi kerület</i>	<i>erdész</i>
<i>Viola József</i>	<i>Monok mező-halastógazdaság és fogat-brig. vezető</i>	
<i>Székely Ödön</i>	<i>Monok Gyümölcsösök</i>	<i>kertész</i>
<i>Mihalik Gyula</i>	<i>Monok Ingvári halastó</i>	<i>halór</i>
<i>Perecsi István</i>	<i>Monok Gyümölcsösök</i>	<i>éjjeliőr</i>
<i>Karádi Lajos</i>	<i>Taktaharkány MÁV rakodó kezelő</i>	<i>erdész</i>

*Komáromi Gyula főkönyvelő, Lázár Jenőné, Csikainé adminisztrátor,
Virágh Ferenc kocsis, Gégény I. mindenes.*

* * *

*A Zemplénhegységi Állami Erdőgazdaság Tállyai Erdészetének
személyzete, létszáma, beosztása: 1957. év*

<i>S Nagy László</i>	<i>erdészetvezető</i>	<i>erdőmérnök</i>
<i>Lengyel Béla</i>	<i>erőművelési szakelőadó</i>	<i>erdőmérnök</i>
<i>Wolf Tibor</i>	<i>fahasználati szakelőadó</i>	<i>erdőmérnök</i>
<i>Mogyorósi Sándor</i>	<i>Abaújszántó Csipkési kerület</i>	<i>erdész</i>
<i>Kertész József</i>	<i>Abaújszántó Hidegpataki kerület</i>	<i>erdész</i>
<i>Vörös Ákos</i>	<i>Abaújszántó Sötétmáji kerület</i>	<i>erdész</i>
<i>Szükösdi József</i>	<i>Tállya Hidegkúti kerület</i>	<i>erdész</i>
<i>Herczku János, megb.</i>	<i>Tállya Hollósi kerület</i>	<i>erdész</i>
<i>Szabó Sándor</i>	<i>Mád Fördösi kerület</i>	<i>gyakornok</i>
<i>Szabó Sándor, megb.</i>	<i>Mád MÁV Állomás rakodó</i>	<i>gyakornok</i>
<i>Szatmári Mihály</i>	<i>Mád MÁV Állomás rakodó</i>	<i>éjjeliőr, kisegítő</i>
<i>Márkus Barna</i>	<i>Mád Diósi kerület</i>	<i>erdész</i>
<i>Vörös Ervin</i>	<i>Mád Diósi kerület</i>	<i>technikus kisegítő</i>
<i>Boós Ferenc</i>	<i>Olaszliszka Sövénykúti kerület</i>	<i>gyakornok</i>
<i>Zsóka Sándor</i>	<i>Taktabáj Nagyerdői kerület</i>	<i>erdész</i>
<i>Takács József</i>	<i>Taktakenéz Szenterdői kerület</i>	<i>erdész</i>
<i>Schaffer Lajos</i>	<i>Taktakenéz Szenterdői kerület</i>	<i>hosztoló</i>
<i>Gergely János</i>	<i>Taktakenéz Szenterdői kerület</i>	<i>őr</i>
<i>Vilák János</i>	<i>Taktakenéz Szenterdői kerület</i>	<i>őr</i>
<i>Illovai András</i>	<i>Monok Ingvári kerület</i>	<i>erdész</i>
<i>Orosz Gyula</i>	<i>Monok Makrai kerület</i>	<i>erdész</i>
<i>Simkó József</i>	<i>Monok Szentesi kerület</i>	<i>erdész</i>
<i>Viola József</i>	<i>Monok mező-halastógazdaság és fogat-brig. vezető</i>	
<i>Székely Ödön</i>	<i>Monok Gyümölcsösök</i>	<i>kertész</i>
<i>Mihalik Gyula</i>	<i>Monok Ingvári halastó</i>	<i>halőr</i>
<i>Perecsi István</i>	<i>Monok Gyümölcsösök</i>	<i>éjjeliőr</i>
<i>Karádi Lajos</i>	<i>Taktaharkány MÁV rakodó-kezelő</i>	<i>erdész</i>

*Lázár Jenőné, Auerswald M. Járási László adminisztráció,
Virágh Ferenc kocsis, Gégény István. mindenek.*

* * *

Mint hogy az erdészeti területe időközben két kerületet leadva 13 község határában, már **6.800** ha-ra csökkent – amelyből **1956.** október 1-i kimutatás szerint **4.241** ha. állami és **2.559 ha.** közbirtokossági terület volt, így 13 községi üzemterv alapján kellett a szakmai munkákat tervezni, szervezni. Akkor még, nagyobb részben önálló módon biztosítottuk a csemete szükségletet, illetve irányítottuk az erdőművelési, fahasználati, mezőgazdasági, kertészeti és halgazdálkodási teendőket. Mindezekhez tartoztak a segédüzemági feladatok, pl. aratási feltételek biztosítása, almatermés betakarítása, tárolása, értékesítése, a halászathoz tartozóan a sertéshizlalda fenntartása stb. Az őszi tó-lehalászás külön szertartással történt, a halászatot halvacsorával zárva vendégül látva a központ vezérkarát és a két szomszédos – Kelet-bükki és a Nyírségi Erdőgazdaság vezetőit is.

Monoki halastónál anya halak telettető tóba visszaengedése

Abban az időszakban vette kezdetét szakunk technológiai váltása. Még a fahasználat jelentős mennyiségét kézfűrészszel termeltük és kezdtük alkalmazni az MRP kétkezes és a Druzba egykezes motorfűrészeket. Kialakulóban volt a műveleteknek megfelelő normatív teljesítmény-bérezés bevezetése, amely később bizonyos konfliktusok forrását is okozta, érzékeltetve, hogy még a „tanulási” szakaszban voltunk. Terjedt a szakszerűbb felújító vágások segítségével a V fák (tartalmában a véghasználatig arányos hálózatban megtartandó, jobb fejlődésű egyedek) kijelölése. Természetesen kellő súlyt kellett fektetni a

helyszínek (termőhely, üzemterv, stb.) megismerésre és a kerületvezetőkkel történő emberi kapcsolatok kialakítására, a szakszerűség érvényesítésére, stb. Az erdőgazdálkodás tágabb tekintetben, akkor volt a korszakváltó szakaszában. Visszagondolva, a mi generációnk időszakában nem csak a gyakorlatot kezdte, de akkor vette kezdetét a szakmai technológiaváltás is. Mint említettem még kézfűrészrel dolgoztak, amikor kaptuk az első motorfűrészeket: a kétszemélyes MRP-t majd az egyszemélyes Druzsbakat. Az erdőfelújítás nagyobb részt rontott erdőnek minősített átalakítás okán, csemeteültetéssel történt. A terület talaját előzetesen: tányérozás, illetve rétegvonalasan padkázással készítették elő a megfelelő fafajú csemeték ültetésére.

Akkor igen sok bizonytalanságot okoztak az 1956-os időszak kockázatai. Az év elejével ugyan központosan elég sok új munkamódszer kezdeményezése történt, de a társadalmi viszonyok bizonytalansága befolyásolta a gyakorlatban történő alkalmazását. Akkoriban Budapestre szerveződött egy országos erdőművelési témájú tapasztalatcsere szeptemberben, amelyen részt vehettem. A rendezvényre azért emlékszem jobban, mert ez alkalomból tudtam első megtakarításomból egy Terta rádiót venni. A hasznát az év végével a forradalom időszakában vettem igazán, mert alkalmas volt a Szabad Európa rádió vételére, figyelemmel kísérve az eseményeket.

Ebben az időszakban került napirendre a szakszemélyzet egyenruhával történő ellátása is. Továbbá 1956 nyarán Járasi László ifjú kollega előgyakorlatát Tállyán töltötte. További fontos esemény, hogy az 1957 októberében a parádfürdői vándorgyűlésen Káldy főmérnök úrral Járasi Lőrinc és én vettünk részt, amelyen körvonalazódtak az Országos Erdészeti Egyesület (OEE) további fő feladatai, mivel a háború után az első vándorgyűlés volt. Akkor kivételes lehetőségnek számított az országos rendezvényen való részvétel.

A szakmaiság mélyebb értelmezéséhez sorolható még, hogy akkor az állományok jelentős részét még sarjaztatott erdőgazdálkodási üzemmódban kezelték/használták. Így rövidebb vágásfordulójú erdőrészek voltak azok, amelyek átalakítása új módszereket kívánt. Ahogy az előzményeknél már utaltam az akkori viszonyokra, főleg a hegyaljai faállományokat, mint rontott erdők átalakítására kezdtünk nagyobb hangsúlyt helyezni. Ezekhez új használati forma képezte a faállomány gyérítési mértékéhez alkalmazott faanyag kíméletes kiközelítési mód megválasztását és az utána következő csemetével történő alátelepítési arány megtalálását.

Ebben kockázatot jelentett a – magántulajdonú – idegen fogatosok alkalmazása, szakszerű irányítása, a már említett közbirtokosság irányába eső elvárások kielégítése. Továbbá előtérbe került az addigi erdőgazdálkodási, kezelési, munkaszervezési formák „leváltását” szolgáló, időszerű szakmai igények megtalálása, érvényesítése.

*Káldy József főmérnök és a küldöttség egy része a Tisza hullámterén
lévő nemes nyár fásítás bemutatóján*

Erdősítési helyszínelés, ifj. Vörös, Erdőgazdaság Corrádi Keresztény erdőművelési oszt. vezető Vörös Ákos, Kertész József kerületvezetők, Wolf Tibor szakelőadó

A megváltozott viszonyokhoz „illesztendő” eddigi szakirányú feladatokat felváltotta a különböző szervekkel; rendőrségek, helyi járási közigazgatási, ill. új munkástanácsokkal történő kapcsolatok kezelése, erdőgazdaság központja és előadóival történő munkakapcsolat fenntartása. A kritikus helyzetet a tulajdonképpeni termelő egység „lebénultsága” miatti létfolytatás mikéntje okozta. A tájékozódás és a kapcsolatok erősítése következtében a „bénultságot” sikerült olyannyira oldani. (az akkori igen kevés tapasztalattal), hogy a kritikus időszak alatt kevés ideig szüneteltek az aktuális feladatok, munkálatok. A kialakult helyzethez járult az erdőgazdaság központjában Járási Lőrinc kollega vezetésével megalakuló Munkástanács, de az uralkodó politikai nyomás „ellenére” is, normális és emberi tartással segítette elő a szakmai igény érvényesülését. Talán annak köszönhető, hogy viszonylag kevés forradalmi kárt mértünk utána és Tállya ebben is az elsők között volt.

*Áll Káldy József főmérnök, háttal én, Gönczi Berti kemencei erdészvezető,
Sápi Viktor agronómus*

Az időszakot illetően kiemelhetem Sápi Viktor mezőgazdasági szakelőadó szerepét abban, hogy mindössze három erdészetnél volt hasonló melléküzemági jellegű: földművelési, mezőgazdasági, kertészti stb. szakfeladat. Vele rendszeresebb volt a találkozás. Szerettem a lovakat, amit Ő érzékelt. Így nem véletlen, hogy az erdőgazdaság számára budapesti ügetőn, illetve katonaságnál már „leselejtezett” lovakat vásárolt kocsilovaknak, amelyekből egy párral Tállya az elsők között „részesült”. Közte voltak hátasként, vagy bricskában használható lovak is. Az egyiket én is befogtam hátasnak, amellyel elég sokat személyesen helyszíneltem, egyrészt a fahasználatra besorolható, vagy rontott erdő átalakításra tervezendő erdőrészek bejárásánál, illetve a munkák ellenőrzésénél.

A gyakoriság okán a hátszló szinte társként jött utánam a helyszíneléseken úgyannyira, hogy a végén, a gyeplőt sem vettem át a fejről, és vezetés nélkül követett. Azonban az egyik alkalommal egy erdőrészből ismerős útkereszteződéshez értünk, ott felismerve a terepet, elhagyott és az erdőben, a Várhegy oldalában barangolt, néha vágózott. Kénytelen voltam haza gyalogolni, jelezve Virágh bácsi kocsisnak a helyzetet, kérdezve mit lehet tenni? Válasz: Mérnök úr először is jegyezze meg, hogy „Asszonyrak, lónak meghinni nem

szabad!”. Most pedig felnyergeljük a nyeret még tűrő kocsilovat, ki tetszik menni vele amerre a ló, nyerítget, majd a két ló „összehívja” egymást. Így minden nehézség nélkül „befogtam” a hűtlen jószágot. Ebből nem csak sajátos epizód alakult ki, de az életem tanulságos részévé is vált.

Ilyen tekintetben azért merülök részletekbe, hogy érzékeltetni próbáljam az erdészet akkori helyzetét, szerteágazó tevékenységét. Az előzőek 65 év távlatából igen elenyésző részletnek tekinthetők és nehezen rekonstruálhatók. A részletesebb és a meghatározóbb történések érzékeltetése egyensúlyához, a továbbiakban megkísérlem a jelentősebb eseményekből kiragadni a korszellem érzékeltetésére alkalmasnak ítélt árnyalatokat. Amint előzőleg említettem, mint erdőművelési szakelőadó, majd elég „korán”, mint vezető kezdek a feladatokba, e pálya rejtelmeibe mélyülni. Talán szerencsémnek is köszönhetem, hogy feladatomat a tanultakkal, a „kapott” idősebb kollegák tapasztalatával ötvözve a közösség befogadott, úgyannyira, hogy már érdemi javaslatokkal is élhettem tradicionális műveletek korszerűsítésében.

S Nagy László a csere lovakkal

Az erdészetvezetői feladat és helyzet árnyalásához visszatérek az erdészet elhelyezését képező bérelt épület helyiségeinek használatához. Mint már jeleztem átmenetileg bérleményben laktam. Utána a ház előtérrel szembeni „kamra jellegű” helyiség egy ideig az én szállásomul szolgált, addig, amíg a jobbra levő raktárként használt szobát át nem alakítottam szállásommá.

A mai, emberileg megkopott társadalmi viszonyok között éppen az okozza a legfőbb gondot, hogy **nem tudjuk, milyen értékeknek kell engedelmeskedni**, pedig csak a szavaknak kellene a valódi magyar-jelentését/jelentőségét visszaadni, hogy el tudjunk igazodni a jobbság/jóság irányába, amely szerintem legfontosabb tulajdonság a közösségek együttműködése, eredményessége életében, tekintetében.

A katonaságtól „származó” háttas lovon S Nagy László

A forradalmi időszakban a fontos szakmai munkák – erdőművelés, fakitermelés – viszonylag zavartalanul folytak. Viszont nehézséget jelentett az illegális falopások megakadályozása, mérséklése, ill. a termelt tűzifa értékesítése, elosztásának a módja. Az iparifa értékesítésében nem volt jelentős változás. A tűzifa abban a tekintetben vált kritikus tényezővé, hogy akkor az erdőszet jelentős közbirtokossági tulajdonú erdőnek volt a kezelője, a korábbi szokvány szerint a tulajdonosoknak területi részarányok függvényében természetben kellett kiadni a tűzifa járandóságokat. A munkástanácsok

alakulása, működése időszakában ez a forma komoly nehézséggel járt.

A szüreti „murcis” időszak nem volt kockázatmentes. Tállyán, mint fennebb írtam, közel egyharmad erdős terület tartozott a közbirtokosságokhoz és a tulajdonosok követelték a saját erdőterületi részük visszaszolgáltatását. Falugyűlést szerveztek a helyzet megvitatására és a saját erdőterületük visszaszolgáltatására, ahova idézést az Erdészeti vezetőjeként kaptam. A gyűlés „szerencsére” *Daróczy István* tanácsbíró elnökletével zajlott és a higgadt magatartásával viszonylag normális véleménycsere alakulhatott a résztvevők és az aktuális község vezetői között. Nekem is sikerült megértetni, hogy amíg hivatalos és jogi feltételek nem állnak a rendelkezésemre, csak szakszerűen az aktuális jogszabályok szellemében járhatok el, de nem a visszaszolgáltatás tekintetében, hanem a közbirtokossági járandóság kiszolgáltatásának módjában a korábbiakhoz hasonlóan és az igényüket is a törvényes keretek között szakszerűen igyekszem teljesíteni.

A tárgyaláson az illetékes vezetőkkel egyeztetve végül – az akkori elégedetlenség **mérséklésére** – a hosztolással sikerült az igényüket oly módon teljesíteni, hogy a tűzifa hosszúságát – szakmailag is indokolhatóan – úgy változtattuk, hogy az 1 m helyett a fákat 2.70 m hosszúságban darabolva, az 1.35 m-es magasságot 0.50 m magasra csökkentve 1 m szélesen rakásoztattam. Vagyis a rakácsolás magasságának változtatásával biztosítva az 1 úrköbméter mennyiséget. Ily módon megelőztük az esetleges további forrongást. Ugyanis a „járandóság” nem csak tűzifaként, de szőlő támként is hasznosíthatóvá vált a birtokosok számára.

A „megoldás” sem termelésnél, sem a teljesítmény bérelszámolásánál nem okozott gondot, mivel a rakácsoláshoz kevesebb vágást kellett végezni. Érzékletessé vált, hogy a járandóságnál lényegében, ha átmenetileg is, teljesültek a birtokosok igényei, amely megoldás akkor „tűzoltás” jellegűnek minősült. A kritikus kérdés megválaszolása végül akkor a rugalmas tárgyalás eredményének volt köszönhető. Ami abban is megnyilvánult, hogy amikor a Zemplén-hegységi Erdőgazdaság 16 erdészeténél - helyszíni tőszámlálással - összesítésre került a forradalom időszakában történt falopások mennyisége, a Tállyai Erdészettől az egyik legkiesebb kárt jelezhetjük. Az Erdőgazdaság 16 erdészetéből Tállya az első három legeredményesebb erdészeti között szerepelt.

Az erdészeti 1956 kritikus időszaka ellenére lényegében folytak az időszerű feladatok, a kárelhárításra fektetve nagyobb hangsúlyt. További jelentősebb tevékenység a közbirtokossági igények kielégítésén túl a hatóságokkal történő megfelelő kapcsolattartás és együttműködés, mivel két (abaújszántói, szerencsi) járást érintett az erdészeti területe – Járási Rendőrkapitányság, Munkástanácsok, Ügyészség stb.). Szerencs vonatkozásában Fodor József százados kapitányságvezetővel külön is eredményes együttműködés volt. További részletesebb kifejtést mellőzve, úgy alakult a helyzet, hogy sok tekintetben hozzájárultunk a feszültség csökkentéséhez.

*Virágh Feri bácsi kocsis, S Nagy László erdészvezető
az ügetőről vásárolt lovakkal*

A kritikus időszak fontos feladatai mellett a személyzet működési feltételeire is figyelni kellett. Az erdészet fejlődésében – mai tekintetében is – jelentős esemény történt, hogy határozott lépéseket tettem az erdészet irodai elhelyezése tekintetében. Az alkalom úgy adódott, hogy időben felfedeztük az állomás felé vezető úton, a falu és az állomás közötti szakasz belterületé nyilvánítását és házhelyekké történő kimérését. A falu vezetőivel korrekt kapcsolatunk volt. Telefonon a Tanács elnökétől érdeklődtem a telkek sorsáról, ill. a hasznosítás formájáról. *Cservák Ferenc tanácselnökkel helyszíni találkozást* beszélünk meg, amely végül egy tehergépkocsi platóján történt a telkek mentén. A helyszínre invitálva „bejelenttem” igényünket az első telektől öt házhelyre, kellő indokokkal alátámasztva. Ha kérésem a Tanácsnál eredményessé válik, megpecsételjük az „egyezségünket” egy demizson minőségi bor közös elfogyasztásával. Az erdészetnek végül sikerült a házhelyekből ötöt megkapni az iroda és a vezetői, illetve erdészlakások számára. *Az első telken az erdészvezető lakás tervezését, ill. már az építését még én tettem folyamatba, de már nem vettem igénybe.* E tekintetben alapozója voltam a Tállyai Erdészet elhelyezésének megszervezésével, minőségi előrelépést biztosítva.

A Tállyai Erdészet, közel négyéves tevékenységem alatt a változatos ágazatok irányításában a gyakorlott erdészek és régi kollegák mellett igen sok hasznosítható tapasztalattal gazdagodtam. A Zemplénhegységi Állami Erdőgazdaság Tállyai Erdészetét jellemezte az erdőművelési, fahasználati szakrányítói, majd az erdészetvezetői feladatok végzése. A több járást érintő hullámtéri, alföldi és hegyvidéki viszonyokkal jellemezhető területen. Az akkor új erdészet megszervezése keretében foglalkoztam a gyorsan növő és elegy fafajok hullámtéren történő alkalmazásával. A sok sarj eredetű előhegységi, illetve alföldi más adottságú erdőterületek erdői más-más kezelési módot kívántak, úgy erdőfelújítási, „rontott erdő átalakítási”, mint fahasználati, illetve melléküzemági gazdálkodás tekintetében. A hegyaljai - sarjeredetű - gyertyános-tölgyesek átalakítását, rekonstrukcióját, valamint az idetartozó közbirtokossági erdőterületek kezelését, ezen időszakban mintegy 450 ha-on végeztük. Mindezek szélesítették az erdőgazdálkodással járó tapasztalatomat, ismeretgyarapítási képességemet, amit igen hasznosnak minősíthetek.

Taktakenézi kerületben aratás

*Aratás közben pihenő, első sor Sápi Viktor, Takács József, Kovács András
kollegák társaságában*

*Viola József, Bartucz Sándor, Kertész József, Takács József, Herczku János, ...,
S Nagy László, Ferenc József, Karádi Lajos, Márkus Barna,....., Szabó Sándor,
Stark Béla, Vörös Ervin, Boós Ferenc, Schaffer Lajos, Gergely János, Zsóka Sándor,
Wolf Tibor, Simkó József, Mogyorósi Sándor, Illovai András.
1958-as létszám*

Az első motorkerékpárok

Kisfiam nagy motoron...

Keletbükki Állami Erdőgazdaság. Nősülés előtt lévén a Keletbükki Erdőgazdaság igazgatójától, Bedő Tibortól kaptam központi szervezetben egy előadói állásra szóló ajánlatot, kész lakással, korábban elfogadtam. Így 1958 szeptemberétől a Keletbükki Erdőgazdaság Központjában – a Pirty Árpád vezetésű – Erdőművelési Osztály szakelőadói beosztására kaptam kinevezést. Az Erdőgazdaság központjában elég gyorsan bekapcsolódtam a helyi közösségbe, mivel Várfalvi József évfolyamtársam munkatársa lettem és zökkenőmentes volt a helyi viszonyok áttekintése. Ez a munkaterület nem jelentett tőlem távoli feladatot, mivel a Tállyai Erdészethnél igen sok hasonló jellegű szakmai feladataim voltak. Egyrészt a hegyvidéki részen igen sok rontott erdő átalakítási munkák mellett a másik főirány az alföldi, Tisza ártéri erdő felújításokra esett a hangsúly, nyáras felújítások elég sok kísérleti jellegű fajokkal.

Az új beosztásomban kevesebb volt az alföldi jellegű feladat. A hegyvidéki fokozatos felújító vágások erdőrészeiben, a fiatalosok kezelése mellett, azok pótlása, illetve az előző munkahelyhez hasonló eljárásokkal történő felújítások eredményességének ellenőrzése képezték a fő feladatomat. Erre az időszakra esett a befejezett erdőfelújítások központos felülvizsgálata. Akkor a Putnoki-, Bódvaszilasi-, és a Répáshutai Erdészetek erdőművelési feladatainak keretében végeztem az eredményesség vizsgálatát, szinte egy tavasz és nyár folyamán. A két utóbbi Erdészethnél bejárt községhatárok és erdőrészek szerinti táblázatba foglalt megállapításaink füzeté még ma is megvan a régi dolgaim között.

Még csupán ismerkedtem a leendő feladatokkal, mikor október elején megidézték az Abaújszántói Rendőrkapitányságra lényegében számomra ismeretlen ügyben. Vonattal Tállyáig utaztam és a Tállyai Erdészethől Virágh bácsi által hajtott lovas kocsival mentem át abban a tudatban, hogy velem visszajövet a még intézetlen ügyekről adok a helyieknek tájékoztatást. A kapitányságon tanúkenti idézet ellenére vázolták a terhemre rótt gyanúsításokat, amelyektől teljesen elképedtem. Igaz ugyan, hogy indultak eljárások a forradalmi időszak falopások ügyeiben, azonban 1956-ban történt károsítások az egész Erdőgazdaság területére esően, már 1957-ben felmérésre kerültek és a Tállyai Erdészeth területén volt a legkevesebb, falopásból eredeztethető hiány. A tállyai korbéli munkástanács egyik gyűlésén olyan dolgokra akartak „kényszeríteni”, amelyek akkor azok jogszerűtlenek lettek volna. Kétségtelen, elég határozottan próbáltam a „lázás és murcis” időszakban eljárni pl. a Közbirtokosságoknak járandó tűzifa kiadásoknál is. A vallatásá változott időszak után csak délutánra derült ki, hogy Virágh bácsit már délelőtt elküldték és a megfelelő dolgoktól (derékszj stb.) megszabadítva közölték, hogy letartóztatnak. Az előadottakon gondolkodva kerestem a vázoltak „gyökereit”.

A határozott kiállításom, „kijelentésem” politikai színezetűnek igyekeztek beállítani. Egy ideig sem az új, sem a régi helyem nem tudott rólam. A vádakat egy hónapon belül sikerült annyira cáfolni, hogy kiszabaduljak. A vádak alól viszont már bírósági tárgyaláson tudtam az igazamat, ill. vétlenségemet bizonyítani, érvényesíteni, dr. Csővári Zoltán ügyvéd közreműködésével és Káldy József korábbi főmérnököm igazolásával nyomatékosítva. A határozott és becsületes tevékenység elismeréseként megismertem „Kádár egyes pribékjeinek” viselkedését. Az igazság kedvéért azt is meg kell, jegyezzem, hogy találkoztam a vázolt körülmények között is normális „parancs” végrehajtóval pl. Demkó József rendőr alhadnagy személyében. Hogy milyen hatással volt „kényszer-üdültetésem”, azt hiszem, nem kell részleteznem. Eben az időszakban még függetlenként kezdtem az új munkahelyemen beilleszkedni, ápolva a Tállyán kialakult kapcsolataimat. Az eljárás szakaszában 1959 januárjában megnősültem, és jegyesemet, Kovács Gabriellát vettem feleségül, akivel ma is együtt élünk. A zajló tárgyalások további nehézséget jelentettek, nem kis mértékben nehezítve kezdeti életünket.

Ugyezám: K.151/1959.	ZEMPLÉNHEGYSÉGI ÁLLAMI ERDŐGAZDASÁG		Tárgy:
Előadó: Káldy József Váltsában a fenti Ugyezámra és elődóra kérjük hivatkozni	Telefon: 113.	SÁROSPATAK Postafiók: 68.
	MNB. egyezámszám: 313.	
	Címzett: Csővári Zoltán	
	Ügyvéd.		Hiv. szám:
	Miskolc.		Előadó:
Sárospatak, 1959. aug. 6.			Mell.

Kérésére az alábbiakat közöljük:

Nagy László erdőmérnök az egyetem elvégzése után hozzánk került. Alig 1 évi ittléte alatt olyan szorgalmat, hozzáértést és fejlődést mutatott, hogy Főigazgatóságunktól engedélyt kértünk, hogy esetében tekintsen el a 2 éves gyakornoki időtől és alig 1 éves gyakorlati munka után erdőszetvezetővé nevezhessük ki. Ez meg is történt. Nevezett a tállyai erdészet vezetésére kapott megbízást. A tállyai erdészet legnagyobb kiterjedésű üzemeink közül, közel 8.000 ha kiterjedésű, egyes részei szét-szórtak, erdőterületen kívül mezőgazdaság, gyümölcsös, halastó is tartozott hozzá. A korábban rosszul dolgozó erdőszetet megszervezte, tervfeladatait rendszeresen teljesítette, a munkaegyetemet helyreállította. Így munkájával az Erdőgazdaság vezetőjének elismerését érdemelte ki, többször kapott pénzjutalmat.

Zemplénhegyeségi Állami Erdőgazdaság
Sárospatak
Káldy József /
főmérnök.
igazgatóhelyettes.

A zajos kezdet után a keletbükki új beosztásban a korábbi erdőművelési feladat jelentősen gyarapodott. A hegyvidéki fokozatos felújító vágások erdőrészeiben, a fiatalos kezelése mellett, azok pótlása, illetve az alföldi részeken előző munkahelyhez hasonló eljárások eredményességének vizsgálata képezték a fő feladatot. Erre az időszakra esett a befejezett erdőfelújítások központos, erdészetenkénti felülvizsgálata.

J e g y z ő k ö n y v .

Készült 1959. november 3.-án a Keletbükki Áll. Erdőgazdaság Lillafüredi erdészeti ténak hivatalos helyiségében.

Tárgy: Erdészeti vezetői munkakör átadása.

Jelen vannak alulírottak.

A 125/1959. f.őn. Eg. utasítás alapján a lillafüredi erdészeti vezetői munkakört Szöllősy József volt erdészeti vezető S. Nagy László erdészeti vezetőnek az alábbiak szerint átadja:

Az erdészet egész területére 5.894,90 ha., az alanti község határokban oszlik meg:

Nagyiskola I/1. 3.280,21 ha.

Nagyiskola I/2. 2.134,78 ha.

Bükkszentkereszt I. 479,91 ha.

A fenti község határok úszentervei térképen jelölt határdombok rendezésében vannak. Ugyanezen község határok úszentervei és úszentervei térképei átadásra kerülnek.

A védőkerületekben a tagok a kösgetközökeppen oszlanak meg:

I. sz. védk. 223-tól a 249 tagig, a II. sz. védk. a 250-251 tagig, Bükkszentkereszt község határ 1-25.-ig, III. sz. védk. 201-222.-ig, II. sz. védk. 183-200.-ig, V. sz. védk. 155-182.-ig, VI. sz. védk. 29-55.-ig, VII. sz. védk. 1-28.-ig és 64-71.-ig, VIII. sz. védk. 56-63.-ig, 71-80, 82-86 és 146-152 ig, IX. sz. védk. 81., 80-90 és 109-145.-ig., X. sz. védk. 91-103.-ig.

Az erdészetnél a jelzőbalták számozása 1.-től kezdődik a kerületek száma szerint. Az Erdőgazdaság száma 35. Tehát az első kerület jelzőbaltájának száma 35/1.

Az átadás az erdészeti évi törvén az alantikban ismerteti:

Iparifa termelés	10.472 m ³ .
Rizifa termelés, vastag	10.005 "
Vékony tűzifa termelés	1.664 "
Termelés összesen:	22.141 m ³ . ✓
Iparifa szállítás	10.472 m ³ .
Va. tü. szállítási költség	10.005 "
Szállítás összesen	20.477 m ³ . ✓

Erdőfelújítási tervfeladatok:

Telajelőkészítés	17,42 ha.
Erdősítés	107,42 " ✓
Ápólas	231,40 "
Tisztás	106,85 "

Fenti tervek ismertetése után az alábbi tervek kerülnek átadásra:

Az erdőművelési előadé kezelésekben: magtermelési terv

magtermelési terv /: annak teljes elkészítése és tisztázása a továbbiakban történik./

erdőfelújítási alapterv /: a terv eredeti példányának másolása az Erdőgazdaságnál./

ápolási alapterv

tisztítási alapterv

Az erdőművelési alapdokumentumok hiányosan kitélve.

. / .

A fahasználati előadás kezelésében az alábbi jóváhagyott tervek kerülnek átadásra:

Irányítási terv, 1959/60 évi
"G" lap /; felfoktatók alatt/
mozgatósi terv / mennyiségi adatokkal /
1960/61 évi előterv 2.sz.jkv.
Az alapterv többi tartozékai mennyiségileg elkészítve, pénzügyi tervezés folyamatban.

Az előző gazd. év terveinek lezárlása megtörtént, Hoztérvi nyilvános tartásba is felvezetve. A lezárt tervek részletei az illetékes szaké előadókánál vannak.

Az előző év munkálatai befejezést nyertek, ezzel kapcsolatos elintézetlen ügydarab az ordászatnál nincsen.

Az ordászat területén az alábbi kerületek nyertek átvételt:

I.sz. Hémeri védk. kerületvezető Stramszky Dezső.
A kerületben 2 fővel folyik a termelés a 243/a. végh.erdőrezsében.
A fahasználati és erdőművelési tervszámokat az 1959/60.gazd.évre megkapta.
Az 1960/61 évi jelölés 50 %-a van meg.
Az ordásítás a száraz idő miatt nem indult meg, a szükséges talajjelölés készítés megtörtént.
A kerületben vadvédelmi kerítés nincs.

II.sz. Földeskunyházi védkerület:
kerületvezető Szabó Barnabás.

Az előírt talajjelölés készítés elvégzése, az ordásítás beindult, de a száraz idő miatt le lett állítva, a dolgozók utjavításnál vannak foglalkoztatva. A kerület 1959/60 évi tervét ismeretesek, az 1960/61 évi jelölések csak kis számban vannak meg.
Az átadás-átvételkor a jelölés folytatására és a becsülésre az utasítás kiadva, 1959 év végi határidővel. A kerületben 2 db. vadvédelmi kerítés van.

III.sz. Iustavölgyi védk.
kerületvezető Molnár József.

A kerületben dolgozó munkacsoport ordásítást végez a 206/c. erdőrezsében.
A termelési tervek kiadva, a termelés még nem indult meg.
A kerületben szükséges feladat a kiskutlópai részeken visszahagyott magfák és csoportok kitermelése, továbbá a Iustavölgyben bekorított 206/c. 207/a. már részben áttelepített előhasználati erdőrezsék véghasználatba való besorolása, Hoztérvi módosítással. Ezen erdőrezsék az 1960/61 évi fatermelési tervbe bontásra betervezendők.
A kerület 1959/60 évi tervét a kerületnek kiadva, az 1960/61 évi jelölések és becsülések csak egy erdőrezsében kezdődtek meg, folytatására az utasítás kiadva, az év végi határidővel.
A kerület területén egy db. vadvédelmi kerítés van.

IV.sz. védkerület /kurtabérci/

kerületvezető: Varga József

A kerületben az 1959/60 évi tervek kiadva. Termelésnél a 192/a és 199/a erdőrészeket befejezve, a további termelés egy gépesített munkacsoporttal folyó állapotban van. Az erdőszítési munkák megkezdése, szárazság miatt leállítva. A kurtabérci leonlett munkásszálló szétvezetésére az utasítást a kerületvezető megkapta. A Kurtabércen 1960 évben a leonlett munkásszálló helyére új munkásszálló épül. A kerületben egy db. vadvédelmi kerítés van.

V.sz. nagymezői védkerület:

kerületvezető: Szegedi József.

Az 1959/60 évi tervek a kerületnek kiadva. Erdőszítési munkák folyó állapotban. 3 ha. elkészült, a munka minősége rossz, csak a hibák kijavítása után vehető át. Az 1959/60 évi jelölés és becslés a véghasználatoknál kész, előhasználatoknál csak a 159/a erdőrész van elvégezve. A többi erdőrészek továbbá az 1960/61 évi jelölések és becslések még nem történtek meg. Az 1959/60 évi jelölés és becslési lemaradásai az időközben áthelyezett Császár István kerületvezető felelőssége.

A védkerületben a nagykőrösi részen egy db. vadvédelmi kerítés van.

VI.sz. garadnai védkerület:

kerületvezető: Polyanyszi Endre.

Az 1959/60 évi tervek kiadva. Az 1960/61 évi jelölés és becslés kezdeti stádiumban van, jelenleg is folyik. Utasítva a kerületvezetőt olyan munkák év végéig való befejezésére. A kerületben szükséges lerögzíteni a szomorai kőbánya terület igényeit. A kerületben csemetakiemelési munka van folyamatban. A kerületben két csemetakerék, a háromkúti és garadnai található. Ezen két csemetakerék talajtrágyázása megtörtént. A kerületben vadvédelmi kerítés nincs.

VII.sz. szárazvölgyi védkerület.

kerületvezető: jelenleg nincs, ideiglenesen a kerületet Simon Kálmán kezeli.

1959. nov. 1.-től kerület kezelésével beosztottként Szitás Imre van megbízva.

Az 1960/61 évi jelölés és becslés a kerületvezető hiányában nem történt meg. A kerülethez tartozó erdei rakodóma még régi állófa és tűzifa készlet van, melyet Simon Kálmán kezel. A kerület viarégostölgyes részén egy kis fenyő csemetekert létesítése szükséges.

VIII.sz. éssassi védkerület.

kerületvezető: Simon Kálmán.

Az 1959/60 évi terve kiadva. Termelési terve a 71/a erdőrész kivételével már teljesítve van. Az 1960/61 évi jelölés és becslés 70 a-b készen van. A f. év nov. 15.-re leszállítandó juhódóly anyagát Simon erdész termeli a faanyag szükségletre vonatkozó márotkimutatást megkapta. Az előírt erdőszítési folyamatban, a munkaerő biztosítva van.

. / .

III. sz. jávorkuti védkerület.

kerületvezető : Borsodi János.

A kerület 1950/60 évi terve kiadva, az 1960/61 évi jelölés és becsülés közben van. A kerület területén van a dísznépsztaki feltárási kísérleti terület, ahol jelenleg 3 gépesített munkacsoport dolgozik. A kísérleteket az ERTI, és az erdészet közösen végzi. Tekintettel arra, hogy ebben a gazd. évben ezen területen országos tapasztalatcsere van tervezve, a munkákat gondosan kell végezni.

✓ A kísérleti területen folyamatban van a feltárási utak építése. Az erdésztési munkálatokat a kerületvezető nagymértékű lefoglalása miatt jelenleg Friedel István erdész irányítja, aki a kerület egyéb munkálatában is segít. Ezen kerület területén fekszik a három jávorkuti és egy állomány alatti csemetkért. A kerületben egy db. vadkerítés van.

I. sz. lótrácsi védkerület.

kerületvezető : Friedel István.

Az 1959/60 évi tervei kiadva, az 1960/61 évi vágásterületek "V2" fái ki vannak jelölve, a további jelölés és becsülés még nem történt meg. A munka elvégzésére az utasítás kiadva.

Erdésztési tervével egy héten belül végez. A kerületben egy db. állományalatti bükk csemetkért van.

Az erdészet területén 7 db. állomány alatti csemetkért és 3 db. állomány alatti csemetkért van.

0,78 ha.	1,76 ha.	szőlőskert.
1. sz. / 0,78 ha./,	2 / 1,76 ha./,	3. / 0,78 ha./

 sz. csemetkért.

Ezen három csemetkért kezelését Szabó Imre erdésztechnikus látja el. Ezen csemetkéretek talajának trágyázása csak részben történt meg. Az ideai magvetések, luc és vörösfenyő csemeték takarva vannak. Szabó Imre erdésztechnikushoz tartozik a jávorkuti magpergető kezelése. Téli időnyben fenti erdésztechnikus az erdészet által kijelölt kerületben segíthet.

A 2. sz. kerületben található a földeskunyhái /0,23 ha./ területű csemetkért. A jelenleg a kertben lévő csemeték kiemelése után megszüntetett.

A IV. sz. védkerületben fekszik a kurtabérci 0,76 ha. területű csemetkért. A csemetkéretek trágyázása még ez évben elvégzendő. A szőlőskert trágyázása biztonságosítottva.

A VI. sz. kerületben van a garánai 0,72 ha. területű csemetkért, valamint a háromkúti 0,28 ha. területű csemetkért. Mindkét csemetkért trágyázás megtörtént.

Az erdészethez tartozik a lillafüreden lévő kovács és kerékgyártó műhely. Ezen műhelyek munkáját Józsa János szakelődé felügyellete mellett Tóth Károly raktáros végzi. A műhelyekkel kapcsolatosan szükséges megjegyezni, hogy a műhelyek teljesen korszerűk és tűzvédelmi szempontból sem megfelelőek. Az átépítést az Erdőgazdaságnál sürgetni kell, mivel 1960 évre be van tervezve.

Az erdészethez tartozik a lillafüredi és garánai fogathírdő. Lillafüreden 10 pár, garánán 12 és fél fogat van. A fogatgazdaság irányítását kezelést Vári István fogatgazda és Leányvári Lajos fog. brig. vezető végzi. Vári István fogatgazda ezen munkakörben nincs kihasználva, mivel felhasználási vonalon komoly szaktudása van. Célszerűnek látszik felhasználási munkakörbe való áthelyezése. Jelenleg a gépesítési brigádot vezetői teendőket is ellátja.

. / .

Az erdőszet területén fakitermelési munkában 1 db. agregátor villanymű-
rőssel, 8 db. MHT, 50. motorfűrész és 7 db. egykezes Drusba dolgozik.
Ezen gépek üzemeltetéséhez szükséges szerződések és egyéb tartozások tete-
lesen átadás nem történt meg. Ezen ezért szükséges a teteles átadás
átvételét november hé folyamán megajteni. A teteles leltározás lebonyolítá-
sát az átvévő erdőszetvezető Vári István fog. brig. vezetővel végzi el.

Az erdőszet egész területe rezervátum. A vadászati tennőket Borsodi Balázs
és ideiglenesen megbízva Horvát János látják el. Borsodi Balázs vadász
területéhez a parasznyi erdőszet rezervátuma is hozzátartozik.
Az erdőszet területén lévő vadföldek felszántását, trágyázását az erősebb
fagyok kezdte előtt el kell végezni, a nagykörűsi vadföldre a szükséges
trágyamennyiség ki van szállítva.
A vetésre vagy ültetésre kerülő vadföldek bekerítése illetve a kerítések ki-
javítása elvégzendő.

Az erdőszet munkaerő ellátottsága:

46 fő szerződött fatermelő, 19 fő fogatos és 39 fő szerződött egyéb dolgozó
áll rendelkezésre.
Emelkül 41 fő időszaki szerződést kötött erdőművelési ill. csemetekerti
munkákra.
Fentiekon kívül 22 fő csemetekerti dolgozó áll rendelkezésre, akik szer-
ződést nem kötöttek.

Ugy a határozatlan időre, mint a meghatározott munka elvégzésére kötött szer-
ződéseket az azok nyilvántartását az átvévő átvette.

4 fő installés van, akik a kerekhegyi és garadnai installéknál teljesítnek
felváltva szolgálatot. A

A szomorui szorompónál két fő szorompőr van, akik szintén éjjeli nappali szol-
gálatot teljesítenek, egyben végzik az útvonalon áthaladás gépkocsik és mo-
torkecsképek által fizetendő utkarbantartási hozzájárulás beszedését.
A Iustavölgyi szorompónál egy fő nappali őr van engedélyezve, aki 06. h. -től
16. h. -ig teljesít szolgálatot. Kivánatos lenne dec. 1. -től 25-ig éjjeli
szorompőr beállítás is, a karácsonyfa leépések megakadályozása érdekében.
Fentiekkel kapcsolatban ugyancsak dec. 1-től feltétlenül szükséges a karác-
sonyfa őrök beállítása is Hollós, Kirtabérc, Nagymező és a garadnai része-
ken.

A Lillafüredi kiserőmű állomásnál egy fő éjjeli őr van beállítva, aki egy-
üttal a faanyagszállítás ellenőrzését is van hivatva ellátni, és kötelessége
a kovács és bogár műhelyek éjjeli ellenőrzése is. A kovács és bogár műhe-
lyek mellett lévő egy lakásba kiürítést több ízben kérte az erdőszet,
mivel erre az szobára a műhelyi dolgozóknak van szüksége, főleg, ruha el-
helyezés valamint tisztálkodás végett. Ebben a szobában jelenleg időszakon-
ként Szabó Lajos gk. vezető tartozkodik.

Általános részeit

A termelőszövetkezetek részére 1960/61 gazd. évben az erdőszet 1 db. installé
1 db. kertészfizető és egy db. hízaládá faanyagának kitermelését és a Bádi-
ba való lozsalitását vállalta.

A társadalmi tulajdon védelme érdekében kiadott ellenőrző füzet átadás tár-
syt képezte. Az ellenőrzés megtörtént II., IV., VII. és IX. sz. kerületben.
III. és V. kerületben nem történt általános ellenőrzés, csak esetenként, az egyéb
munkálatok ellenőrzése során. Átadás meggyezni kívánja, hogy az erdőszet a
Hámsz Alts. Iskola Kisz. szervez. ténak patronálását vállalta, oly mértékig, amog
ast az Erdőgazdaság engedélyezni fogja.

A Kiszervezet ezzel szemben vállalja, hogy az erdészethel szükséges munkálatoknál /erdősítés, maggyújtás stb./ segítséget fog nyújtani.

Az Erdőgazdaság engedélyt adott DR. Nagy Kálmán körzeti orvosnak az erdészet egyik személyi fogatát hetenként egyszer térítés ellenében az Omassai utépig befolyásolásáig igénybe venni. Az általa felterjesztett területek borsóba havonta leborvándó. A Hírnor-Lillafüredi út mentén illetve a múlt feletti rézsákoknál meglévő védőgátakat még az ősz folyamán helyre kell állítani, a kőgödröket és a hecsuszamlások megakadályozása végett. Az erdészet területén 30 km hosszú hengerelt kőva út van, ahol 8 utkaparó van foglalkoztatva. Szükséges még egy utkaparó beállítása, hogy az engedélyezett 5 km hosszú utszakasznál fejenként több ne legyen.

Szakfelügyelő általános véleményei az átadással kapcsolatban a következő:

A vadászat teljesen az erdészethez tartozik. Vadgazdálkodásért az erdészethez a feladás. Tekintettel arra, hogy ebben az évben magtermés egyáltalán nem volt igen nagy veszély fenyegeti az erdészet beerdősített területeit. A vadkár csökkentése érdekében mindent meg kell tenni a vadak etetése érdekében és a fahasználati utasításban területtegyesre megszabott vadlétszám szabályozására.

Az erdészet területén lévő drága pénzen épített vadvédelmi kerítések ellenőrzésével a káralkotó vadászokat bizza meg. Utasítsa, hogy hetenként írásban jelentésben számoljanak be a vadvédelmi kerítés ellenőrzéséről.

Magtermés állományok szakszerű kezelésére nagy gondot fordítsa a maggyűjtése csak ezekről az állományokról történhet. A csemetekertek talajművelésére trágyázására nagy súlyt fektessen. A csemetekert kerítéseknek, kapuknak kijavítását sürgősen végeztessen el. Gépcsoportok munkája állandóan ellenőrizendő. Az agregátoros brigád havi viszonylatban 1000 m³-en alul nem termelhet. A közelítések, szállítások teszik ki az erdészethez a költségek zömét. Ezen munkák olgészése előtt minden esetben kalkuláció végzendő a legcélszerűbb közelítő út és közelítő eszköz kijelölése érdekében. A rakodó rend a gépkocsik kihasználása erdőgazdaságunknak legsúlyosabb problémája. Mivel költségmegtakarítás ezen a vonalon érhető el legkönnyebben.

Az alátelepített Nagymiskolc I/2. 206/c, 207/a, továbbá a nagymiskolc I/1. 23/a erdészételek időbeni felazabadosítását tartsa szem előtt.

A fogatgazdaság munkáját gondosan ellenőrizze fogatköltségeinek csökkentése érdekében. A kisebb fogatnapok csökkentése érdekében az erdőgazdaság által engedély alapján tartalék fogatosokat alkalmazzon.

Átadásra kerül Pórhorszki Béla adminisztrátor kezelésében az erdészet pénztára, a pénztárnapló okt. havi zárása szerint hiánytalanul. Jövőre vonatkozóan minden kifizetést az erdészethez távolléte esetében mindenkor helyettesének előzetes utalványozása alapján eszközölhet.

Ugyancsak átadásra kerül fent nevezett adminisztrátor kezelésében az erdészet irattára, ~~akták~~ a szigorú számadási nyomtatványok, a felrakott nyilvántartás szerint. A kiseladás befizetése naprakész állapotban van.

Átadásra kerül a főnöki irattár 1-71. sorszámig.

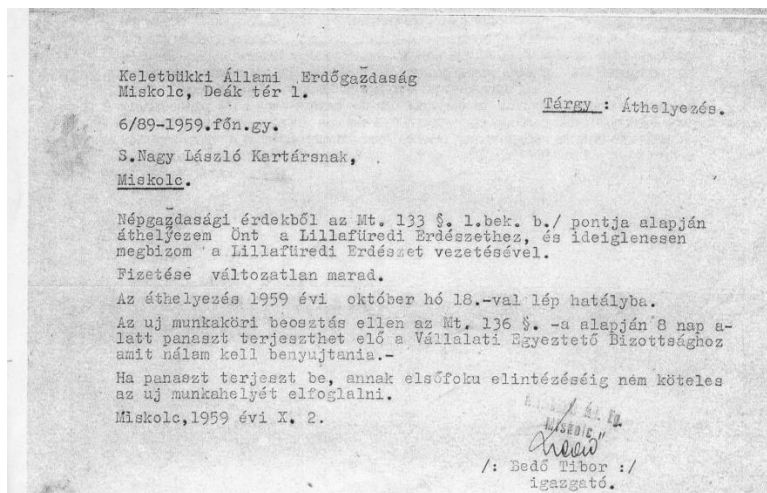
Átadásra kerül a "Titkos" irattár 1 szs.-al valamint a "szigorúan titkos" irattár 1 sorszámig.

./.

A Lillafüredi Erdészet

A közel egy éves központi tevékenységem után kaptam előbb megbízást, majd 1960. január 1-től erdészetvezetői kinevezést, a **Lillafüredi Erdészethez**. Ez a tállyaitól jelentősen eltérő feladatú üzemegység volt. Területe a Bükk-hegység északkeleti, erősen tagolt részén **6894 ha.** kiterjedésű területen. Az erdészetnél súlypontos feladatot képezett a természetes erdőtársulások kezelése, *természetes felújítása*. A vezetői feladatok mellett irányítottam a gyertyános-tölgyes és bükkös erdők – termőhelyi határok mentén történő – erdőfeltárási utak tervezését, kitűzését, kivitelezését 150-200 km-nyi hosszan. Az ilyen előkészítő munka tette lehetővé az új technológia bevezetésével mintegy 350 ha természetes felújítás végrehajtását, amelyek már akkor *a gyakorlati természetvédelem „minta-területeit” képezték*. Az időszakban folyó erdőfelújítást segítő erdészeti kutatás eredményeként közreműködtem a komplex gépi fakitermelés gyakorlatba ültetésében, az újulat (facsemete) kíméletét szolgáló faközéltelési eszközök, kerékpárok, kötélpályák alkalmazásában.

Az irányításom időszakában több gyakorlati bemutatóval kapcsolt országos tapasztalatcserét bonyolítottam, értekezletet szerveztem. A minta és szakszerűen kialakított brigádok, termelékeny munkaszervezet teljesítményért pl. a Lévy fakitermelő brigádot – első ízben – Állami Díjjal tüntették ki. Az ország egyik legtermészetesebb kemény lombos fafajú erdőterületén új módszerek alkalmazásában, a természetes erdőfelújítás következetes művelésében kezdeményezők voltunk. Megkülönböztetett figyelmet fordítottunk a „rontott” erdőrészek átalakítására, a megfelelő őshonos kiegészítő elegy fafajainak alkalmazásával.

Erdész tapasztalatcserék Lillafüreden

Lillafüred és Garadna-völgyi tájrészlet

Stramszky, Molnár, Szitás, Bulyuvszky, Podhorszky, Soltész, Polyánszky, Joó Pál, Szegedi, Borsodi. Simon, Langraf, Varga, Zathurecky, S Nagy, Schalkház, Barotányi, Joó Gy., Friedel, S. Nagyné, Khüne G.-né.

A korszerű gyakorlati technológiák bevezetését valamennyi művelési területen szorgalmaztuk. Elindítottuk a fakitermelő brigádok versenyét, majd országos fakitermelő komplex (termelő, közelitő) egységek versenyének megszervezését, amelynek több esetben bonyolítói voltunk. Az újulatok ápolását, a hegyi rétjeinknek gondozását, már akkor saját, állandó dolgozóinkkal végeztettük, megfelelő érdekeltségi rendszer beiktatásával.

A kérdések megválaszolása több, összefüggő tényező hatásának vizsgálatát, minél komplexebb elemzés alapján történő döntések meghozatalát tette szükségessé. Abban az időszakban vette kezdetét a kitermelt faanyag korszerűbb közelitése, kiszállítása, a szállítás összefüggéseinek elemzése, szállítópályák, erdőfeltáró utak rendszerbe foglalása, mint a fakitermelési technológia része, feltétele.

Az erdőfeltárás akkori „hőskorszakának” kritikus pontját jelentette például, hogy milyen legyen az optimális feltáró úthálózat sűrűsége, tervezésének, kivitelezésének kereső/vitató módszere stb., amely téren több km út kitűzését, építését kezdeményeztük.

*Szegedi, ifj. Kovács Gy., Molnár, ..., Simon, ..., Vargáné, ..., ..., Soltész, Khüne G.-né,
Schalkház, ... , Varga B., Korom, Borsodi, B. Tóth K.,
Guggolók: Horváth, Varga J., Borsodi*

A technológia fejlődésével járt az üzemszervezés korszerűsítése, amely téren mai szemmel is kezdeményezők voltunk. A vágástéri és közelítő eszközök terén elsők között iktattuk be a közelítő kerékpárok változatait, meredekebb részekben (pl. a Lusta-völgy 35% lejtésű oldalán) az újulat kímélése érdekében dolgoztunk a Tl., illetve Küpfer típusú kötélpályával történő faanyag kiközelítést. A módszer ismertetésére több országos tapasztalatcserét szerveztünk. Az így kialakított „közbenső” rakodótól szinte a technológia részeként továbbítottuk az iparifa anyagot Hiab darus gépkocsikkal a Ládi Fűrészüzembe.

Ahol nem volt megfelelő közelítő-út kialakítva a közbenső rakodóról csörlős Unimog gépkocsival történt a kiközelítés a stabilizált utakhoz, a stabilizált úttal rendelkező rakodókra. Az új technológiához kidolgoztuk az egész évre szólóan a fakitermelési tervünk végrehajtását biztosító brigádok szerinti ütemtervet, hogy az egyedi speciális közelítő szerelvények (kötélpályák, csörlős Unimog) az igen tagolt vágásterületeknek megfelelően kerüljenek, a nehezebb helyeken dolgozó brigádokhoz. A beiktatott néhány kép talán részben értelmezhetővé teszi a vázolt feladatok technológiai összetettségét. Akkor még nem is érintettem a téli időszak függvényében történő szervezési igények, feltételek biztosítását, összehangolását.

Azt hiszem megemléltendő egy másik fontos körülmény, a szakszemélyzet felkészültsége és elhivatottsága, mint az erdőgondozás, erdőgazdálkodás feltétele. A visszatekintés, az emlékezés jó érzéssel tölt el, mert az erdészet kedvező adottságaival párosuló olyan szakemberekkel dolgozhattam együtt, akik jellemükkel, felkészültségükkel, tisztességes tartásukkal hozzájárultak a bizalmi helyzet kialakulásához, megőrzéséhez, az alkotói légkörhöz.

Többek között: Schalkház Lipót, Kühne Gáborné, vagy Soltész Karcsi bácsi, illetve külső erdészeim, Molnár, Stramszky, Varga J., Szegedi, Borsodi, és az akkori ifjabbak egyaránt.

Tapasztalatcsere résztvevői a kerekhegyi munkásszálló előtt

*Kurtabérci munkásszálló mellett az erdészet dolgozóinak „majálisa”
a Palota zenészeivel*

Sz 100-as dózer a kiszállító úton, hótolás

A lovak a nagy hóban is társaink...

Fadóntés druzsbával, Darvas, motorfűrész

Fadóntés már Sthillel

Hosztolás és közelítés

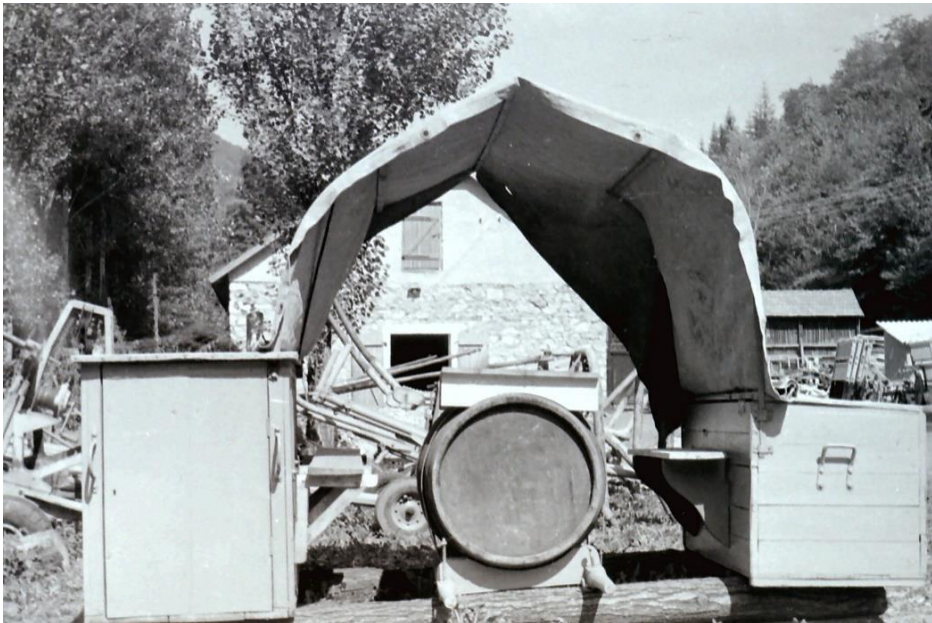
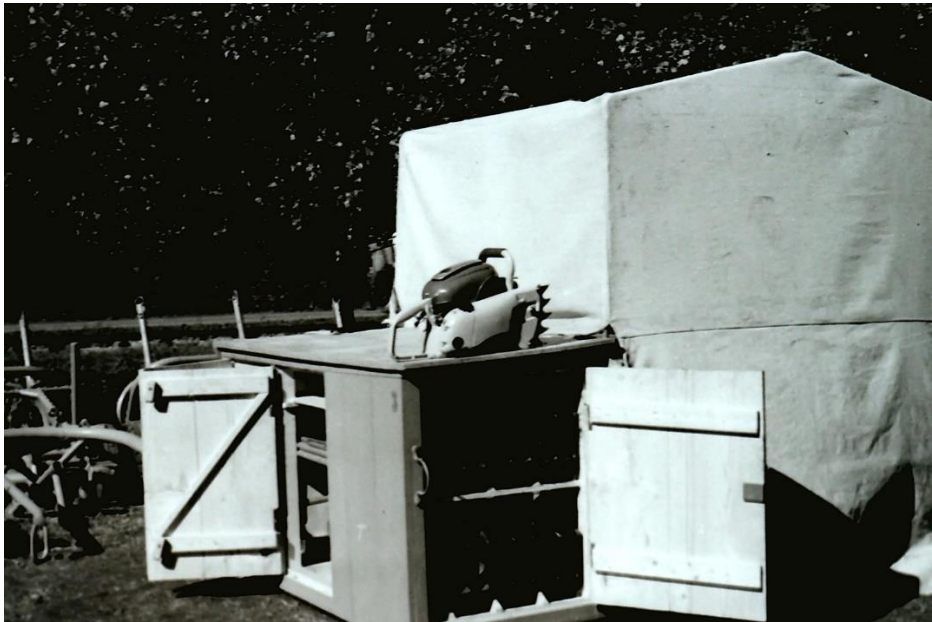
Közeltő szán, csörlős kerettel

Szerszámtároló- és gépszemle

Fogatos-szán közelítés, télen

A komplex fakitermelő brigádok felszereltsége, esővédő sátorlappal

Hiab darus Csepel tehergépkocsi rakodás közben

Unimog csörlős gépkocsi

A hatvanas évek eleje (1960-64) lényegében az erdőgazdálkodás korszerűsödő technológiai és értékesebb választék kihozatal korszakának tekinthető. Az Erdészeti Tudományos Intézet (ERTI), és az Erdőterv munkatársai Szász Tibor, Huszár Endre, több kísérleti témában volt jelen az erdőszetnél. Kiemelhető a munkaszervezés műveletei, döntési módszerek, az új Stihl motorfűrész termelékenység vizsgálata, vágástéri közelítési módok és eszközök, drótköteles kötélpálya, Unimog csörlős közelítő gépjármű, elsőként kísérletezett közelítő kerékpár és szánkó használatának „komplex” munkaszervezetbe kapcsolása, az erdőrészek optimális feltárásának kérdései.

Az erdőszet területén kezdeményezők voltunk/lettünk az erdei feltáró utak optimális hálózatának kialakításában. Nálunk még külön figyelemmel voltunk, hogy a Nagyhárs oldalon lehetőleg az erdőtípusok határaival egyezőlegesen történjen és vegyes szelvényben a kiszállító utak kitézése. A kivitelezése általában a termelési költség egy részébe illesztve, Sz100-as lánctalpasokkal történt. Előtte a feltáratlan erdőtestekben ezzel az erőgéppel vonszolásos, vagy kombinált módon történt a kitermelt faanyag gépkocsival elérhető, közbenső rakodóra való közelítése/kiszállítása.

A feltáró úthálózat nyomvonalára korábban írtakat kiegészítendő, azokban a meredekebb erdőrészekben, ahol az új eljárás – kötélpálya építése, vagy más eszköz – alkalmazása lehetetlen volt, továbbra is a lóvontatású vonszolásos módszert kellett megtartani, amelynek voltak kockázatos műveletei, ezért ezeket a tapasztaltabb brigádoknak ütemeztük. Ilyen megemlítésre méltó volt a tó feletti, Szent István oldali erdőrész teteje, amelynek letermelendő faanyaga az előzetesen elkészített feltáró útra gravitált, ahonnan a tovább szállítást is meg kellett szervezni. Ennek a termelését a Bettenbuch brigád végezte.

Az út feletti 35 % lejtésű erdőrész középső részénél járva, egy elég hosszán, V elágazású fa döntését végezték. A döntést úgy hajkolták, hogy a V alak síkjával hegy felé irányítva dőlhessen le a fa. Azonban dőlés közben az egyik fa a V síknak megfelelően elfordult ugyan, de az egyik ága letörött és függőlegesen maradv a döntési iránnyal ellenkező irányba visszacsapódott. A fűrészés Bettenbuch észlelte ugyan a vészhelyzetet, de már nem tudott a fa tövétől kellő távolságra elfutni, és a leváló faág vége a hátánál, fejénél elérve, halálos ütést okozott. A rendkívüli esemény meglehetősen nagy sokkot okozott. Az igen sokoldalú vizsgálatok viszont nem igazoltak szakmai mulasztást. Az esettel sajnos a Kurtabérci Erdőmunkások Hősi Halottai emlékművének névsora gyarapodott.

A munkaszervezés terén is átalakító brigádformákat szerveztünk és alkalmaztunk a gyakorlatban. Igyekeztünk a dolgozóinkat oly módon állandósítani, hogy az erdőművelő, csemeteültető, ápoló feladatokat

megosztva/súlyozva a nehezebb részét az állandó, főleg férfi fakitermelő munkásokkal végeztettük, hogy a *fakitermelési időszakon kívüli időkben* is egész évben foglalkoztathassuk őket. Ez a megoldás a munkaerő hasznosításában nem csak biztonságot, de a gazdaságosságot is javította. Mindezek az erdészet termelékenységében és több más vonatkozásban, igényes munkavégzés elérésében, ütemezhetőségében, eredményes volt. Több országos bemutató rendezvényt szerveztünk, ilyen eljárások, ill. új gépegységek bevezetésével kapcsolatban. Ilyen rendezvényt, ha két napos volt, a bemutatók után alkalmanként a Palotaszállóban terveztünk összejevetelt és még/már szakestélyt is szerveztem. Mivel az egyetemi időszakunkban tiltott volt, egy ilyen alkalommal váltam megkeresztelt firmává: Alias; Komplex Gépesítés néven. Keresztszülők Madas László és Csermely László voltak.

A fakitermelő brigádok szeptember 30-án (ui. akkor október 1-vel kezdődött a gazdasági év), szinte gépszemeszerűen kapták meg a szükséges eszközeiket. A **komplex felszerelés** részeit képezték: közelítő kerékpár, természetesen lóval, egy olyan ládával, amiben/hez komplettíroztuk a munkaműveletek eszköz igényeit, a csatolható vázzal az esővédő sátorlapot, a motorfűrésznek, egyéb kéziszerszámnak és 6 db marmonkanna üzemanyag tárolására alkalmas helyet, kellő biztonsági zárral. Ha már komplexitás nem mellőzhető megemlíteni, hogy elég sok erdőrész környékén, melléküzemággként mészégetéssel is foglalkoztunk. A térségben lakó (Ómassa, Bükkszentkereszt) állandó dolgozóinknak a rétjeinket saját használatra kaszálóként kimértük, így biztosítva azok gondozottságát. Télen karácsonyfa kitermelést, értékesítést is végeztünk. Az erdészet nagyobb része vadászatilag bérbe volt adva, csak mintegy 30 %-án, Nyárújhegy – Bánkút közötti részen mi, az erdészet voltunk a vadgazdálkodók.

Téli időszakban természetesen végeztünk vadgondozást, vadetetőket megtöltése, nagy hó esetén (még voltak ilyenek) szánkóval vadmegközelítő nyomokat készítettünk. Járulékos feladatot jelentett technológiai bemutatók szervezése, új eljárások ismertetésére. A meghatározó fokozatos természetes felújítás mellett voltak rontott erdőrészek tekintett erdőrészek, ahol alátelepítéses, ill. más, pászttákban makkvetéses módszereket alkalmaztunk. Még a nagytekintélyű Király Lajos bácsiról elnevezett két módszer bevezetésében is közreműködtünk: faközelítésben a király csúzdát a Szinva-forrás fölötti részen alkalmaztuk hosszúfás közbenső rakodóra történő változattal is, ahol történt a tulajdonképpeni hosztolás, felkészítés, rakásolás, sarangolás.

Szénatárolós vadetető

A Szegedi Tudományegyetem Éghajlattani Tanszék kutatói, tanulói prof. Wágner Richárd vezetésével a kurtabérci töbrökben nyáron hőmérséklet-ingadozási méréseket végeztek. Itt jegyezhető, hogy a soproni technikum, ill. egyetem évfolyamainak tanulmányi útjait is segítettük, illetve az időszaki újabb eljárásainkról bemutatókat szerveztünk. A korabeli időszakban az erdészet számos adottsága révén sok tekintetben élenjárt az új technológiák alkalmazásában. Nemcsak a fahasználat, de az erdőművelés illetve más mellékhasználati üzemágak terén is.

*Néha vadászni is jártam...
Angyalvölgyi nagy kan disznóm*

Szinva forrás feletti szikláról elejtett muflon kosom

Természetes a lillai tevékenységünkhöz számos más sajátos események, életjelek társultak. Személyes vonatkozásban itt nősültem és vettem feleségül Kovács Gabriellát, aki a Palotaszállóban dolgozott, megszületett Zoltán fiam. Az erdészet nevezetességei okán igen sok szakmai rendezvény szervezői voltunk, és szakmai vendégforgalmat is bonyolítottunk. A Mezőgazdasági és Erdészeti Dolgozók Szakszervezete Erdészeti Szakosztálya (MEDOSZ Központ), amelynek tagja lettem. Vezetői: Péter Oszkár, majd Nemes József szervezésében számos összejövetelt szerveztünk. A szakszervezeti témákon túl, több szakmai bemutatót, területünkön tartottunk. Fogadtuk a soproni egyetemet, technikumot, ill. Nagykovácsi Nevelő Intézet hallgatóit, tanulóit tanulmányutakon, ill. más tanintézmények és kutató intézetek, ill. erdőgazdaságok szakosztályait az előrehaladott új, főleg komplex fakitermelési – közelítési eljárások eredményeink bemutatására. Ezen belül kiemelhetők a kötélpályák építése és a Küpfer és Tl elnevezésű csörlők megfelelő helyen történő alkalmazásával, majd az akkor újnak tekinthető csörlős Unimog és a hiab darus tehergépkocsik kombinált használata.

Lillafüred a Visegrádi Erdészettel országosan is kezdeményező, kiemelt erdészet volt, így nagyon sok külföldi küldöttséget fogadtunk, többek között Lengyelországból, Németországból, elsősorban az akkor nálunk az ERTI által patronált komplex fakitermelési technológiák tanulmányozására.

A szakmai és más természetű feladatok mellett összeszokott munkatársak összedolgozása eredményeként összetartó közösség alakult ki. Ünnepségek, szilveszter, egy-egy nyári kihelyezett értekezlet után, közös családi, baráti rendezvényt szerveztünk a Palotaszálló zenészei közreműködésében. Megemlítésre méltó, hogy egy három napos tanulmányutat is összehoztunk a Dunakanyar, Soproni Egyetem és Balaton érintésével, természetesen a szakgárda családtagjainak részvételével. A különféle rendezvények, közös szórakozási lehetőségek a szakembereinket támogató családi háttérrel eredményesebbé tették az erdészeti szakmai munkáját is. Ebben az időszakban volt a Gellért Szállóban az Országos Erdész Bál is. Tartása lett a közösségnek és szinte nem volt olyan, amit ne teljes odaadással végeztek volna munkatársaim.

Mi lehet tanulság a mának?

Nehéz a számos történelemből azokat kiemelni, emlékezni, amelyek sajátossága okán a mának is üzenetértékűek. Talán azt, hogy az igényesség és pontosság érvényesítése mellett elég sok döntési jogot a megfelelő szintre helyeztük, a jogokkal és felelősséggel, amely nem csak a gyors és szakszerű döntéseket eredményezte, de a gazdaságosabbat is. Tisztelet övezte a korosabbakat, és eredményesebb munkát végző kollegákat. Megelőzve korunkat, több alkalommal szerveztünk szakmunkás tanfolyamokat az akkor bevezetés alatt álló Stihl motorfűrész-kezelők számára.

Ebben az időszakban zajlott a megújuló technikai eszközök alkalmazhatóságát szolgáló közelítő és feltáró úthálózat tervezése, kitűzése, majd kivitelezésének megszervezése is. Ennek azon részeit, amelyek későbbi műszaki kiépítésére is alkalmasak lehettek, azokat pontosabb, távlatos igények szerint terveztük és beruházási igényeknek megfelelően készítettük elő. Egyszóval a korábbi fakitermelési technológiai váltás időszakában, sok tekintetben voltunk kezdeményezők, innovatívok és talán előrelátóak is.

Visszatekintve megállapíthatom, hogy abban a korszakban indult az ország társadalmi-gazdasági fejlődésének gyorsuló szakasza.

Jelentősebb nyomok...

Az eddig közöltek egy gyakorlati *életpálya első tizedéről* (1955-1964) nyújt vázlatos tájékoztatást, átmentve még a változó „újvilágba” az „óvilág” kultúrájából nyomokat. Ha maradna még e korban „energia és normális gondolat” további két szakaszba tagolnám. Az első szakaszcsoportról írtam eddig, a 2. szakaszba következne a szakom, ill. abból származtatott új szakterületét képező (1965-1990) a nyugdíjazásig terjedő életút. A 3. szakaszban az 1991-től már nyugdíjasként végzett társadalmi jellegű tevékenységeim, vissza is tekintő közéleti tárgyiasult és írásos tanulmányaim közreadása.

A fizikai erőm állapotát mérlegelve kevés esélyt látok a folytatás részletesebb rögzítésére, ezért arról a következőkben a **jelentősebb nyomnak** tekinthető eseményeket, eredményeket vázolólok.

A tapasztalásom tárházának élményeire visszatekintve megállapíthatom, hogy a huszadik század legnagyobb léptékű és gyorsuló változásának átélője lehettem. A tanulás, az értelmiséggé válás időszakában a technikalizáció szinte gyerekcipőben járt. Az előzőekben erről hagytam nyomokat. A következő váltást családi körülmények, dolgok erősítették fel. Egy igen szép bükki környezetből váltottunk – ottani eredményeim elismerve – felsőbb vezető ígéretében bízva a „homoksivatagba” történő munkavállalásra. A kecskeméti új lakás, a lillafüredi nedves lakásból ígéretesnek látszott. Az Országos Erdészeti Főigazgatóság (OEF) főosztályvezetője akkor indította az erdőgazdaságok, valamennyi erdészetét ellátó Műszaki Erdészetek megszervezését. A lillafüredi számos új eredményes munkaszervezési, gépesítési bemutatók okozta ismertség alapján szemelt ki Palócz József OEF főosztályvezető az első ilyen erdészet szervezési feladata ellátására. Felkérésére Csontos Gyula a Kecskeméti Erdőgazdaság igazgatójának kinevezését elfogadtam – akkor áthelyezéssel –, azzal, ha nem szokjuk meg a „sivatagot” tovább léphetünk a szülőhazám tájegységébe, Debrecenbe, hogy ott is hagyjak nyomokat.

Továbbiakban a hasonló viszonyok mellőzésével, az egy-egy munkahelyi beosztásomban vállalt jelentősebb „állomásokról” rögzítetek fontosabb eseményeket.

A **Kecskeméti Műszaki Erdészet** a város déli részén egy viszonylag új létesítményben, mint gépállomás működött. Az új elnevezésű egységbe kellett szervezni az erdészeteket ellátó gépjavítási, szerelési, gépkocsi és erőgépek, lánctalpasok, különböző típusú traktorok üzemeltetését, építő részleggel a gazdaság épületeinek megvalósítását, fenntartását. Egyszóval minden olyan műszaki tevékenységet, amelyekre speciális szakembert az erdészeteknél nem volt gazdaságos szerződtetni.

Ebben a beosztásomban a közel 15 egység „megrendelésére” a Műszaki Erdészeti eszközrendszerével irányítottam a számos igény ellátását. Kiemelhetem, hogy a műhelyünkben kísérleteztük ki az új csemeteültető, tuskókiemelő eszközöket, gyökérfésűt, Sz100-as erőgépek talajelőkészítési és további eszközöket, szálfá szállítógépek alkalmazását, a gépcsoportok gazdaságos üzemi kísérletek szervezeti formáinak kialakítását. A balotaszállási telepen a déli tájegység ellátására szükséges eszközökkel való biztosítást.

A Debreceni Műszaki Erdészetről lényegében az akkoriban szerveződő hasonló feladatokra kaptam az akkori igazgatótól felkérést: ha nem szokom meg azt a vidéket áthelyezéssel tovább léphetek. Végül, ott is hasonlóan a gépállomás helyszínén kellett megszervezni az összevont műszaki szolgáltatást. Annyiban volt más, hogy akkor épült az a létesítmény ahova a komplex feladatokat szervezni és ellátni lehetett. *Itt az épülő műhely kivitelezésében* kellett – szerencsére még időben – intézkednem. A 7 nehézgép, tehergépkocsi és személygépkocsi szervizelő szektor két utolsó részébe az Sz100-as lánctalpasok nem fértek be, az alacsonyra tervezett és kivitelezett beton koszorú alacsonyága miatt. Meghatározó döntést hozva a kérdéses két beálló előtt végül a tér mélyítésével sikerült ezt a részt a funkciónak megfelelően módosítani, az igény szerint. A szolgáltató egység irodái is kaptak elhelyezést, viszonylag korszerű szolgáltatással. Megemlítsre érdemes, hogy a fémforgácsoló „üzemrészt” hasznosíthassuk, akkor *teljesen újszerűen külső szolgáltatást is vállaltunk saját jövedelmezőségünk emelésére*. Az Erdőgazdaság üzemi kiértékelésében egyik súlypontos tényezőnek bizonyult.

Lényegében az előző jellegű feladatok szervezése volt a feladatom. Amely területeken talán többet kellett nyújtani az az, hogy a kecskeméti műhelyben már bevált hasonló, de *más rendszerű új tuskókiemelőnek* a tervezése folytatását és gyártását is mi szerveztük. Az erdőfelújításhoz itt is bevezettük az előző helyen már használt *talajelőkészítő, művelő gépek gyártását*. Természetesen, mint *megújuló technológia használatának* feltételeit is meg kellett szervezni. Az építési részleggel itt új *erdésházak tervezését, adaptálását és kivitelezését* láttuk el. *Elsők között* kezdtünk elsődleges fafeldolgozásra alkalmas új *fagyártmányüzemet tervezni és kivitelezni*. A szülőföldem térségében működve kezdtünk honosodni. Azonban egy ismeretlen vírus okozta betegség ezt a folyamatot szinte derékba törte. Felgyógyulásom új környezetet kívánt.

A Miskolci Erdőgazdaságnál, még ott volt az az igazgató, akit korábban elhagytam, és akivel még tartottam a kapcsolatot. Addigi gyakorlatomra figyelemmel, olyan szakterületen adott egy visszautasíthatatlan állásajánlatot, amit örömmel vállaltam.

Az ajánlatát elfogadva visszatértem az erdőgazdaság központjába, a *műszaki fejlesztési osztály* vezetésére.

A csoportvezetői feladat az igazgatóság egész területére kiterjedő – *tájegységi szemléletű* – műszaki fejlesztés, hatékonyságot kereső és gyakorlatias irányítása volt. Ennek keretében arra az időszakra jellemző volt az erdőgazdaság egészére kiterjedő *erdőfeltáró utak optimális hálózatának tervezetése is*. Tájegységek szerinti *fafeldolgozó bázisközpontok kialakítása, fafeldolgozó üzemek létesítése*, gyakorlati bemutatók szervezése *is a feladatomból volt*. A szakágban elsők között kezdeményeztünk fafeldolgozó üzem korszerűsítést. Célkitűzésünk volt, hogy az *északerdő sajátosságának megfelelően a fahasználati termelésszerkezet átalakításával piacképesebb és feldolgozottabb faipari termékeket gyárthassunk*. Az új technológia megvalósítását a ládi üzembrész és szerkezetének átalakításával úgy terveztük, hogy az itthon beszerezhető fafeldolgozó gépek mellett, külföldi korszerűbb „deviza-hiteles” gépeket is számításba vettünk. Ehhez viszont az OEF és más országos szervek külön engedélyezését is meg kellett szerezni, ami sikerült.

A fejlesztés részeként tervbe vettük a Lillafüredi Állami Erdei Vasút (LÁÉV) Észak Kiliáni megálló összekapcsolását a Ládi Fateleppel azért, hogy a nagy vasút áttervezésével a Miskolc Tiszai Pályaudvar személyforgalmát eljuttassuk a Bükkbe, biztosítandó az utasok a Bükk belsejébe történő szabadidő eltöltése lehetőségeit. A gazdaságtalanná váló *Lillafüredi kisvasút fa- és személyszállító rendszerének turisztikai szolgáltatással történő bővítésével* látszott megmenthetőnek. A nagyívű terv megvalósítását végül az akkori átszervezés juttatta „zsákutcába”. Az átszervezés, a Keletbükki és a Zemplénhegységi Gazdaság összevonása személyi változásokat is hozott.

Az összevont Észak-erdő Erdőgazdaság Igazgatójának Pataki Pált nevezték ki. Az új szervezetben bizonyos mértékig változott feladatkörrel, műszaki csoportvezetőként a műszaki kivitelezői feladatok felelőse lettem. A kibővült létszámnak helyet kellett biztosítani. Egy emlékezetes vezetői értekezleten kaptam feladatot a székház belső terének átépítésére és az udvari részben ideiglenes faház tervezésére, megvalósítására. Pataki igazgató a tárgyaló és előtér teljes átalakítását kérte. Az elképzelés a sajátos megjelenésű épület stílusában helyrehozhatatlan nyomokat hagyott volna. Ezt az elképzelést ott, én végrehajthatatlannak jeleztem. Nagy csend! Válasz, van-e véleményem? Az volt, hogy három napon belül végrehajtható alternatív tervet készítünk munkatársaimmal. Jósvai Pál mérnök kollegám és Deninger István kivitelező munkatársaimmal készítettünk alternatív megoldást. Az épület átalakítási terve egyik változatát Pataki igazgató kollega elfogadta. E kiállással megmentettük a „Lőcsei épület” stílusát és a tárgyaló egy részét, valamint az előtér sajátos részeit. Az eseményt azért kívántam rögzíteni, hogy nyoma maradjon az épület átalakítási körülményeinek.

Miskolc, Kelet-bükki Állami Erdőgazdaság egyik legrégebbi székháza

Boncz Tibor és Erdős Ferenc, az Erdőterv tervezői, az S Nagy házaspárral

A Keletbükki Erdőgazdaság igazgatóját, Bedő Tibort, a Budapesti ERFATERV-hez nevezték ki igazgatónak. Nem sokkal később hívtott engem is főmérnöki állás betöltésére, ami az én sorsomat is alapvetően befolyásolta.

Az Erdőterv főmérnökeként számos országos korszerűsítési tapasztalatcsere megszervezése mellett akkor „kiszolgáltuk” az erdőgazdaságokat műszaki tervekkel, új faipari technológiákkal, amelyből kiemelhetők az új faanyag-szárítók, könnyűszerkezetes üzemcsarnokok, forgácslap gyárak – Mohács, Szombathely, Kalabaka – és más erdészeti létesítmények terveztetése, kivitelezésének irányítása, illetve erdei feltáró-úthálózatok távlati terve. Már az Erdőtervnél foglalkoztam a **környezetvédelemmel**, mint az erdészeti ágazatot is érintő új feladattal. **1973-ban az első országos „Víz-Levegő-Élet.” szakkonferencia** és kiállítás szervező bizottságában képviseltem a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztériumot (MÉM). Szerveztem a **Táj szekciója** előadásainak tematikáját, ill. elkészítettem a kiállításának dokumentációját és előadást is tartottam. A következő **„rotenvita”** környezetvédelmi rendezvény szervezőbizottságában szintén részt vettem.

Kapcsolatba kerülve az akkor alakuló környezetvédelmi szerveződésekkel és a szintén szerveződő **Országos Természetvédelmi Hivatallal (OTVH)**, az Erdőtervtől áthelyezéssel átmentem szak-főmérnöki kinevezéssel a hivatal környezetügyi feladatainak és a természetvédelmen túli szakirányú intézményekkel történő kapcsolatainak az ellátására.

Az **OTVH környezetvédelmi főmérnökeként** közreműködtem a hivatal szakmai szempontjainak érvényesítésében, a készülő szakági környezetvédelmi jogszabályok előkészítésében. **Hazai vonatkozásban az elsők között elkötelezetten szolgáltam a környezetügyet.** Az OTVH szervezet feladatainak bővülésével megbíztak a **Felügyeleti Főosztálya irányításával 1975-től.** Ebben az **időszakban** mintegy **355.000 ha természeti területet nyilvánítottunk védetté.** Az Országos Környezetvédelmi Hivatalt képviseltem, ill. előadást is tartottam a **„rotenvita 0.”** rendezvényen. A feladatok bővülésével és megosztásával a Hivatal Felügyeleti Főosztálya főosztályvezető helyetteseként, a **védett területek intenzív fejlesztése lett a munkaterületem.** Ebben a tevékenységi körben a védetté nyilvánított területek kezelőinek irányítása mellett, a területek több célú hasznosítási formáit kerestük és irányítottam a **természetvédelmi információrendszer megalapozását.** Új eljárásként a svéd **„ubin”** természeti adatfelvételi módszer hazai kutatási eredményeinek hazai alkalmazását irányítottam. E szakaszban **vette kezdetét a természetvédelem gyakorlatát elősegítő kezelési szabályzatok, tájvédelmi kezelési tervek készítése.** Az extenzív (területi) fejlesztés mérséklődése után a végrehajtás, az előírásokat érvényesítő budapesti egység megüresedő igazgatói beosztására kaptam megbízást.

Az adott időszaki beosztásom mellett előadásokat tartottam, ill. szerény felfogásban publikáltam az **Erdőgazdálkodás, erdészeti üzemszervezés, erdei útépités, tájrendezés és környezetvédelem** valamint ökológikus eljárások, biotechnológia, **tájértékelés, természetvédelem**, tájhasználat, környezeti-jog érvényesítés, **környezeti szakigazgatást érintő témákban**. Kiemelhetem, hogy elvégeztem a Környezetvédő és tájrendező szakmérnököt. A téma kapcsán elkészítettem a műszaki doktori disszertációm, amelyet a „**tájhasználat döntés előkészítő módszerei, különös tekintettel a tájvédelemre**” címmel abszolváltam.

Az **Országos Környezet és Természetvédelmi Hivatal (OKTH). Budapesti Felügyelősége igazgatójaként 1985-től** a természetvédelem kezelési, üzemviteli feladatainak az ellátása mellett, irányítottam az illetékességi területen a környezet- és természetvédelem szakterületi, államigazgatási, szakigazgatási, jogszabály-érvényesítési tevékenységeket. Ezen belül **kiemelten kezeltem a területrendezési, tájrendezési, környezeti hatásvizsgálati eljárások** és a térség környezeti állapotának a tudományos intézetek bekapcsolásával történő **elemzését, rendszerbe foglalását**. Közreműködtem az 1987 októberében, Budapesten megrendezett Környezetvédelmi Világkonferencia előkészítésében, ahol előadást is tartottam. A vízügyi és a környezetvédelmi hatóság összevonása, átszervezése után, a **Közép-dunavölgyi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóságnál, 1988-tól első igazgatóhelyettesként** az összevont szakterületek integrált szakigazgatási tevékenységét felügyeltem és irányítottam. Az aktív pályám e területen fejeztem be, innen *mentem nyugdíjba 1991-től*.

Összefoglalva

A gyakorlati tevékenységem időszakáról, korszakáról, az eddig leírt tevékenységemre, tetteim nyomára visszatekintve kitűnik, hogy az ország társadalmi-gazdasági vonatkozásában egy felgyorsuló fejlődés, ciklusokban is kifejezhető technológiaváltások átélője voltam. A szakmai pályámat tekintve az első ciklusban tulajdonképpen a még tradicionális munkaeszközöket váltottuk a főleg saját tervezésű munkaeszközökkel és a velejáró munkaszervezéssel.

A következő második ciklusban már az erdei termékek magasabb értékű hasznosítását szolgáló korszerűbb feldolgozó üzemek és külföldi eszközök alkalmazásba vétele és az ahhoz szükséges munkaszervezetek kialakítása jelentette a tevékenységem súlypontját.

Az én pályámon a harmadik ciklusnak tekinthetem azt a szakaszt, amikor kitágult a szükséglet (piaci igény) is generálta új irányzatok megjelenése, az informatika eszközeinek a bevezetése, tanulása, alkalmazása, azzal járó szervezetek alakítása.

Úgy vélem, szinte mindegyiknek az elején, de legalább a szakmai törzsében szolgáltam a tervező, termelő, irányító intézményeiben kisebb közösségemet és nemzetemet.

A nyugdíjas életem se tekinthetem *nyomtalannak*. 1991-től, mint nyugdíjas, aktívan bekapcsolódtam a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége, (MTESZ) **Központi Környezetvédelmi Bizottság** munkájába, amely 1972 óta működik. A MTESZ tagegyesületei és a műszaki értelmiség tudatformálását, a reális helyzetfelmérést elősegítő bizottságban közvetlen és értékes eszmecsere szervezését végeztem. A bizottság érdemi munkájának 1994-től meghatározó szervezőjeként a készülő jogszabályok, tervezetek véleményezését, észrevételezését, a tagegyesületek bevonásával összefogtam. **Központi Környezetügyi Bizottsággá történő** átalakulásával érzékenyen figyeltem, illetve a Bizottság kapcsolatrendszerének szélesítésével feltártam és különböző módon elősegítettem a környezetvédelem adott időszaki ellentmondásainak az oldását, a gyakorlati cselekvés elfogadtatását. A vezetőjeként a feszültségek csökkentésére, időszerű kérdéseinek megvitatására szerveztük azokat a „műhely-munkákat” amelyeken tárgyszerű állásfoglalás alakult ki; pl. a Környezetvédelmi és a hulladéktörvény, a dunai vízlépcsőrendszer, a Budapest közlekedése és a 4-es Metró kérdéseiben. Évenkénti rendszerességgel témavezetőként konferenciákat és fórumokat szerveztem a műszaki értelmiség, az egyetemi intézmények, környezetvédelmi szakmérnökök, szakértők, illetve önkormányzatok számára. Főként az aktuális kritikus témakörök megvitatására, mint pl. „A műszaki értelmiség, szakmérnökök szerepe a környezetvédelemben”, „Cselekvés a fenntartható fejlődésért”, „Ökológia és modernizáció”. stb. Ezen időszokról több publikációt készítettem, illetve a **Bizottság** működéséről „Környezetvédelmi évfordulóink” címen (1972-ben Stockholm, 1992-ben Rio de Janeiro, 2002-ben Johannesburg) kiadványt szerkesztettem.

Az Igazságügyi Kamara tagjaként és Igazságügyi Szakértői bizonyítvánnyal, meghatározott szakmai jogosultsággal, 2000-2020 között, mint igazságügyi szakértő számos szakértői véleménnyel segítettem a környezet és természetvédelmi jogszabály értelmezését és érvényesítését.

Az Országos Erdészeti Egyesületnek 1955-től vagyok tagja. Ennek keretében 1978-tól tagja vagyok az *Országos Erdészeti Egyesület Erdők a Közjéért Szakosztálynak*, a *Táj- és Környezetfejlesztési Szakosztálynak*. 1983-tól alapító tagja, illetve 1993-tól 2002-ig vezetője voltam.

A Szeniorok és Tiszteleti Tagok Tanácsának (SZTTT) 1992-től a mai napig tagja vagyok és 2002-től 2014-ig az elnöke voltam. Az SZTTT negyedszázadi tevékenységét a **SZÁMADÁS** című, szerkesztésében elkészült könyvben rögzítettem, ily módon is nyomot hagyva.

A kiadvány a kálváriája ellenére elkészült, a Mohai-Fejes házaspár, a Silvanus csoport Kft, Gemenc Zrt., SEFAG, Erdészeti és Faipari Zrt., VADEX Mezőföldi

Erdő és Vadgazdálkodási Zrt. és a VÉRTES Erdő Zrt. hathatós közreműködésével, amit ezúton is köszönettel nyugtázok. Ily módon hagyva szerény nyomot a szakmai közéletben is.

Közéleti, közösségi tevékenység terén megemlítésre érdemesül, hogy a szakirányú tevékenységek mellett, a nyári tartózkodásunk helyén, **Pákozdon, feleségemmel kezdeményeztük, majd irányítottuk egy Történelmi Emlékpark létesítését**, az 1459. Nándorfehérvár-i, az 1606. Bocskai I., az 1849-es Aradi vértanúk emlékét, valamint Wass Albert üzenetét közvetítő szimbólumokkal. Kezdeményeztük és szerveztük a **Trianonra emlékeztető harangláb megvalósítását**. Közreműködtünk a Pákozdi **Mészeg-hegyi Katonai Emlékparkban** szervező **Aradi vértanúk emlékoszlopainak** kivitelezésében, megvalósításában, az 1956-os szabadságharc emlékhelyének kialakításában a VÉRTES ERDŐ Zrt., Kocsis Mihály vezérigazgató mellett még tíz erdőgazdaság nyújtott segítséget.

Nem hallgathatom el, hogy jelenleg a Szervezési és Vezetési Társulat **Bólyai Köre** szakosztály tagjaként „generálom” a magyar műszaki értelmiség alkotó tevékenysége megjelenítésére irányuló erőfeszítéseit.

A kilenc évtized átélt időszakai eseményeit mérlegelve, élményeiben barangolva megállapíthatom, hogy tapasztalásom tárházát igen széles szakterületekről gazdagíthattam. Átélt dolgokra alapozva tágult holisztikus szemléletem/felfogásom. Természetszerűen fokozódott érdeklődési köröm a vele járó kritikai igényességgel, gondolataim kendőzetlen kimondásával. Azt is tudom, nem mindig vált hasznomra. Azonban következetességgel többször járt eredménnyel, mint kudarccal. Szerénytelenül azt is megállapíthatom – összegyűjtött nyomaimból –, hogy a **közösségszervező munkám egyik legeredményesebb területnek minősült**: szerveztem az osztályom és az egyetemi évfolyamom találkozóit. Az utóbbi közösségem életéről az 50 éves Aranydiploma elnyerése alkalmából – a soproni évfolyamok elsői között – könyvet szerkesztettem „Hagyásfák üzenete, a kék valéaszalagosok vallomása” 1954-2004 Sopron, címmel. Ebben a soproni diákéletről és az életpálya tapasztalatairól hagytunk nyomot a kollegáimmal.

Amikor egy-egy közösségtől, vezetőmtől, szervezettől bizalmat kaptam, úgy érzem, sikerült a kronoszi, emberséget-szellemiséget, erkölcsösséget kifejezésre juttatni, „beültetni”. Alkotó közösséget „kovácsolni”. Meggyőződésem, csak „lélekből gazdag emberek, természetet tisztelő közösségek képesek egységes cselekvésre és egy jobb világ építésére.” Végül azt is rögzítenem kell, hogy a mára kialakult korszellem, a gátlástalanság, az embertelenség minősíthetetlen kockázatot jelent az emberiségre és megmaradására.

Budapest, 2023. június 2.

dr. SNL

Aradi emlékmű Pákozdon

Pákozd, emlékhely

OKTH embléma

Pákozdi, a szeretett műemlék jellegű nyaraló 40 évig „működött”

Pákozdon a baráti társaság

Pákozd, Wass Albert emlékkő

A szolgálati időszak főbb állomásai és beosztásai

1949-1950	Zsákai Állami Gazdaság, Zsáka
1950-1951	Debreceni Tudományegyetem, Orvostudományi Kara, Debrecen
1951-1954	Agrártudományi Egyetem Erdőmérnöki Karának erdőgazdasági ill. Erdőmérnöki Főiskola, erdőművelési szak Sopron
1955-1958	Hernádvölgyi Állami Erdőgazdaság Tállya, előadó, erdészvezető
1958-1964	Kelet-bükki Állami Erdőgazdaság központ, Lillafüred, erdészvezető
1964-1965	Kiskunsági Állami Erdőgazdaság Kecskemét, műszaki erdészvezető
1965-1968	Hajdúsági Állami Erdőgazdaság Debrecen, műszaki erdészvezető
1968-1971	Kelet-bükki, majd Borsodi Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság, Miskolc, műszaki fejlesztési csoportvezető
1971-1973	Erdészeti és Faipari Tervező Iroda, Budapest, főmérnök
1973-1977	Országos Természetvédelmi Hivatal, Budapest, főosztályvezető
1977-1988	Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal, főosztályvezető helyettes, OKTVH Budapesti Felügyelőség, igazgató
1988-1990	Közép-Dunavölgyi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság, Budapest, környezetvédelmi igazgató

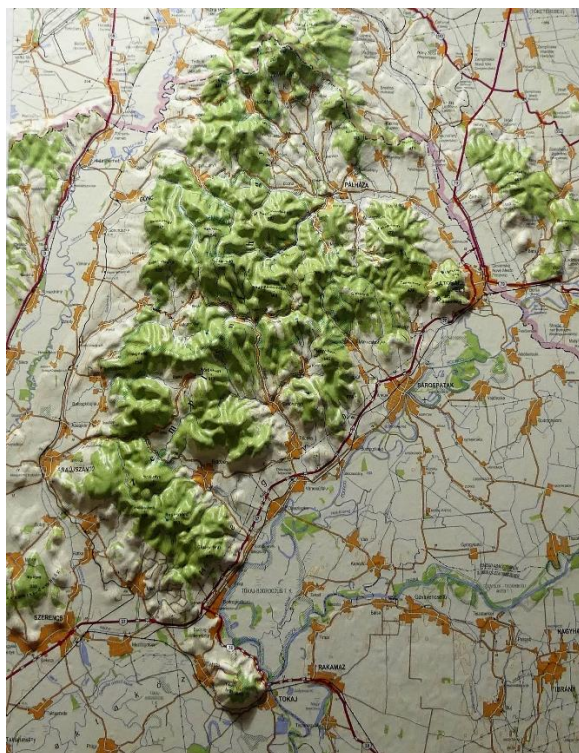
Nyugdíjas időszak választott tisztségei és dokumentumai

1991-	Környezet és Területfejlesztési Minisztérium, Budapest, főmunkatárs
1992 -	Szeniorok és Tiszteleti Tagok Tanácsának tagja 2012 - 2014-ig elnöke
1992-1993	FM „Víz-, Levegő-, Élet 73” kiállítás, Élet szekció szervezője
1993-2015	MTESZ Környezetügyi Bizottság elnöke (társadalmi tevékenység)
2016-	SZVT Műszakiak Bólyai Köre Szakosztály alapító tagja.

Káldy-forrás

A Zempléni-hegység domborzati térképe

A szerkesztés és a barátság furcsa emlékeket és beszélgetéseket hoz elő.

S. Nagy László és Kovács Gabriella 64 éve házasságok.

Humanizmus, segítőkészség, egymás segítése és támogatása, a közösségek szolgálata kísérte életüket. László önéletrajzai, visszaemlékezései mellé két írást választottam Babikától.

Két jellemző és sok-sok információt tartalmazó jegyzet, ahogy Babika írta, jellemző az átélt és megélt évtizedekre. Jegyzet Áginak és Eleknek ajánlással kaptuk.

A lillafüredi évek fontossága, a váltások, az élet viharai a feleség szemével...

(Szerk.)

Inspiráció...

2023. Piros Pünkösöd napja! Nekünk, katolikusoknak a harmadik legnagyobb ünnepünk. Egyház ünnepe! Míg az első kettő, karácsony és húsvét egy kicsit „kézzel” fogható, ha szabad így fogalmazni, addig Pünkösöd a Szentlélek az más, szép de „hiten” alapul! Vagy el tudom fogadni, lélekbe is befogadni, vagy nem.

Ezért én, hogy teljes legyen az ünnepem, felkerestem a belvárosi ferenciket. Ott a templomban, náluk mindig megnyugvást kapok.

Az atyák segítenek a szent lángot „befogadni”! Mit mondott Jézus az apostoloknak? Menjetek a világba, és akinek megbocsájtjátok bűneiket, meg lesznek bocsájtva! És az apostolok Hittek! Nekünk is ezt kellene tenni.

Másnap, szombaton, így megtisztult lélekkel vettem részt a Csíksomlyói nyeregen tartott istentiszteleten. Sajnos csak TV-én keresztül, mert korunk már nem engedi meg a személyes részvételt. Hálát adunk, hogy életünkben többször megadatott, kocsival, majd a zarándokvonatot is kipróbálva, ami nem hasonlítható semmihez. A közösség, az együtt imádkozás élménye felemelő.

Emlékszem, amikor a vonat Gyimesbükbe befutott a régi országhatárhoz, leszállva, hallom, hogy egy székel emberke, felkiált a mozdonyvezetőnek:

-Uram! Késtek!

A mozdonyvezető ránéz az órájára és leszól a székel atyafinak:

-Sajnálom, igaza van, 10 percet késtünk.

Erre a válasz:

-Nem 10 percet instálom, hanem 90 évet!

Így csak lélekben adatott meg az átlényegülés, az otthoniakkal lélekben való együttlét. Aztán a könnyeknek is lehet szabad folyást engedni. Hadd folyjék. Tisztul még jobban a lélek, és hiszem, jobbak leszünk általa.

Ezek után fogom leírni, Ágikám, amit kértél tőlem, bár nem tudom mi célból? Mielőtt elkezdeném visszaemlékezésemet, csak neked jegyzem meg, hogy a találkozón szereplő tanár (fizika tanárunk volt) egyben kérőm is, érettségi után. De időben rájöttem, hogy nem is szeretem annyira a fizikát! Így maradt a jelenlegi kérőm és párom.

Az 1958-as évek nem voltak könnyű idők, számomra meg pláne, mivel az álmod, hogy a testnevelési egyetemre mehessek Pestre, szertefoszlott. Utólag meg teljesen mindegy, hogy lett volna jobb. A jó Isten akaratában megnyugvást találtam. Ezt őszintén mondhatom. Így maradt a fakanál és hagytam bekötni a fejemet. Ezek után elkezdem visszaemlékezésemet a 45. érettségi találkozóról.

Érettségi találkozó, 1958-2003.

Ez úgy történt, hogy az egyik osztálytársunknak, Rubi Ferinek jutott az eszébe (sajnos már nem él), hogy a kis nyaralójába jöjjünk össze KOMLÓSKÁN. Ez kb. 10 km Tolcsvától. Nagyon kicsi ruszin falucska, de patakjával, erdejével, kicsi görög katolikus templomával, egyosztályos tantermével rém hangulatos kicsi település. Akik nem fértek a vendéglátónk házába, azoknak a szomszédoknál foglalt szobákat éjszakára. A többi „músor” (természetesen a reggelik stb. közösen) minden együtt volt a házikójukban.

A pap bácsival előre megbeszélte, hogy mond egy misét, és így fogadja az öreg diákokat. Így másnap délelőtt a templomban kezdtünk. Vártuk az áldást, a szentbeszédet. A fiatal pap bácsi (40 éves), aki megpróbált egy szép beszédet kanyarítani az öreg diákoknak (63 évesek), aminek a lényege az volt, mondván csak néz bennünket és Ő fiatalon mit is mondhatna nekünk. Ezért azt javasolta, hogy gondolatban ülünk be egy buszba, nézzünk ki az ablakon és pergessük le éveinket a szemünk előtt.

No, ez annyira jól sikerült az én számomra, hogy kifelé menet a templomból, nem felejtkezve a perselypénzt betenni – hálából az Atyának, hogy a BUSZ-ra felsegített – indultunk a mellette levő feldíszített egy-tantermes iskolát megcélózni. El is foglaltuk a kis padokat. Mivel az osztályfőnökünk már csak a felhők mögül nézhette szeretett diákjait, így a fizika tanárunk hozta az osztálynaplót. Elfoglalta az asztalnál a helyét, igyekezővén megadni a módját mindennek. Csend volt! Úgy éreztem még nem szállt le mindenki a buszról. Én biztosan nem! Megkezdődött a névsorolvasás. Aki ott volt felállt, elmondta mondókáját, mi történt vele a 45 év alatt?

Én akkor eszméltem, amikor hallottam a nevemet. Kovács Gabriella következik. Felpattantam, ránéztem a tanár úrra. Nézésünk találkozott, de nem hiszem, hogy eszembe jutottak a 45 év előtti, kedves szép, ifjú napok, főleg órák. Így volt jó. Gyorsan, halkán kinyögtem: JELEN! Aztán rögvést halkán a hangomra találva közöltem, mint valamikor régen, hogy tanár úr, isten bizony

készültem, de elfelejtettem mindent, és én úgy érzem, még mindig a buszban ülök, bámulok ki az ablakon és csak peregnék az évek és csak peregnék... Így ha nem haragusztok, én azt mondom el, amit a buszból a lelki szemeimmel látok.

Ott kezdeném, hogy amikor a gólya 1940-ben a Berettyóújfalui állomáson ledobott (ott volt apám állomásfőnök) szüleim boldogságára, két nővérem (20 és 17 évesen) csendesen tudomásul vették a megmásíthatatlant. A 9 éves bátyám nem osztotta örömüket. Sőt, amikor már nagyobb lettem, azt mondta, hogy tudd, apámék téged örömükbe csináltak, hogy Erdélyt visszakaptuk, te vagy az emlék. E kis megjegyzés után, ahogy anyám elhagyta a gyermekágyat – akkor ez volt a hagyomány –, apám intézkedett, vagon bepakolva, a katonavonat után kötve, felvirágozva, a zenekar fújta az indulót. Indulás haza Erdélybe, Csíkszeredába, az elhagyott családi fészekbe. Ezek után én igazán elmondhatom, hogy az édes anyatejjel szívtam magamba az erdélyi bevonulást, a visszacsatolást minden édes percét. Innen már nagyon gyors leszek az emlékeimmel.

Öt év boldog gyermekkor az erdélyi havasok lábánál. Hamar eltelt és arra eszméltem, hogy a vagon ismét bepakolva. 1945-öt írtunk ekkor, menekülés újra, mert apám nem volt jóba – ahogy mindig mondta – az oláh hatalommal. Így a vonat zakatolt megint alattunk. Kikötöttünk Tállyán, de a front utolért. Így megint zakatolás és a Balatonig meg sem álltunk. Akali, Dörgicse, sztalin gyertyák... 1946, már Pannónhalmán vagyunk. Apámat ide nevezték ki állomásfőnöknek. Rögvest beírtak a zárdába. Itt végeztem két évet.

Hogy nagyon meg ne melegedjünk, apámat azonnali nyugdíjazása okán, 48 óra alatt el kellett hagyni a lakást és mehettünk a „szemünk világába”.

Így kerültünk Hajdúdorogra, egy kicsi földes nádtetős házikó egyik szobájába. Éppen befértünk öten, de együtt voltunk.

Engem a katolikus elemi iskolába írtak be. Itt végeztem a 3. és a 4. osztály felét. Szívgyárdistaként jöttem és úttörőként búcsúztam a Hajdúságtól. Búcsúzóul még megkértem a tanító nénimet, hogy ha már utat kell törni, az utcánkban kezdjék, mert az utca nagyon sáros. (Mit tudtam én akkor, mi az az úttörő?)

Innen a nővérem jóvoltából ismét Tállyára kerültünk, ami szüleim részére végleges lett. Nekem viszont békésebb körülmények között sikerült a nyolc elemi beféjezni anélkül, hogy zakatolt volna a vonat a fenekünk alatt.

Ezután a Sátoraljaújhelyi Kossuth Gimnáziumba sikerült felvételizni és a Zója Kollégiumban lakni. Hát ez a kollégium megérne még egy misét. Itt egy évet sikeresen lettem, de a második évre úgy felemelték a kolesz-díjat, hogy már nem fért bele apám nyugdíjába. Így szomorúan elkészöntem a gimnáziumi szép üzenettel a hónom alatt, haza vonatkáltam Tállyára. Ott hallottam, hogy Szerencsen megnyílt egy gimnázium. Másnap reggel már be is vonatoztam és beiratkoztam a második osztály reál-tagozatába. Apám, anyám sírt, hogy mi lesz, mindennap vonatkázni, mikor két nővéremet mindig zárdában neveltették,

Sopronban. Mondtam semmi baj, ne izguljanak, ez az életforma az életre fog megedzeni. Így zakatolt a vonat alattam minden nap három évig. Így kerültem késve közétek és érettségiztünk együtt.

Miután tovább-tanulásra esélyem nem volt, jött a fakanál. 1959. január 3-án esküvő Lillafüreden. Itt született Zoli fiunk. Öt év ringatózás a természet lágy ölén! Sajnos innen is elég hamar kiestem, minden szépséget hátrahagyva, Kecskeméten találtam magam. Két év, futó homok: elég volt. Gyors pakolás és már a debreceni nagyerdőn találtam magamat. Megültünk 2-3 évet, de az Alföld nem jött be, mert a síkságon mindig úgy éreztem, seggre esik a tekintetem. Nem vallottam Petőfi imádatát az Alföld iránt. 1969 karácsonya már Miskolcon talált. Kezdtem magamat megtalálni otthon, szüleim közelsége jót tett nekem, három szállodában voltam vezető. Ember tervez, Isten végez, szól a közmondás. Innen is tovább kellett mennünk... 1971-től budapesti lakos lettem. Remélem, már itt megnyugszunk, bár itt is háromszor váltottunk lakást. Legszívesebben mégis Pákozdon, egy általunk felújított műemlék paraszt házban, a nádtető alatt érzem jól magam. Csend, madarak!

Sűrítve életem állomásait, még mindig csodálkozom, hogy mit keresek köztetek, itt KOMLÓSKÁN? Éppen ezért most meghívom az egész osztályt az 50-ik érettségi találkozónkra, Pákozdra. Három nap nem a világ! Remélem, most már lassan ki tudok szállni a buszból, a pap bácsi kérése szerint, lepörgettem életem éveinek egy részét a busz ablakából.

Befejezésül, mit mondott Tamási Áron? AZÉRT VAGYUNK A VILÁGON, HOGY VALAHOL OTTHON LEGYÜNK BENNE! Én otthon vagyok itt is, Erdélyben is.

Megköszönve, hogy meghallgattatok, látom némelyiknek a szája tátva, a tanár úr is magához térve, gyorsan szólította a következőt: Kubus István következik. Ő volt az osztály legjobb tanulója. Nagyon jól voltunk együtt. Ő is vonattal járt be mindennap Mádról. Fölállt és azt mondta: Tanár úr én is készültem, sőt le is írtam vázlatosan, de Gabi után én nem tudok megszólalni, nincs mondanivalóm. Inkább leülök, de lehet jobb lesz, ha a buszban maradok!

Ez volt az osztályfőnöki óra. Estére mindenkinek sikerült kiszállni a buszból és egy fantasztikus görbe estét rendeztünk.

Megjegyzés Ágikám, számodra: Most 2023-ban 65 éve, hogy érettségiztünk, kezdtem keresni az öreg diákokat, Sajnos csak hatan élünk, találkoznánk már nem lesz Szerencsen, de mindenkinek jól esett, hogy hívtam. Nekem pedig az, hogy volt, aki megismerte a hangomat és felsívított. Így szaladt el 83 év! Várjuk, mikor melyikünk kapja meg a „behívóját”! Mondtam, jelezzék! Engem Tállya vár! A családi sírboltba, szüleim, nővéremék! Még mi is beférünk! Aztán Apám kedvenceként, nyakát átölelve, ahogy szoktam, csüngök rajta, „mint gyümölcs a fán”! Anyám nézi mosolyogva és annyit mond, mint régen: '...Eridj, bújj apádhoz...'

Isten áldjon, Ági!
Budapest, 2023. május 30.

Babi.

Bódai-Soós Judit: Hargitában, Kovásznában

Hargitában, Kovásznában
magyar szívem dobban,
mintha újra hazatérnék,
s még annál is jobban.
Lenn, a Csíki medencében
úgy fekszem a földre,
mintha otthon édesanyám
venne újra ölbé.
Kászon-völgynek selymes füve
cirógatja arcom,
mint kedvesem, hogyha fejem
a vállára hajtom.
Gyergyónak vén fenyőfái
susognak fülembé,
éppen úgy, mint jókedvében
édesapám tette.
Háromszéknek vad szelei
lelkem citerája,
mint otthon, a szülőfalum
cigánymuzsikája.
Hegyek ormán, ha szétnézek,
szemem könnybe lábad,
mert azt látom, édes Hazám,
ennél nincs szebb tájad.
Erdélybe húz már a szívem,
bármerre is járok,
legtisztábban itt nevetnek
rám a vadvirágok.
És ha székely embereknek
a szemébe nézek,
megszilárdul bennem a hit;
semmitől se félek.
Hargitában, Kovásznában
magyar szívem dobban,
tudom, újra visszatérek,
lelkem ide lobban.

Amnesztia: 1962.

Remélem 61 év távlata a memóriámat nem tépázta meg, és hitelesen tudom visszaadni, azon idők pillanatképeit.

Lillafüreden történt minden. 1959. január 2-án esküdtünk. Laci ott volt erdészvezető. Ezen időszak nem volt a legkegyesebb, mert az 1956-os forradalom leverésének az utózőngéje, még nagyon erősen bennünk élt!

Sok „osztályidegen elvtárs” megtalálható volt az erdészethél. Laci megfelelő diszkrécióval kezelte a dolgot, így a volt katonatisztól, a valamikori Horthy gárda tagig, sok mindenki megtalálta magát a Bükk csodálatos erdeiben.

A katonatiszt értett a lovakhoz, így lett fogat-brigádvezető, más kerületvezető erdész lett stb. Szép szál magas emberekre emlékszem vissza. A hűségük felénk megkérdőjelezhetetlen volt. Így a bizalom is természetes volt.

Így történt, hogy egyik nap Karcsi bácsi, aki egyben fogadott nagypapa is volt, bejött a házunkhoz egy ismeretlen ember kíséretében. Éppen a teraszon tartózkodtam.

Mielőtt folytatnám az eseményeket, elmondom, mit kell tudni Karcsi bácsiról.

Nem messze tőlünk volt egy kis villa, a Szinva patak partján. Úgy hívták Soltész villa. A patak partja tele faragott játékokkal, kicsi vízi malmokkal. Csilingeltek, harangoztak a kis törpék. Szóval gyerekeknek igazi paradicsoma volt, így örökké volt bámulója. Ebbe élte ki magát magányosságában. Ő volt a fogat-brigádvezető. Két-három szobát kiadott vendégeknek, főképp nyáron, mert a téli fűtés a régi villában nem igen volt megoldva. Ebből pótolta a régi villa fenntartását. Ennyit róla, előleg gyanánt!

Szóval feljöttek a teraszra, bemutatja a „fiatalurat” és azt mondja: Babcikám, Laci küldött át, ha tudsz, segíteni kellene. Az úr engem keresett meg, hogy szobát szeretne bérelni, hosszabb távra. 56-os, most szabadult amnesztiával. Miskolcon kapott állást, Pestet el kellett hagynia 48 órán belül és most valahol laknia kellene.

Miután nekem elmondta a körülményeit, felkísértem Lacihoz, hogy tudunk-e segíteni? Tudod, én a vendégeim miatt nem vállalhatom be, hogy esetleg éjszaka is ellenőrizzenek, hogy otthon tartózkodik-e, mert állandó felügyelet alatt áll még. Tudunk segíteni? Ismersz valakit?

Miután kezét fogtunk, bemutatkoztunk, egymás szemébe nézve, a következő történt! Egy pár perc gondolkodás, csend után megszólaltam: Kövessen!

Bementünk a házba, jobbra volt egy különbejáratú szobánk, vendégszoba, ez az előszobából nyílt, mellette a fürdőszoba. Balra a mi szobánk, konyha stb. Mondom, lépjen be a szobába, nézzen körül, és ha megfelel, estére már jöhet is.

A fürdő közös lesz. Lillafüreden akkor még magánházaknál nem nagyon volt fürdőszoba.

Feri, ahogy már később hívtuk, megállt a szobában és annyit mondott: nem tetszett megérteni, hogy ki vagyok, és mivel jár a jelenlétem, ahogy a férje sem, mert akkor nem küldött volna ide! Annyit válaszoltam, hogy maga nem értett meg minket, hogy mi, igenis nagyon megértettük magát. A nevét megjegyeztem, és ha megfelel átmenetileg a szoba, míg jobbat nem kap, addig az Öné!

Estére már hozhatja is a csomagját, ha van, együtt vacsorázhatunk, és meg lesz az ismerkedési est is egyben.

Azt hiszem, egy férfi, akinek borzalmas nehéz hat év van a háta mögött, megkeményedik. A velem szemben álló férfi, ahogy rám nézett, láttam, ahogy a szemében talán könnyek kezdenek gyűlögetni, s talán mindjárt el is ered!

Ezt megelőzővén mondtam, mehetünk, a kint ácsorgó Karcsi bácsinak meg csak annyit: a probléma megoldva, estére jön a barátunk.

Karcsi bácsi is erősen elkezdett krákogni, gondoltam, jobb, ha gyorsan elengedem a két férfit, nehogy én is könnyeimmel áztassam a gyors elhatározásomat. Úgy éreztem, megmagyarázhatatlan, még számomra is, eme gyors cselekedet és döntésem.

Laci estefelé hazabrugátott a motorján. Néz rám és kérdi: na, sikerült segíteni? Mondtam: IGEN! Estére már itt lesz, mert befogadtam a vendégszobánkba, míg jobbat nem kap és nem oldódik meg a problémája. Baj? kérdeztem. Azt hiszem nem: akkor megint szaporodtunk egy fővel, mondta.

Ugyanis megint egy beszúrás következik, hogy érthetőbb legyen számodra az akkori életünk.

Ahogy a fiúnk megszületett, apám felköltözött hozzánk. Laci sorompóóri állást adott, hogy a kicsike nyugdíját pótolja. Szabadidejében meg vigyázott kedvenc unokájára, így nekem is jutott egy kis szabadidő. Közben a nővérem férjének is sikerült egy árubeszerzői állást szerezni, mert mint kulák (szőlőbirtokos volt Tállyán) sehol nem kapott állást. Mivel a földjeit „ingyen ajánlotta” fel, bevétel sem nagyon akadt. Nővéremet, mint tanítónőt, akkor bocsájtották el az ura miatt. Így alakul a kép, és kezd kerek lenni...

Apám, sógorkám, férjem, fiam és most egy '56-os, ágrólszakadt ember. Ehhez egyedül én, 22 évesen, és öt férfi, akik még néha éhesek is. De a jó isten megsegített, jó kis csapat volt. Esténként közös vacsora, beszélgetés, apám elmosogatott, s ha nem volt a társaság fáradt, jöhetett a kártya.

Ilyenkor édesapám a fiamat ölben tartva mondta: kicsi Zotyikám, ha nagy leszel, ne kövesd szüleid példáját és kerüld az ördög bibliáját! Ha pedig a Palotaszállóba mentünk egy kis kikapcsolódásra, mert Lillafüreden más nem volt a hegyeken kívül, akkor pedig azt mondta: nézd, megint mennek az ördög kápolnájába. Szóval szerelmetes fiam így cseperedett, ennyi ember között.

No, ennyi kitérő után rátérek mi is történt egyik este, a Palotaszálló Mátyás termében. Megemlíttem, ott dolgoztam, mint kalkulátor, felelős az étlapért, árákért. Így mindenkit ismertünk és minket is mindenki ismert. A zenekar nekünk játszott, ha nem kértük, néha akkor is.

Szóval körülbelül egy jó hónap múlva, amikor már úgy éreztük, hogy új barátunk már eléggé asszimilálódott a környezettel, a szabad világgal, ami nem volt könnyű hat évig a világtól elzártan, sok-sok magánzárkával fűszerezve. Így, egyik este meghívtuk magunkkal, hogy tartson velünk, egy kis zene, tánc, egy pohár bor mellett. Örömmel vette, mondván, nem is emlékszik, mikor volt szórakozóhelyen. Így szépen elindultunk hármasban, a barátok már vártak az étteremben. A megszokott boxba helyet is foglaltunk. A pincér kihozta az üveg bort, a zene elkezdődött. Laci öntött. Éppen kézbe fogtuk poharunkat, amikor Feri váratlanul mellettem felállt, fogva poharát, a zene éppen elhalkult és Feri megszólalt: Éljen a forradalom, éljen '56, igyunk a forradalomra!

Annyit észleltem, hogy a mellettem ülők becsúsznak az asztal alá, inkább csak csúsztak volna, mert nem fértek alá. Laci a szélén ülve felállt, odaszólt nekem, Ferivel induljatok ki, én megyek utánatok. Megfogtam Feri kezét, mondtam, most gyere velem. A barátok ekkorra már köddé váltak, így a kivezető út nekem már szabad volt. Ekkor láttam meg, hogy a megyei ügyész mellettnk, a kis asztalnál ül a feleségével. Ismertük. Mi kijöttünk Ferivel, aki akkor még nem értette, hogy miért e gyors távozás. Laci közben odalépett az előbb említett asztalhoz. Annyit mondott: üdvözöllek Imre, holnap állok rendelkezésedre.

Válasz: Miért? Történt valami? Mert én nem hallottam semmit. Köszönöm, mondta halkán a férjem.

A parkba megvártuk Lacit és csendben hazamentünk. Azt hiszem a Hold is elbújt a hegyek mögé, mert nagyon sötét volt. Hazaérve, jó éjt kívántunk egymásnak és mindenki bebújt a vackába. Az álom elkerült engem, azt tudom.

Reggel kelvén készítem a reggelit, Feri kopog az ajtón. Olyan gyűrött volt a képe, hogy alig ismertem rá.

Azt mondja: könyörgök, bocsássatok meg, ha tudtok! Nem tudtam, mit csinálok. Én most bemegyek Miskolcra, feladom magamat, mert nekem rosszabb nem lehet, amit már megértem odabent. Nem engedhetem meg, hogy nektek bajotok essen, akik befogadtatok. Köztetek újra embernek éreztem magamat. Azt megbocsájtani nem lehet, amit tettem. És most igazán elsírta magát.

Mondom: Nem mész Te most sehova! Mellettnk ült az ügyész, ha jó volt a hallása, akkor már éjszaka itt lettek volna érted, vagy kihallgattak volna minket.

Az éjszaka elmúlt, senki sem jött. Barátaink egyelőre nem jönnek zenét hallgatni a Mátyás terembe. Mi meg legyünk türelemmel, s talán a jó isten megelégette a hat év szenvedésedet, nem kér több áldozatot tőled.

Gyere, reggelizzünk együtt és örüljünk, hogy kisütött a nap itt a hegyek között!

Hát ennyi történt akkor régen, röpké órácska alatt. Másnap a munkahelyemen mindenki csak négyszemközt beszélt velem, mondanivalója senkinek sem volt! Igaz, nekem sem. Hozzáfűznivalóm meg pláne nem volt!

Hát így történt egy nyilvános est, egy amnesztiával szabadult '56-os barátunkkal.

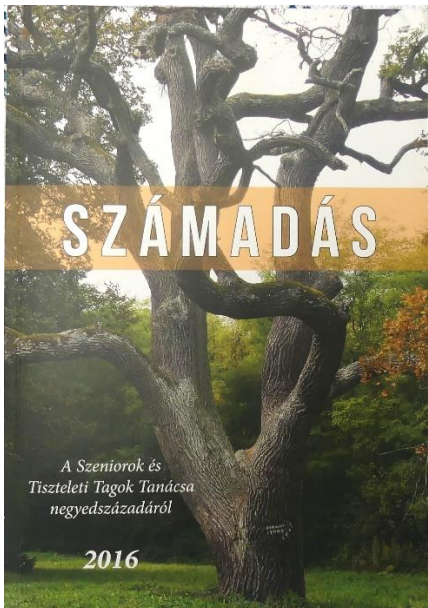
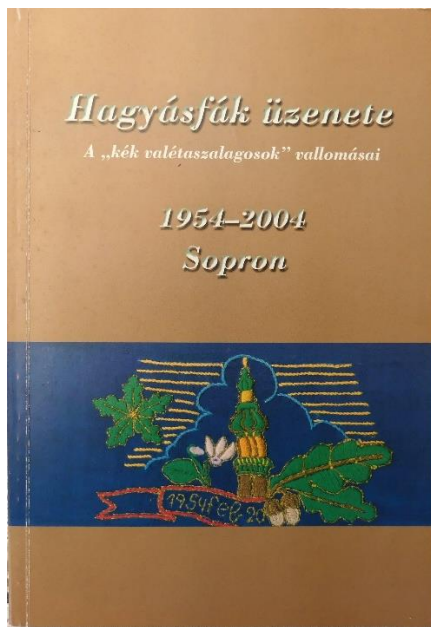
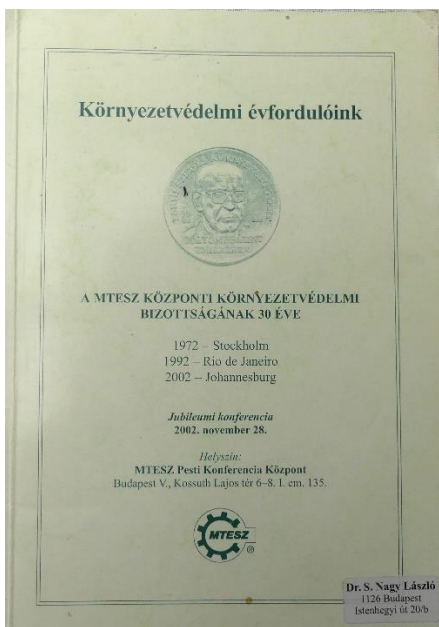
Az emlékezés megtörtént, 2023. május hónapban.

Isten áldjon Elek!

Babi.

ESSZÉK, GONDOLATOK

Megjelent könyveim, írásaim

Az Erdő Memoranduma

Korunk tudományos felismerése több irányból igazolta az erdő megújítható természeti erőforrás jellegét. Az alkotó elemeinek összetettsége, illetve alapvetően a bioenergia-tároló képessége miatt is. Az erdővel meghatározóan összefüggenek az emberiség, a helyi társadalmi csoportok életkörülményei és az élőlények életfeltételei. Jelentősen befolyásolja az emberi környezet minőségi állapotát, a gazdaság fejlődésének ütemét, amelyek utalnak arra, hogy az erdő emberi szempontból ismételten felértékelődő pályára jutott. E néhány nyilvánvaló jelenség készítse e folyamatok felismerőit, mindenekelőtt a szakma gyakorlati művelőit arra, hogy az erdővel összefüggésben felmerülő kérdésekre érdemben válaszoljon, amely csakis a társadalmi és gazdasági kihívásokkal, a haladással összefüggésben lehetséges. Azon értékek szintjén, amelybe beleértendő a nemzet szellemi, tapasztalati, spirituális képessége és az ágazat tradíciója, a közhasznú javak értékrendjének figyelembevétele. A vázoltak részeként lehet újra gondolni az erdő kezelését, kialakítani a gondozását befolyásoló stratégiai, cselekvési irányokat is.

Ebben az összefüggésben vázolhatók fel az erdőt érintő alapvető célkitűzések. A mai igények gondolkodási menetéhez igazítva kell értelmezni a használt fogalmakat. Vagyis felülvizsgálni a szakmának közérthetőbben és következetesen az erdő fogalmát érintő, azt túlhaladott szemléletét. Nevezetesen pl. azt, hogy nem minden facsoport tekinthető erdőnek. De nem sorolható oda a monokultúra jellegű fásültetvény pl. az energia erdő sem, mert meghatározóan vannak jelen a "mesterséges" beavatkozás nyomai, elemei. A klasszikusan/konzervatíván értelmezhető erdő így kaphatja "vissza" azt az értékrendjét, amelyet jellemez az élőszerkezetek fajgazdagsága, az összetettebb, *génbank jellege* és a természeti viszonyokat is befoglaló/kifejező sajátossága. Sokoldalúsága révén olyan „közjóság”, amelyhez állami tulajdonjog tartozik. Több célú hasznosíthatósága, ill. szolgáltatásra való alkalmassága révén a **nemzeti közjavak** értékrendjét képezi. Ebben a megközelítésben a természetközeli erdők nem kerülhetnek "közprédára", de még nemzetidegen tulajdonlásba sem. Vagyis az állam kötelezettsége azokat távlatos szemléletben gondozni, mint megújuló erőforrással, költségvetési jellegű módszerekkel „gazdálkodni”. Gondozásának, kezelésének szabályozását etikai szempontokra is figyelemmel kell kidolgozni ahhoz, hogy az ökológiai, *össztársadalmi igények* arányosan érvényesülhessenek.

Viszont az erdőművelési ágba sorolt, de fejlődési szakaszában még jellegtelen és „szerkezet” nélküli területek fásnövényzetű típusát más minőségüként **fás ültetvényként célszerű** kezelni. Az ilyen területi egységeken más súlypontok - prioritások - érvényesülhetnek, hogy ezekben a

haszonelvűség "üzletelés", piaci szabályozói szabadabban működhessenek. A nemzeti liberális elvekhez/viszonyokhoz közelítve a magánosítás formációi, tágabb lehetőségei, rendezettebb formában (enyhébb korlátokkal) nyílnak meg, amelyek kisebb kockázattal járnak, a jelenlegi anarchikus szituációban. A cselekvési főirányok elvi súlypontjai ilyen tekintetben tisztuljanak, hogy a jellegében is eltérő erdőkre, a tervezésben és a gyakorlatban a jogok és kötelezettségek érvényesítési eszközei differenciáltabbak és a szankcionálásra a közéletben alkalmasabbak lehessenek.

A **természetszerű erdőknél** hangsúlyosabb szerepet kaphassanak az egyetemes értékrend sajátosságai, a géntartaléki és az ökológiai összetevők. A többségében **lassan növény fajok elegyből álló** részletek sokoldalúsága arányosan szolgálhatja, úgy a közösséget, mint a **közjavak** forrását és képezheti **a közvagyon tárgyát**. Az erdő használatát a közvagyon gyarapításával összehangoltan, tartamosságának fokozásával lehessen végezni. A szabályozottságába épüljenek be a jogi elemek mellett az érdekeltségi, az etikai és a szankcionálás feltételei. A tulajdonlás döntően állami „kézben”, non profit jelleggel, az államkincstári, költségvetési kezelés korszerűbb formáiban történhessen.

A „**fás ültetvények**” nevesítésével, úgy is, mint energia erdők, amelyeket zömében gyorsan növény fajfajta monokulturális egységei, jellegükénél fogva megfelelőbb alapot képeznek a piaci, haszonelvű gazdálkodás, a magánosítás feltételeinek, de az ökonómiai érdekeltség mellett a természetes kifejlődés irányai is fennmaradhatnak. Természetesen a kezelés, hasznosítás feltételei, szabályozása ilyen irányba alakuljanak

Az **erdő differenciált** és etikusabb kezelésére irányuló elvi tisztánlátást követően fontos a **hazai kemény (lombos) fa értékrendjének védelme** érdekében megtalálni azt a beavatkozási formát is, **amellyel**, mint szabályozási formával, **csökkenthető a pazarlás**. A fa hasznosításában kellően érvényesüljön a nehezen „előállítható” nyersanyag minél hatékonyabb feldolgozása, gazdaságossága. Ilyen érdekeltségi viszonylatban szolgálhatja a szakgárda szellemi együttműködése – megfelelő önmérséklettel – úgy az ökológikus fatermesztés ügyét, mint a fagazdaság gyakorlati megoldását segítő, gazdaságosan elérhető eredményt.

A következő fontosságú **elvi igény** a **szakmai és tapasztalati nézetek összehangolásának szükségessége**. Ugyanis a kialakult/meghagyott szűkösebb természeti erőforrásainkat, **genetikai tartalékokat**, azok magasabb szintű hasznosításával, ill. megőrzésével, valamint a szürke agysejtek produktumaival gyarapíthatjuk. Az ilyen nagy korszakot átívelő életközösség gondozása **távlatos szemléletre** alkalmas szakembereket kíván. A „**szellemi**

műhelyek” teremthetnek olyan légkört, ahol felszínre kerülhetnek és kiválasztódnak az olyan tehetségesebbek, akik közösségi képviseletre és a szakmai érdekek érvényesítésére alkalmas személyek, továbbá olyanok, akik megfelelő képességgel és tartással is rendelkeznek.

Az **erdő kezelésével összefüggően alapvető** kérdésként felvetődik még, hogy a jelenlegi, **energia-válság felé haladó világunkban**, a szakértői réteg, miként tudja érzékeltetni az adottságok hasznosíthatóságát? A társadalom politikusi rétege a rövid-távú érdekeivel, azonos súllyal tudja-e figyelembe venni, a távlati érdekeket is? Képes lesz-e a hatáskörébe tartozó, a kezelésében lévő **fás, bioenergia** és a géntartalékok **hasznosítására** alkalmas **program** kidolgozására? A kezdeményezési lehetőségen túl meg tudja-e ragadni azokat a feltételeket, amelyek az e téren még feltáratlan gazdag lehetőség hasznosítását biztosíthatják?

Az **erdőgondozás, kezelés** terén, ha csak e néhány kérdés érdemi megválaszolására összpontosítjuk az egyébként is szűkös feltételeket, nagyságrendileg több lehetőség/tartalék tárható fel, mint amennyi az első pillantásra remélhető. A jelentős nagyságú, hasznosítatlan küszöb alatti mezőgazdasági terület, amely nem kellő hatásfokkal vesz részt a terület-hasznosításban, mint pl. tájfasítás, a **bioenergia alapanyagok, csonthéjasok** telepítése, a természetismereti turizmussal, a környezetvédelmi szerepek kidolgozásával, kapcsolva igen jelentős tájfejlesztési és gazdasági lehetőség hasznosítható úgy, hogy az értékei sem csökkennek. Ezen túl további más tartalék, hozam is képződhet.

Megjegyzésre kínálkozik még az **erdő soktényezős, dinamikus élő-rendszer** hasznosulása. Amíg a fától „korszerűen” nem látjuk az erdő kínálta jól körvonalazott adottságait, mint az újabb igények várományosát, nem sokat érnek a kevésbé koegzisztens állásfoglalásaink és a gyakran változó stratégiáink, mert az erdő tiszteletet, időt és türelmet követel.

Budapest, 1998. február.... (Korábban közreadott írás.)

dr. S Nagy László

„... súlyos krízishez vezethet a tudomány
exponenciálisan felgyorsult fejlődése, amely nem
járt együtt az erkölcs tisztázásával, annak fejlődésével...”

II. János Pál enciklikájából

Közösségi élet és etika „Szellemi műhelyek” megújításának szükségessége

Ha komolyan gondolkodunk a világ dolgairól és a valóság érzékeléséről, megfigyelhető, hogy a kultúrák alapvetően eltérő általános nézetek és meghatározó sajátos értékek, szokások kifejezői. Tehát nem mindegy, hogy a helyi meghatározottsággal kialakult kultúra állapota milyen helyidegen elemekkel vegyül, esetenként terhelődik? Egyre nyilvánvalóbbá válnak a gazdasági, kulturális és modernizációs folyamatok gyorsuló változásai.

Következésképpen, ha nem követjük a világmozgás tendenciáit és nem cselekszünk annak megfelelően, akkor a nemzeti, lokális és *a szakmai közösségek élete* satnyul, zsákutcába kerül, amit a helyi adottságtól és az Istentől való eltávolodás felgyorsít/ott. A gyökerektől elszagगतott atomizálódó rétegek, közösségek értékei, szokásai, a sok idegennel történő kölcsönhatás következtében megkopnak. Az egyének új kapcsolatrendszerek keresése irányába mozdulnak el. A stabilabb közösségek is „útkereső” labilis állapotba kerülnek, vagy új identitásforrásokra, és a moralitás új készletei felismerésére, kiaknázására „vágynak”.

Nélkülözhetetlen a közjavak érdekét szolgáló válaszok, megoldások keresése. A megoldások, *cselekvések alapozása viszont* függ az **identitás kiteljesedésének lehetőségeitől. Ugyanis az identitás fogalmának határait a velünk született, természetes kiterjedésünket biztosító keretrendszer szabja meg.** E határszakaszokat kötelessége védeni **a konzervatív embernek, mint a kultúra sajátos elemét.** Amennyiben e határokat elhagyjuk, úgy elveszítjük életterünket, sorsunkat, s vele együtt önmagunkat is. Az **identitást** veszített „tömegemberek” csoportja **pedig** jellegtelen **kollektívává válik. Ezért is** **szükségszerű** az önszerveződő, **kultúrájában és lélemben erős közösségi létfeltételek biztosítása.**

Nincs világos válasz, a „ki vagyok?”, „hová tartozom?” kérdésekre. Következésként erősödnek az új vallásos csoportok, migrációs jelenségek, ismeretlen NGO jellegű közösségek. E felvetésre válaszolva – előre-, és körültekintve – szükséges a szakmai közösségek életszerű erősítése, újjászervezése, a hagyományokból származtatható formák új, korszaki

tartalommal való feltöltésének a megtalálása. A krízishelyzet átvészeléséből kivezető utat, többek között a szakmai közösségi létet meghatározó kultúra, *a hagyományos karakterek újjáélesztése*, az „őshonosítási” folyamatok **reaktiválása jelentheti**, a történelmileg gyökeret vert **erkölcsök, krónikák, mítoszok, hitek** megújításával, **fogalmak, szavak valóságértelmezésével**, lényegében **„az ősrendezettség helyrerázásával”**.

*A közösségi életek újjászervezéséhez, **képesé kell válni annak felismerésére/megállapítására, hogy milyen utat kell követnünk és hogyan lehet mérsékelni a kockázatos hatásokat.** Mit kell tenni a biztonsági tényezők érvényesüléséhez, különösen a megújuló természeti erőforrások: a víz, az erdő és a termőföld – mint a legösszetettebb – élőrendszerek kezelésében, ill. az ökológiai egyensúlyi feltételek megőrzése biztosításában, a természetes tájegységek jövőbeni használata újjászervezésében. E krízishelyzetben egyre nyilvánvalóbb, hogy a napjaink szaporodó ismeretlen hatásai felismerésében nő a természettudományos műszaki értelmiség szerepe, a mérnökség erkölcsi felelőssége.*

Az ökológiai, társadalmi viszonyok tartamos fenntartásához egyre nélkülözhetetlenebb a szaktudományok összefüggéseinek a felismerése és az ahhoz társuló tapasztalat szintetizálása. A *valóság*hű helyzetelemzés az, amelyre alapozható a létesítmény- és eszközrendszer tervezése, a termelési struktúrák irányítása, az emberiesített gazdaság működtetése. A keleti bölcsesség szerint *„...a legősibb rend az, amely egyensúlyban tartja ez emberi világot.”* **Ma is hibátlanul írják le azt, a magyar arany, arány, erény irány szavaink. Manapság ezen ősi rend megbomlását tapasztalhatjuk több vonatkozásban. Ebben az értelmezési keretben van jelentősége a tudás, erkölcs, bátorság, kitartás és önmérséklet fogalmaknak.**

E gondolatiság azért érdemesül figyelemre, mert a mai embertelenedő világunkban terjed a közöny, a közösségek kötőelemei oly mértékben meglazultak, hogy emberi sajátosságaink jellegtelené válnak, fokozódó veszélyt hordoznak az emberi mivoltunk elbizonytalanodó értékkifejezői is. Mélyebbre tekintve az iránytévesztést érzékeltetik a hivatkozott ősi rend szavaival kifejezve az erénytelenség, aránytalan jelenségei, a meghatározó értékek hiánya, a bizonytalan irány kifejezői. Az ökológiai és a társadalmi egyensúlytalanság kockázataira utalnak azon sajátos tényezők, mint az igényesség, erkölcsiség és moralitás fogalmaink kiüresedése, amelyek meghatározói az eredményes folyamatok irányításának, kezelésének, az azzal járó közösségi szellemiség éltető minőségének.

Az előzőkben vázolt tapasztalatok felerősítik a hagyományok, „**hagyományozható** gondolatok” lélekgondozó hatását, jelentőségét. „**A hagyomány időfeletti tudás a létezésről, mindig átörökítődik az időben.**” **Lényegében** nem más, mint **tudás a lélekről, az ember helyéről a teremtésben, hiszen** az élet „egyirányú” természetes folyamat meghatározó része. Minden és mindenki az előző nemzedéktől kapja a létezése lehetőségét.

Vagyis a **hagyomány** nem irányzat, amelyhez csatlakozni kell, **hanem forrás**. A hagyományból – mint a forrás vizéből – meríthető az a gyakorolható éberség, amely segít az új körülményekhez igazodó értékhangsúlyok felismerésében, megtalálásában. E folyamatban nélkülözhetetlen az erkölcs rehabilitálása, fogalmaink tartalmának valóság-hű értelmezése, múltunk tapasztalatainak láttatása, **a kultúrák gyökereinek megőrzése, és mint az egyéni önazonosság, ill. erős „törzs” létezési feltétele. A technológiai haladás is csak akkor ígér jobb minőséget, ha az ember képes lesz igazodni a természettörvényű folyamatokhoz.**

A jövőt nem az eszmékért lelkesítő küzdelmek fogják jellemezni, hanem a „földhözragadt” műszaki és gazdasági kérdésekre adott jó válaszok, megoldások. Ilyen kontextusban a cselekvések minősége elsősorban a „teremtő” műszaki értelmiség, a mérnökség elhivatottságától függ, és a felelősségébe tartozik. Annál is inkább, mivel a gyorsabb gazdasági fejlődés már nem annyira az eljárások importjától, hanem sokkal jobban a saját kultúrához történő visszatérés függvénye. A cselekvés számára lehetőségként az objektív tények kellő feltárása, az abban rejlő lehetőségek felismerése jelentheti, a kiinduló „létalapot”.

Mivel azonban a látásmódunkat eltérő szempontok, elfogultságok befolyásolják, nem mindegy, hogyan ítéljük meg a valóság jelenségeit, ezért szükségünk van olyan modellekre, hogy *képesek legyünk:*

- *felismerni a valóság rendszereit és általános törvényszerűségeit,*
- *megismerni az ok-okozati kapcsolatokat a jelenségek között,*
- *megérezni és - némi szerencsével - megjósolni a jövő fejleményeit,*
- *megkülönböztetni a fontosat a lényegtelentől,*
- *megállapítani milyen utat kell követnünk, hogy elérjük céljainkat*

A jobb életért küzdő közösség megújhodása gyakorlatilag a vázolt képességek kibontakoztatásán, megtanulásán, alkalmazásán múlik.

A jól felismert minden emberiségi igény, nem csak az új identitás forrását jelenti, de szükséges ahhoz is, hogy a jelenlegi anarchia jellegű közélet visszájára fordulhasson, elhivatottabbá váljon. **A változás viszont**

mindenekelőtt erősödő, összetartó, nem versengő, hanem együttműködő közösségek tagjai holisztikus szemléletű (és nem alattvalói attitűdű) **egyedeinek a bátorságán nyugodhat.** Ebben meghatározó szerepe kell legyen a civil jellegű, tradicionális és erős, különösen a műszaki szemléletű, alkotó szakirányú közösségeknek.

Az elvi jellegű, a „zsákutcából” kivezető vázolt igények teljesüléséhez, az eredményesebb közülethez minimális feltétel, hogy egyrészt **teremtődjenek meg** a hasonló elkötelezettségű, de nem NGO jellegű közösségek, az OEE szakosztályai, a Műszaki Tudományos Egyesületek, a Zöld Kereszt, stb., eszmei kötőelemei és a közösségek **elhelyezési feltételei, székházai.** Másrészt a **vertikálisan** specializált **szerveződéseket váltsák fel a horizontális láncolatok, kapcsolatok működtetésének az irányítási formái.**

A megújuláshoz, a vezetés, irányítás, az eddigi piramis jellegű módszerei alakuljanak át a hálózatokban eredményesebb, innovatív eljárások terjedésének hatékonyabb formáira és erősítsék a kapcsolataikat az oktató- nevelő intézményekkel, főként a „gyakorlati műhelyek” kialakításával, az ott rendszeresített véleménycserék, vitaműhelyek szervezésével.

Budapest, 2017. december 28.

Megjelent a Kik mentik meg a világot című kötetben.

dr. S Nagy

Vázlat a jövő közösségi műhelyei szervezésére

A mai több, paradigma és társadalmi-gazdasági rendszerváltozós körülmények között fokozottabb körültekintést kíván minden folyamat, amely gazdasági, de inkább a társadalmi, természeti viszonylatokat érinti, avagy a fejlődést befolyásolja. A gyorsan változó körülmények között felértékelődik a **folyamatok ellenőrizhetősége,** amelynek alapvető feltétele az **együttműködés.** **Közösségi „Műhelyek” összefogásával** szükségszerűen *támaszkodva az anyagi világ értékrendszerével járó szellemi, spirituális világ (kultúra, erkölcs) értékhordozóira.* Az összefogás a természet erői kényszerével ne csak egyszeri, alkalmi, hanem a normális életvitelünk részévé váljon. Sajnos több jel mutatkozott eddig az összefogásra akkor, amikor az, egymás ellenében történt, vagy történhet.

Nehezen kezdjük felismerni, hogy a **szellemi és gazdasági igények** szorításában a **kultúránk megtartó erejét a nyelvünk mellett, az ősi szimbólumaink, erkölcsi tartásunk és a mítoszaink őrizték meg.**

Ha vissza-, vagy körütekintünk a nemzettörténet közelmúlt korszakaira nyilvánvalóvá vált, hogy meggyengült kulturális alapunk. A **közéletünkben** felerősödött a **közöny**, érzékeltetve **az ország erkölcsi válságát**, amelynek a kezelése a gazdasági gondokkal együtt halaszthatatlan.

A **terápia olyan közösségekben kezdhető el, ahol még reaktiválható bizonyos éltető közösségi szellem, erkölcsi erő, amelyek nélkül az ország „talpra állítása” szinte lehetetlen.** Vagyis a **nemzeti hogylétünk kérdése**, egyre inkább **erkölcsi kérdés** és újra időszerűek **Berzsenyi 18. század végén** a magyarokat „intő” sorai;

*„...minden ország támasza, talpköve
a tiszta erkölcs, mely, ha megvész:
Róma ledúl s rabigába görbed...”*

A **nemzeti hogylétünk másik, igen kritikus jelensége a belső nemzeti megosztottságunk**, amely az **évszázados kudarcaink okozója is.** A **nemzet történetében mindig meghatározók voltak a magyarság ősiségének, a kereszténység nemzeti vonatkozásainak, vagyis a magyarság eredetét, önismeretét** alapozó bizonyítékok, melyeket jelentősen elhanyagoltunk, vagy mellőztünk.

A **magyarság államiságának alakulásában az ősiség fundamentumait bizonyító értékrendben a mítoszaink és a kereszténység, a koppányi, illetve a Szent-István-i értékek - lényegében összebékíthető - szintetikuma képeztek/képezhetnek a jövőben is tartós erkölcsi alapot.**

Az **ősvallás mitológiájában** értékként szerepeltek a **becsület, barátság, bátorság, harmónia, tolerancia és a türelmesség.** Ezek a **kereszténységgel (egy Isten hitben) közös gyökerű értékalapot képeznek a korunk erkölcsössége megújításához, illetve az emberiséghez.**

Ma már egyre nyilvánvalóbb, hogy a természetes közösségek, a civil csoportok kulturális alapjai meggyengülését a gazdaság, globális, személytelen (megnevezhetetlen) szereplői hatalmának koncentrációja okozták. Szinte **szükségszerű e kritikus kérdésben a közjavak érdekét szolgáló válaszok, megoldások keresése.** A **hivatkozott szellemiséggel gerjesztett megoldások, cselekvések kiteljesedéséhez** viszont az **önszerveződő, kultúrájában és lélemben erős közösségi létfeltételek biztosítása** **szükségszerű.**

„Egy közösség igazi összetartozását az emberi és erkölcsi tartalékaik minősítik. A jövő kötelessége ezt az emberi jelzőt minőséggé formálni, megtölteni tartalommal: becsülettel, bátorsággal, erkölccsel és méltósággal. A kultúrák sora bizonyítja, hogy a történelemben mindig döntő tényező volt az emberi minőség és az erkölcs szilárdsága”.

Ha komolyan gondolkodunk a világ dolgairól és a valóság érzékeltetéséről, megfigyelhető, hogy a meghatározó értékek, szokások, általános nézetek alapvetően az eltérő kultúrákban gyökereznek. Ha nem követjük a világmozgás tendenciáit és nem annak megfelelően cselekszünk, akkor a nemzeti, lokális és a szakmai közösségek élete zsákutcába kerül, amit az Istentől való eltávolodás felgyorsít.

Ma már nyilvánvaló, hogy a gazdasági és kulturális modernizációs folyamat lezárulóban. A gyökerektől elszagगतott atomizálódó rétegek, a sok idegennel történő kölcsönhatásban kiüresedtek. Az egyének új kapcsolatrendszerek keresése irányába mozdulnak. Új identitásforrásokra, stabilabb közösségek, új formáira és a moralitás új készletei kiaknázására „vágynak”.

Budapest, Közösségi Műhely 2017.01.12

dr. S Nagy

**„Hit és tudomány Fides et ráció”
„A természettől mindig szerencsésebb törvényeket
kapunk, mint önmagunktól”
(Montaigne)**

Kukorelli István: „Három István, három nemzeti ünnep, három példakép” c. könyv üzenetértéke. (Reflexió)

Előzményként rögzíthetem, hogy a könyv „véletlenül” és kölcsönbe került a kezembe, a szerző baráti körébe tartozó, kedves ismerőstől, Berzsényiné Ildikótól. Talán azért is adta át a könyvet, mert a „közvetítő” igen nagyra becsülte a szerzőt, ill. a 92 éves koromra és tapasztalatomra való tekintettel, kíváncsi volt a véleményemre. Igaz az erdőmérnöki pálya gyakorlati művelése mellett sokféle más munkaterületen is halmozódott a tapasztalatom, de könyv véleményezésre – jogi témájúnak vélve – illetéktelennek tartom magam. A szerzőt közéletiségéből ugyan ismerem és pályáivét követve nagyra értékelem eredményességét, kiemelkedő közéleti, nemzeti identitást formáló szerepét.

Nyilvánvalóan a könyvet ilyen benyomásokkal és érdeklődéssel kezdtem olvasni, majd a tapasztalatommal „igazolt”, igen *értékes gondolatait*, fogalmakat kezdtem kiemelni, jegyzetelni. A közös ismerős inspirációjára a könyv szerzőjével, telefonon személyessé vált kapcsolatunk is. A telefonbeszéd során, visszaemlékezve a 90-es évek kezdeti viszonyaira, a szerző által a tanszékén szervezett felidéződött összejövétel eseményeire: pl. sok kritikus kérdésre és Nagy Pongrác közgazdász, Antal kormánynak el nem fogadott, végül beigazolódtat tanácsaira stb.. A beszélgetés végén felmerült, hogy a jegyzetem alapján nyilatkoznék-e a könyv **üzenetértékéről!**? A következőkben erre teszek kísérletet.

Nehezen kezdtem a billentyűket ütögetni, mert a korosodással az emlékezet is kopik, így a sok ismeretanyagból nehéz összefoglalni, ill. a lényegét értelmezhetővé fogalmazni. Az olvasás időszakában szerzett benyomásom időzítése szinte lehetetlen. Most tehát a rögzítendő gondolataim talán túl *leegyszerűsítetten fogalmazhatom és nem biztos, hogy kiállják a könyv igénye szerinti tudományosság ismérveit. Igaz számomra ismeretlen, (kérdéses), hogy milyen egzakttsággal határolhatók be a tudomány kritériumai, illetve normatív rendszere a mai számos érdek, ill. szempontrendszerrel szemben?*

Jegyzeteim alapján, nézetem szerinti fő kérdés: hogy a szerző hogyan vált képessé a közös sajátosságok felismerésére, „egy hámba fogására”?

Továbbá a jogi szókészleten, ismérveken túl milyen motívumok alapján lehetett a három történelemformáló személyiséget mégis „egy hámba fogni”?

számomra *első fontos azonosulási momentum a szerző* szülőföldi indíttatásának, körülményeinek a leírása. Olvasatomban a szerző kötődését, identitását a kor irodalmi áramlatát jól ismerő emberek műhelyében, a téti szülőföld alapozta meg. A polgárosodó közösség befolyásolta a szerző művelődését, meghatározta kulturálódását, világlátását. Talán legfontosabb mozzanat az, hogy a *családias, falusi közösség hogyan „iskolázta/ta” a szerzőnek* nem csak az *elme* ismeret-, *értelemgyarapító, de a szív, a lélek, érzelemgazdagító* adottságait is. Hangsúly az utóbbi folyamaton van. Ugyanis nézetem szerint a tudat, az *értelem-művelése, a lélek-műveléssel arányos formában képez kötődődési alapot a „mély rétegekben”, mondhatnám emberiesül az ember.* A szerző személyiségében valami hasonlót vélek érvényesülni.

Felfogásomban, és elfogadásomban a világi dolgokat, jelenségeket, mintázatokat az anyagi agy, elme, mint az anyag evolúciós fejlődésének

legkomplexebb „terméke” fogja fel, rögzíti. Az elme gondolatait a teremtő-eredetű, a téridő dimenziókon kívüli – űsrobbanás előtt is létező – lélek „termékenyíti meg”; amely így válhatott képessé arra, hogy megnyilvánuljon az anyagi világ számára. Az így létesülő „szimbiózis eredményét”, hatását fogadhatja be a szív, mint az isteni, igei, illetve szereteti képződésű Teremtőerőt. (Freud T.) Értelmezhetően **akkor lesz természetes egy gondolkodási, „teremtési” folyamat, ha a test, szellem és lélek, hármasság analógiájában az életműködtetést – gondolatokat - áthatja a lélek, az, amely az emberi kultúra igazi értékét jelenti. „A tudat csupán eszköz, ha nincs mögötte lélek”.** Az eredmény lélek nélkül egy kisiklott világ, amilyen irányba ma már tartunk, és tapasztalhatjuk is. Itt idézhetek egy következő „megragadt” és értékesülő gondolatot: **„Csak lélekben erős emberek képesek egységes cselekvésre”.** Hiszem, hogy a gondolatok értékesülési folyamata hatástalan, ha a kulturálódás erkölcsi, lelki motívumait elhanyagolják. Mellőzésével meglazul a társadalom összetartó ereje, a folyamat természetszerűen zülléshez vezet.

A téma kapcsán idézek még egy figyelemre méltó másik jogos valamikori előadás során elhangzott, (kiragadott) kritikus kérdést: **„A világ technikai arzenálja többszörösen meghaladja a világ erkölcsi (lelki) tartalékait, állományát!”** A kérdés, vajon lehet-e mérsékelni, vagy...!?!?

Értelmezésemben a szerző mintha e kérdésre is válaszolna. Ugyanis identitása meghatározottságával **a három történelemformáló személyiségről a talált, tanulmányozott információ „halmazból” képes volt rendszerbe fogni azokat a sajátos, (jellemző?), dolgok, történések leírását, amelyeket áthatotta a lélek is, így válhatott üzenetértékké.**

A Szerző által közreadott, hitben gyökerező falusi közösségi lét (akkor még volt „táptalaja” a mai értelemben vett identitásnak), érzékeltetése terelt „közös nevezőre”, mivel magam is hasonló dolgokat éltem át a Dunántúltól valamelyest más természeti meghatározottságú bihari tájegységben. Az életem kezdeti viszonyait tekintve és visszaemlékezve, hasonlóságokat tapasztaltam a gyerekkorra gyakorolt családi, helyi közösségek „lélekművelő” hatásáról, amely legalább olyan fontos volt, mint a tanítandó, tanulandó ismeretanyag.

A következő **Három Istvánra** vonatkozó szerzői megállapítások, kiemelések, felismerések összevetésében a személyiségeket szintén az előzőekben említett lélekkel emberiesített felfogásban értékeli. Olyan motívumok szerint rendszerez, amelyek a korszakok lehetőségei függvényében a személyiségek meghatározói voltak és a hagyomány, hagyaték értékrendje szerint képessé tették az erkölcsi „töltetű” normarendszert megalkotni, megszervezni, érvényesíteni. **A könyv erőssége, hogy arányosan érzékelteti a személyiségek érzelmi – és az értelmi – világát kifejező közösségintegráló, közgazgatást is segítő sajátos normatíváit, értékrendjét.**

Részletekbe merülést mellőzve néhány megállapítást idézve szeretném árnyalni a gondolataimat.

A kötetben a szerző a *három történelmi személyiséget példaképül szerepelteti*. A „három István”: Szent, Széchenyi és Bibó István személyisége annyiban fogható egy hámba, hogy életidejük a honi történelem radikális formálásának korszakaihoz kötődik. Szerzőként, a *negyedik István*, alkotmányozásunk formálásának munkásaként idézi meg őket. Elemzésében a közembereket a *tudomány* magaslatáról állítja a közösség, az utódok elé. Kétségtelen „*tett hazafiak*” voltak. Rendkívüli, hogy közös volt bennük a *hit és az akarat, a moralitás* és a *humanizmus, a polihisztorság, és az erkölcsiség*. Bizonyíték erre Szent István első alkotmánya az „*Intelmek*”.

Széchenyi kiemelt megállapításai: kétségtelenek, főleg az *alkotmányfilozófiája*, amelyen túl írásai *önmagukban számtalan üzenetértéket képeznek*. A XIX. századi liberális közigazgatással szemben modernizációs programot hirdetett. Az általa kidolgozott közigazgatási elveket, száz évvel később, a nemzetközi hírű *Magyary Zoltán* fejlesztette tovább és dolgozta ki az elméleti és gyakorlati tanait. „*A közigazgatás és az emberek*” című, a „*Táj és nép kapcsolata*” munkákban az emberi, (erkölcsös) ember szerepét, szolgálatát emeli ki. Széchenyi István volt az első olyan magyar keresztény politikus, aki szavakban, tetteiben és írásaiban is kiállt hitéért: „*Hit nélkül sem alkotni, sem élni nem lehet*”.

Bibó István láthatatlan alkotmánya és az *Értelmiséggé válásról* szóló elmélkedése, Politikai Tízparancsolata, a szabadságszerető ember üzenete. *Bízik a közösség erejében, az emberek többségének tisztességében és abban, hogy együttes fellépéssel és a bizalom előlegezésével, erősíti a közösségben a tisztességes szándék győzelemre vihetőségében való hitet*. Üzenetértékű a következő kiemelés is: „*Ha a dolgokat néven nevezni nem lehet, és nem is szabad, akkor az előbb utóbb, az egész közösség általános értelmi és erkölcsi lezülléséhez vezet.*” *Az értelmiséggé válás elemzésében* azonosnak tekinthető az emberséges (erkölcsös) emberré válás folyamatával. Árnalásként mondható, hogy tehát lehet embertelen (lélektelen) ember, de pl. rókátlan róka nincs. Manapság az embertelenedés vált uralkodó „eszmény”?

Kukorelli István, analíziseiben *harmonizálja* a szakmai konvenciók szerinti *logoszt és az ethoszt, azok személyiségén átszűrt fogalmi szabatoságával*. Szerzőként, *mint negyedik István, szintén egy társadalmi paradigmaváltó korszakban kapcsolódott be a nemzet alkotmányozásának, formálásának folyamatába*. Igen fontos beosztásokban: a jövő generációja nevelőjeként, mint *egyetemi professzor, alkotmánybíró és más komoly*

közjogi beosztások munkásaként idézi meg hivatkozott példaképeit, mindannyiunk példaképéül, hogy a korszakváltás, a közügyek végzése eredményesebben és emberesebben történhessen. „A TÉT- lenség a lélek ellensége”.

„Ah! Vén vagyok: tapasztalásom

Tárháza megtelt gazdagon:

Ott van, romok közt, életemnek

Vezére, széttört csillagom;

Ott egy szakadt fonál: ez a hit;

Egy csonka horgony: a remény;

Ily gyűjteménynek birtokában

Az ifjú hogyan volna vén!”

(Arany János: Évek, ti még jövendő évek)

Budapest, 2023. január 21.

Megjelent: Három István... című könyvről megjelent recenziók (reflexiók) című kötetben.

dr. S Nagy László
vasdiplomás erdőmérnök

„A természettől mindig szerencsésebb
törvényeket kapunk, mint önmagunktól”
(Montaigne)

Indítvány

a Magyar Műszaki Értelmiség, önkéntes civil közösségei szellemi értékeivel arányos tevékenysége elismeréséhez, hasznosulásához

(Figyelemmel a Miniszterelnök közzétett célkitűzései
11. „Építs közösségeket” pontjára.)

Magyarország Alaptörvénye, Nemzeti Hitvallás fejezetében úgy egyéni, mint közösségi vonatkozásban rögzíti a Nemzet Tagjainak általánosan érvényes vállalásait, jogszerű kötelességét és felelősségi körét. Kiemelten **szükségesnek tekinti a „lelki és szellemi megújulást”**. Azonban a **műszaki adottságú önkéntes, civil szerveződések közösségei, „műhelyei” tagoltan léteznek, illetve közösségi értékeik alig vagy részben érvényesülnek, hasznosulnak.**

A hivatkozott szellemiség jegyében az eddigieknél nagyobb figyelmet érdemelne a **tradicionális magyar műszaki értelmiség szakmai, közösségi „műhelyeinek”, értékteremtő, értékképző, értékmentő** adottságainak az elismerése, **reaktiválása, összefogása, ezért szerveződési formáit a következőkben értelmezzük:**

A figyelembe ajánlott **Szakmai Egyesületek, Társaságok, a „Magyar Műszaki Értelmiség”(MMÉ) szakmájuk** iránt elkötelezett **KÖZHASZNÚ civil KÖZÖSSÉGEK (KcK)**. Önkéntesen társulva korszakonként maguk alakították ki sajátosságaikat, „identitásukat”, értékeiket, „gyökereiket” azokat, amelyek a szakuk kultúrájával jelentős tudományos és tapasztalati értéket képviselnek. E közösségek gyarapodó ismerete tapasztalatukkal értékrenddé gazdagodtak. Az így halmozódó értékrend életszerű láttatása, érzékeltetése, reaktiválása jelentősen elősegítheti a keresztény, konzervatív szellemiségen és munkán alapuló társadalom minősítését, építését. A vázolt közösségek tagságának viszont elenyésző része hasznosul, különösen a Mérnöki Kamarák elismertségéhez és a negatív (NGÓ) szerveződésű közösségekhez viszonyítva is.

Ugyanis a Magyar Mérnöki Kamarák (MMK) – műszaki értelmisége –, olyan **KÖZTESTÜLETBE** szerveződött közösségek, amelyek, gazdasági értelemben szolgáltatók – **perszonálisan vállalkozók** –, hasonlóan az Ipari-, Kereskedelmi-, Agrár- stb., **Köztestületi Kamarákhoz**. A kamarák tehát a közhasznú szervezetektől eltérő jogosultságú szakmai, gyakorlati értéket képviselnek. Következésképpen a vázolt **KÖZHASZNÚ civil KÖZÖSSÉGEKET** célszerű lenne **KÖZTESTÜLETI KAMARÁKHOZ** hasonlóan

elismerni és azonos módon „kezelni”, szerveződési hasznosulását támogatni.

A vázolt kérdéskörhöz kapcsolódva, a meghirdetett új korszak kétségtelen fontos célkitűzése, a kultúra és hitelvekből fakadó nemzeti értékek, érdekek, az emberi méltóság felkarolása. Az ajánlott **KÖZHASZNÚ** civil **KÖZÖSSÉGEK** tradicionális értékrendjének érzékeltetéséhez célszerű mélyebben áttekinteni milyen szakterületeket érint az érdemibb elismerés, „felkarolás, reaktiválás”:

Mindenekelőtt megjegyzendő, hogy a Magyar Műszaki Értelmiség szerveződési potenciálja, tagsága százezres nagyságrendet képez! A teljesség igénye nélkül kiemelhető néhány Szakmai Egyesület, Társulat, Szövetség neve, ill. (alapítási éve): Magyarhoni Földtani Társulat (MFT 1848), Országos Erdészeti Egyesület (OEE 1866), Bolyai János Matematikai Társulat (BJMT 1891), Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület (OMBKE 1892), Magyar Kémikusok Egyesülete (MKE 1907), Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat (MKBT 1910), Magyar Hidrológiai Társulat (MHT 1917), Magyar Meteorológiai Társaság (MMT 1925), Eötvös Lóránt Fizikai Társulat (MLFT 1949), Energiagazdálkodási Tudományos Egyesület (ETE 1949), Közlekedéstudományi Egyesület (KE 1949), Magyar Geofizikusok Egyesülete (MGE 1954), Magyar Asztronautikai Társaság (MANT 1956), illetve a későbbi szerveződésű szakmai egyesületet további cca. 25 közösséget képez, amelyekben meghatározó az identitást is kifejező, összetartó erő.

A több évtizednél is idősebb és kialakult szerveződésű "potenciál" egy „elfekvő” adottság. A létező tradicionális egyesülési formában a tagság szakmájukkal „kötetlenebbül” együttműködhetnek és tölthetnek be meghatározó szerepet saját ágazatukban, de a társadalom törzsében, a nemzetgazdaságban is.

Ilyen tekintetbe vetődik fel az a kérdés, hogy szabad-e szétszéledni, hasznosítatlanul hagyni a több százezer fős műszaki értelmiség sajátos adottságait, széles témákban jártas, közösségi rétegét? Azt, amely összefogása estén mobilizálható lenne igen sok közösségi érdekű és értékű interdiszciplináris kérdéskör, tevékenység végzésére, támogatására. E réteg tapasztalataival a gyakorlati megoldások motorjai, a szakmai kultúra, illetve a hagyományok továbbadói, időszerűsítői lehetnének.

Talán jelzésértékűnek tekinthető, hogy a mai értékválságos világunkban az értelmiségi lét különféle megnyilatkozási formái keresik társadalmi szerepüket, jelentőségüket. Erre a műszaki értelmiség számára korábban alkalmat kínáltak a Tudományos Intézmények, Egyetemek, illetve a MTESZ és különböző tagegyesületeinek jubiláris rendezvényei. Nevezetesen pl. a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem 225 éves, az Erdőmérnökképzés 200 éves és a MTESZ 60 éves jubileumi

rendezvényei, stb.. **Az érintett, érdekelt szakterületek képviselői – Benkó Sándor műegyetemi tanár indítványára – egyszer már kezdeményezői voltak 2007-ben a „MAGYAR MŰSZAKI ÉRTELMISÉG Napja” rendezvény keretében történő összefogásnak és elismertetésnek.** Az indító rendezvényt a Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, a Magyar Tudományos Akadémia Műszaki Tudományok Osztálya és a Magyar Innovációs Szövetség közreműködésével szervezte meg először 2007. május 4-én: „A tudományoktól a mindennapok gyakorlatáig, A műszaki tudományok szerepe a gazdasági fejlődésben.” címmel. A tudományos ülés célja annak bemutatása volt, hogyan ülteti át a tudomány eredményeit a műszaki és a természettudománnyal foglalkozó értelmiség a mindennapok gyakorlatába.

Az egyre vitathatatlanabb, hogy a civil jellegű, alkotó műszaki értelmiség érdemibb szerepet kell, betöltsön a fejlődés feltételeinek a tervezésében, legalább olyan arányban, mint amilyenben letéteményesek az alkotás, a javak előállításának folyamatában. Az épített világ egészének minősége elválaszthatatlan az emberi életek mozgásától. **Az építés, alkotás nem csupán működésbeli, de esztétikai kérdés is, amelyben a mérnök szerepe elvitathatatlan.** Emlékeztetőül a fentebb hivatkozott rendezvény szakmai előadásai közül kiemelésre érdemes **dr. Finta József építészmérnök** előadása, aki a **MÉRNÖKI MUNKA** megbecsülését a kultúra és az **ÉLET komplex minőségének az összefüggésében** érzékeltetve vázolta, remélve, hogy a magyar műszaki értelmiség napjára nem csupán „kipipálható” egyszeri eseményként tekintünk, hanem ennél jóval többről szólhat. Nevezetesen szól „a mérnökség fontosságáról, becsületéről, etikájáról, és társadalmi megbecsüléséről, deklarációról! Nem az egyébként oly szükséges pénz, tőke előtti lefekvés gesztusa, hanem a nemzeti felemelkedés Széchenyi léptékű álmának újraélesztése, újrafogalmazása.” Vitathatatlan, hogy a minőségek fejezik ki a polgárosulás, „szabaddá válás” indító mozzanatát is. **Ez a kezdeményezés végül elhalt, de időszerű lenne az összefogásuk, mert „együtt erő, szertesztét gyöngeség”(WA).**

Az Egyesületek, Társaságok Szervezettebb formában, és feltételeik összehangolásával védhetőek lennének kialakult szellemi értékeik, és nem csak „elfekvő” energiákat lehetne mozgósítani, de velük fékezhetőek lennének a különféle lélektelen és életszerűtlen, anyagi érdekeltségű civil csoportosulások (NGO-k) erősödő támadásai.

A közéleti viszonyaink „jeleit” értékelve meggyőződésünk, hogy politikai akarat, illetve a kormányzat közreműködése nélkül a polgárisulás teljesülése, a nemzeti konzervatív érdek érvényesítése, nehezebb és szellemi veszteséget is jelent. Viszont felbecsülhetetlen lehetőség a cselekvést generáló tett.

Budapest 2008. november – 2022. június 30.

dr. S Nagy L

Indítvány
Ajánlat a gr. Tisza Lajos Erdős AGORA Club,
(Alapítvány, Intézet) létrehívására

(Hivatkozással Orbán V. Miniszterelnök Úr 2022. 05. 20-án közzétett Stratégia
11. 12. pontjára.)

A mai, paradigmaváltós körülmények között fokozottabb körültekintést kíván minden olyan folyamat, amely a társadalmi-gazdasági, a **kultúrátáplálási** és az **erdőgondozási** viszonylatokat érinti, avagy befolyásolja. Ilyen szempontból **a világban és hazánkban is az érdeklődés homlokterébe került, a megújuló természeti erőforrásnak minősülő erdő** úgyis, mint a klímaváltozásra jelentősen ható természeti tényező.

Következésképpen a különféle közösségek fokozódó figyelemmel tekintenek az erdő és a természeti területek használati formáira. Ahhoz tehát, hogy a civil közösségek, egyetemi tudományos, intézmények, érintett gazdálkodók szervezetekben tájékozódhassanak a beavatkozásokról ajánlatos lenne ilyenre alkalmas fórum, kulturális, információs műhely létrehívása. Olyan, ahol vitafórum jelleggel az érdeklődő közösségek kicserélhetnék véleményeiket a kritikus kérdésekről, válaszokról, viselkedések formáiról, stb.. Az új szerveződés rendszerességével lehetőség nyílna a civil szféra tájékozódására, továbbá az erdei iskolákhoz hasonlóan, az **egyetemi ifjúság, az Y és Z generációs réteg** képességeikkel arányos- ismeretbővítésére. Közreműködhetnének a nemzetgazdaság szempontjából fontos más cselekvés lehetőségekben is.

Minthogy korszakunkban fokozódik a közösségi csoportosulások átpolitizálódása és az átalakuló folyamat növeli a „civil” közösségek kulturális alapjainak gyengülését, „teret nyitva” a globális gazdaság személytelen (megnevezhetetlen) hálózatai hatalmának az érvényesülésére. Az így gerjesztett negatív hatás mérséklésére válaszul szolgálhatna egy **ellenálló képes közösségi** hálózat, szerveződése létrehívása, reaktiválása. Az **Agora** keretében nyílhatna alkalom **feladattípusoknak megfelelő kultúrájú, identitású civil közösségek** válaszai **kiérlelésére** és, mint „**Védett Közösségek**” irányzatai hatékonyabban szolgálhassák a **közjó** érdeket, **befolyásolva a cselekvések eredményességét, minőségét. Tekintettel, hogy az identitásokat,** határait a velünk született, **természetes viszonyok, keretrendszer szabja meg, fontos létterének szellemisége, minősége. A konzervatív** ember az ehhez szükséges körülményeket, határszakaszokat köteles **felismerni, védeni, mint a kultúra sajátos elemét.**

Miért gr Tisza Lajos lenne a névadó? *Azért, mert a Tisza családból hárman töltöttek be a magyar államigazgatásban meghatározó közéleti szerepet, kettő a közéletben kellő ismeretségű és tevékenységével arányos történelmi elismertségű. Gr. Tisza Lajos, mint miniszter, a főváros Közmunka tanácsa elnöke, ill. Szeged árvíz utáni újjáépítője, igen kiemelhető nemzetépítő volt, viszont nem kapott munkájával arányos elismerést, köztiszteletet. Ő e tisztségek mellett, szakunk szempontjából azért meghatározó, mert egyike volt, aki a leghosszabb ideig látta el az Országos Erdészeti Egyesület (OEE) nagytekintélyű civil elnöki tisztét. Neki köszönhető az Országos Erdészeti Egyesület székházának, otthonának a létesítése a Budapest Alkotmány u 6 sz. alatt. Az, amely külső formája, ill. a benne kialakított könyvtár terméké külleme bizonyítja, őrizi nem csak a célszerűséget, de a szak értékrendjét, tradícióit, folytonosságát, sajátosságát is. Megjegyzésként kívánkozik még, hogy a nevezett szervezésében egyesületünk létesülése utáni 20. évben közadakozásból tudott erdészeti otthont építeni. Manapság viszont az OEE 30 év után, a polgári kormányzati korszakokban sem tudott jogos tulajdonába visszaköltözni.*

Az Indítvány a közfigyelem előterébe szeretné „emelni” gr Tisza Lajos nemzetépítő és közjót szolgáló tevékenységét, érdemeit és eredményességével arányosan elismertetni. Az általa építtetett épületnek nem csak a létesítményi formája, de a házban kialakított korabeli könyvtárhelyiség is tükrözi az adott korszakot, így példája lehetne a kormányzat konzervatív szellemiségének. Az Intézeti jellegű új funkcióval, az Országos Erdészeti Egyesületet visszaköltözhetne jogos tulajdonába, a következőkben idézett jogi vonatkozásokra is hivatkozással. Szervezete ma lényegében albérlő a Pilisi Parkerdő Zrt-nél.

Indoklásként figyelemre méltó, hogy a 2011-ben alkotott ALAPTÖRVÉNY P) cikkében – köszönettel- befoglalásra került az erdő is, mint meghatározó megújuló természeti tényező. Értékrendjének védelmét, jelentőségét is ajánlatos lenne érzékeltetni, kifejezésre juttatni. A székház visszaadása érvényesíthetőségéhez értelemszerűen alapul szolgálhatna 1837/2015.(XI. 24) Kormányhatározat szellemiségének e házra történő kiterjesztése – azonos jellegük okán. Ugyanis, a hivatkozott jogszabály szerint a Nemzetgazdasági Minisztérium (NM) budai várnegyedben történő áthelyezését a következő indoklással tervezik: **helyreállítandó a „Várnegyedben található kulturális és történelmi örökség részét képező épületek eredeti állapotát és történelmi funkcióját”.**

A hivatkozott jogszabály részrehajlás nélkül *értelmezhető lenne az Alkotmány u. 6. sz. alatti székházra is, helyreállítandó az Országos*

Erdészeti Egyesület 165 éves szakmai közösség örökségének megfelelő történelmi funkcióját. A Székházába történő visszakerülésével a 155 éves könyvtára eredeti, méltó helyén működhetne a vázolt közcélú formában. Ott **egy tradicionális (konzervatív) civil szerveződés szerepében, most már a természetvédelemmel társulva. Központosságával** a Nemzet számára is fogadó kész formában reaktiválódhatna a **közjót szolgáló** hagyományos közösségi élet.

Ha vissza-, vagy körültekintünk a nemzettörténetünk korszakaira „magától értetődő”, hogy az ország hogylétét az erkölcs minősége, megtartó ereje határozta meg. Az ország „talpra állítása” lehetetlen a kultúránk, nyelvünk, a közösségi szellem, **erkölcsi tartásának művelése nélkül.** A konzervatív embernek mulaszthatatlan a normális életvitelünk minőségi megújítása. **Kötelessége erősíteni lelkét, mint a kultúra sajátos elemét, mivel csak lélekben erős emberek képesek egységes cselekvésre.** Az erdész szak seniorjait hasonló felismerések bátorították az új kritikus közérdekű kérdések megvitatására, értékteremtő képességek kibontakoztatására, gondolatok, vélemények cseréjére stb. Az erdővel foglalkozó réteg indítványozzon egy olyan fórumot, Agora jellegű Közösségi „Műhelyt”, ahol a változó viszonyok alapján megfogalmazhatók a változó természeti környezeti kérdéseknek megfelelő gyakorlatias válaszok. Azok az időszerű erdőkezelési eljárások, amelyek az igen gyorsan a tradícióval „szervesült egységében” képezhetnének új értékalapokat.

Az Agora keretében Népfőiskolai jellegű, rendszeres alkalmak szervezésében élő, produktív kapcsolat alakulhatna ki a tradíciót képviselő tapasztalatban gazdag, idősebb, és temperamentumosabb egyetemi ifjúsági rétegek között. A vázolt közösségi létformában lehetőség nyílna újkonzervatív jellegű ismeretek cseréjére, szellemi vetélkedők szervezésére. Alkalom adódna, hasznosítható diplomatervi témák keresésére, patronálásra, minősítésére. Az összetartozás, közösségmegtartó erejét szolgálnák a párhuzamosan szervezett tarokk- kártyaklubok, - táncház jellegű- események stb.. Az öntevékenyebb társas-élet megújulását, a kulturáltabb közösségi létet szolgálná az erdész-szakestélyek reaktiválása, a nótás estékkel erősödhetne lélekgondozó hatása is.

Az OEE Seniorjai és ifjabb közösségek az ősök szellemiségétől áthatva azért szorgalmazza a cselekvést, mert még élnek hagyományt átadó konzervatív veteránjaink. Korunkban viszont lételemmé vált a tradíció éltetése. A „gr. Tisza Lajos Agora és Erdősz ház, (vagy „Természet- és Erdők-háza”) alapítványi, **intézeti formája** biztosíthatná az OEE ≈3500 regisztrált tagság elnökségének, szervezeti részlegeinek, magán erdőgazdák közösségeinek és tanácskozó természetőrző helyiségének az elhelyezését is.

A *gr. Tisza Lajos Agora* jellegű **Közösségi Erdősz házban** reaktiválódhatna a patrióta **konzervatív** szellemiség, erősödhetne a természetes kötődésű identitás, visszahozva a korhoz szervesíthető életszerű szokásokat. A középiskolás réteg **eredményes Erdei Iskoláihoz hasonló** sajátosan új közösségi lét feltételeivel az idős tapasztalt és az új - egyetemi- generáció praktikus gondolatai cseréjére nyújtana lehetőséget. **Ilyen „közegben” felértékelődhetne a „Selmeci – Soproni hagyományok” ápolása is. Gyakorlásával, terjesztésével fejlődhetne a kulturált közösségi lét. Alkalom nyílna a gyorsan változó viszonyok között a tradicionális és új ismeretek, tapasztalatok, szervesült "egységében" történő megfogalmazására, új társadalmi értékalapok kiválasztására. Egyfajta rendszerességgel, szellemi vetélkedők szervezésére, élő kapcsolat alakulhatna ki az egyetemi ifjúsággal.**

Az Országos Erdészeti Egyesület (OEE) tagsága a rendszerváltástól küzd a Budapest Alkotmány u 6. sz. régi Székháza tulajdoni jogfolytonossága visszaállítatásáért, eredménytelenül. E keretben a hányatott sorsú **rendkívül értékes könyvtára és hagyatékai, relikviái – levéltárrá bővítve, eredeti helyükre – visszakerülve a tágabb közösség számára is hasznosulhatna.**

A földszinti részen működhethetne a nevezett **Közösségi Erdősz** részleg előadó, bemutató termekkel és az Alapítvány kuratóriuma. Rendszeres lehetőség nyílna az **erdőgazdaságok, magán-erdőtulajdonosok természetvédő „intézmények” dolgozói, tagjai közösségi élete együttműködésére, más intézmények, (egyetemek, főiskolák) ilyen jellegű eredményeinek bemutatására, „betanítására” is.**

Az **első szinten** az **OEE szervezete**, valamint (esetleg) a körzeti természetvédelmi és az **Erdőfelügyelet központi szervezetei.**

A **második emeleten**, az eredetileg is könyvtárnak készült helyiségben az **OEE fennebb nevesített könyvtára, szakmai levéltárrá bővítve.**

A **harmadik emeleten házkezelői, közösségszervezői, szervezői lakás, ill. a 22 Erdőgazdasági RT-k, Magánerdőgazdák, tulajdonosok** vendégszobái lehetnének, mivel elkobzás előtt az Egyesületi tisztségszervezők lakásai voltak.

A **Bedő Albert Könyvtár, Levéltárrá és Információs bázissá történő átalakításával megalapozható lenne a paradigmaváltó korszakot megelőző időszakban keletkezett írásos kordokumentumok befogadásának olyan feltételei, amelyek a múltba tekintés pilléreit képezhetnék. Ugyanis napjainkban elmenőben vannak azok az idős kollegák, akik birtokában, a digitalizáció előtti korszakokból felbecsülhetetlen kordokumentum „fekszik el”, ill. kerül a kukába. Ezek „levéltári” archiválása olyan értékmentést**

jelentene, amellyel hatékonyabbá válhatna konzervatív értékek megőrzése, a tapasztalatok átadása, a szakma elismertsége.

A hagyományok megújításával, az információk áramoltatásával, értékelésével, népfőiskolai jellegű önképzéssel növelhető lenne a közösségek egyéniség-formáló szerepe, új értékteremtő képességek kibontakoztatása, az öntevékenyebb társasági élet megújulása, illetve bekapcsolhatók lennének más, a megfogalmazott értékek iránt érdeklődő külső természetes személyek is

Budapest 2012., 2020. év tele, ill. 2022. augusztus

dr. S Nagy László
OEE Szeniorok Tanácsa ex elnöke

*„Ahhoz, hogy megjósoljuk a jövőt, szükségünk van logikára,
de szükségünk van hitre és képzelőerőre,
amely gyakran ellenszegülhet magának a logikának is.”
(Clarke)*

Az erdő szerepe a tájökölógiai egyensúly megőrzésében

Kinek ajánlott az írás? Mindazoknak, akik az otthonuk és környezetük iránt igényesek, akik a közélet, a kulturálódás aktívabb szereplői, akik alkotó értelmiséginek tekintik magukat.

Bevezetőként idézek néhány mondatot, Wass Albert és Tamási Áron írásaiból: kérdezve, hogy vajon kellően észleljük-e a magyar nyelv páratlan kifejező erejét, és becsüljük-e nyelvünk mélységét, értékrendjét?

„Az ember lassan átbballag az életem, éppen mintha tóparton lenne, váltakozó arcú dombok között, mindig elbúcsúzik valami régitől, s legokosabb, ha mindezt úgy cselekszi, mint a világ legtermészetesebb dolgát.”

„Mintha nem lenne abban semmi szomorú, hogy az idő, búcsúzással telik, hogy minden hajnal egy alkonyatnak a sarkára hág, s hogy vannak virágos tájak, amiket megszeretünk, s a virág mégis lehull, a táj elmosódik a múltba.” (Wass)

„Atyám levette a kalapját, s úgy mendegélt némán, hallgatván a halványodó estében, hogy az éjszaka miképpen közeledik: s hallgatván az én puha lépteimet is bizonyára, melyek az ő nyomának rámáiban maradtak.” (Tamási)

A címben szereplő erdő és az ökológia „újkori” felfogását, az életterünkben lezajló folyamatokból, jelenségekből kísérelem meg értelmezni. Azokból, amelyek

a tájjal, és az erdővel, mint meghatározó természeti tényezővel összefüggésben behatárolták, befolyásolták létezésünk helyzetét, minőségét, otthonunk, tájegységünk (régiónk) alakulását. Földrajzi környezet természeti adottságaiban az erdő és hasznosítási formája minden korszakban jelentős hatással bírt. A természet alkotói: vize, felszíne, asszimiláló bonitása, élővilága kölcsönhatásban változtak a tájegység lakossága testi, szellemi fejlődésével. Meghatározta adott térség, tájegység lakói életének alakulását, területhasználati feltételeit, kulturáltságát. Ha visszatekintünk az emberek mozgásának behatároltabb időszakára, a tájegységi hatások tapasztalhatók voltak a közösségek viselkedésében, nyelvjárásában, kultúrájában, tájszólásban, de megnyilvánult az építészeti formákban, öltözködésben, gazdálkodási módokban. Az összefüggések következtében alakultak ki tájhonos és tájidegen jelenségek.

A tájegység élővilága és az emberi közösségek térarányosan és szükségszerűen zajló folyamatai, „szerves fejlődésük” voltak mindaddig, amíg az ott élő közösség „ön szabályozó eszköze” a hit, az erkölcs volt az, amely a nyilvánosság erejével szabályozott és átörökítődött. Korábban a vallási korok embere fölfele nézett, a mítoszokban élt, ellentétben a mai kor emberével, ahol a „gazdaságkór” csak horizontális irányú, alig van különbség a jó és a rossz között. Visszafejlődött a természeti dolgok iránti respektus képessége. A tájegységhez, helyhez kötöttség – ismertség – jelentette a kontrollt, „korlátot”, a természeti környezethez történő viszonyulást. A nyilvánosság ereje megteremtette a „benszülött” lakosság belső „ön szabályozó” eszközét, amely a következmény-nélküliség okán „visszafejlődött”. A természeti táj „természet-szerű fejlődését” az önszerveződő kölcsön-hatások biztosították. A szervesülő folyamatok adták a garanciát, biztosítékát a táj- és erdőhasználat során átalakuló „kultúrtáj” egyensúlyi feltételeinek, fejlődésének.

Ne engedjük eluralkodni az ökonómiát!

Az élettér fölötti kontrollt az ember akkortól kezdte elveszíteni, amikortól az új, alkalmazott ismeretekbe, a gondolkodásába nem épültek be a hagyományok, (tradíciók). Lecsökkent az emocionális, érzelmi tapasztalatok fékező hatása. Eluralkodott az egy értékrendű, önkormányzatiságot kirekesztő, individualista, gátlástalan önző szemlélet. A természetes fejlődésű, szolidáris piacgazdaságot kiszorította a monopolizációs uzsora piacgazdaság. Az „istenített” tőke elhagyta a helyhez kötöttséget, a tájegységet, átengedve helyét a személytelen tőkének. **A táj fölötti kontroll kikerült a lokális közösség ellenőrzése alól.** Következményeként csak a termelő, fogyasztó – ökonómiai – rendszerek fejlesztése erősödött, mellőzve az ökológiai, az emberi szervezet analóg, (vese, máj) lebontó, visszaforgató rendszereket, mint a természetes körfolyamat egyensúlyi feltételeit.

Minthogy az élettér különböző adottságai, közösségi feltételei döntően befolyásolják az Ember jellemének, emberi tulajdonságának alakulását, megnyilvánulását, nagyobb figyelmet kell szentelni e komplex kérdés alakulásának. A lakhely, a tájegység természeti környezete, nevezetesen a geomorfológia, az éghajlat, a víz, az erdő stb. a korai életszakaszban meghatározták/zák az Ember viselkedését valamennyi tevékenysége motivációját. Ez a kölcsönviszony „alapozta meg”, a tájegység közösségének az „öntudatát”, önkorlátozását, de a jogát is arra, hogy dönthessen a természeti, szülőföldi javak, az abban „gyökerező” kulturális értékek használatának módjában, formájában.

A korábbi „erdőgondnok” ilyen tekintetben volt kezdeményező, előre tekintő, mert távlati terv alapján gondolkodott. Ezért az erdeinket az erdőgazdasági üzemtervben a táji adottság természeti feltételei szerint, az erdőgazdasági tájak rendszerében „minősítették”. Használati tervezése már a múlt század második felétől távlatosan, a tartamosság jegyében történt, lényegében a mai értelemben vett fenntarthatóságot szolgálva. Ma még inkább alfája az aktuális fenntarthatóságnak, hogy felismerjük a lehetőségek, kockázatok határait a globalizáció viszonyai között. Megismerve a szükségszerűen és arányosan hasznosítható elemeit is. Fel kell ismerni az egyensúlyozáshoz a lokalitás, a táj adott (teremtődött) lehetőségei és a közössége közötti igények arányait és érdekeit a korlátok, normatívák érvényesítésével.

Minthogy a tájfogalom igen sokféleképpen került meghatározásra; prof. Wágner Richárd szerint „a természeti, földrajzi tájegység a földrajzi buroknak az a része, amelyen belül azonos a földrajzi ritmus, a geomorfológiai arculat és a mezoklíma.” Meghatározó kell, legyen a hasznosítási feltételrendszerek kialakításában. Tapasztalható, hogy a tájegységet legjellemzőbben – az éghajlat, a domborzat, és a vízgyűjtő, a vízmozgás irányai határolják be, a domborzatok „peremével”. Vagyis a tájegységek lehatárolásában a víz tehát nem csak ökológiai szervező „erőként” lép az egyenlők között elsővé, miközben a víz nélkülözhetetlen, mint az élet legfontosabb feltétele. Döntően befolyásolja a táji sajátosságok megjelenését, felismerését és az ember valamennyi tevékenységét. Ilyen szempontból kiemelkedően jellemző földrajzi egység, pl. a Kárpát-medence. A vízgyűjtők szerint alakított tájegység óriási energia átalakító felület! A táj anyaga, rendje, természetessége meghatározza a tájba illeszthető lehetőségeket is. Tehát a komplex összetevők függvényében lehet a sajátos tájegységi adottságok függvényében használatát távlatosan tartamossá – fenntarthatóvá – szervezni.

A tájegységi ökorendszer természetes egyensúlyi viszonyai a táj alkotói, a szervezetek változási formái függvényében más-más szempontok

érvényesülésével zajlanak, alakultak. Komplex szemléletében, rugalmas értelmezésében közelítve a rendszerek „működése” felé; a biológus rendszere az élőszervezetek szerveződési függvényében, **a biotóp feltételei között**, az ökonómus rendszere viszont jellemzően a technikai, gazdasági szervezetek **ökotóp**, ökonómiai – gazdaságossági – összefüggései szerint „működnek”. Érintetlenül maradnak az emberi minőségi élettér – a kultúra, szellemi, érzelmi – pszichológiai rendszerének, **a pszichotóp**nak a használati értékrendje, amelyben viszont felértékelődik az erdő szerepe.

Az előző összefüggéseket vizsgálva válik nyilvánvalóvá az is, hogy egy tájegység egyensúlyát jelentősen befolyásolja a kialakult lakóinak adott tulajdonságokhoz kialakult viszonya, szellemisége. A szellem erejétől függ mit fognak fel a világukból, és ahogyan átélik azt, a gondolkodó ember aszerint válik a valóság részbeni teremtőjévé. A táj végül az élményeink színtere, az individuum természeti kapcsolatával a személyes múlt válik „kollektív átörökítő tudattá”. Meghatározóak azok az otthonnal, szülőfölddel, kulturális értékekkel kialakult lelki kapcsolatok is, amelyeket a tájban „gyökerezett” pszichés hatásokként, érzékelünk és értelmezhetünk. Ezeket, mint legbecsesebb emberi értékeket, erkölcsi alapként ajánlatos felismerni, kezelni és érvényre juttatni, mint harmadik, az etikai pillért. Ilyen „közegben” válnak meghatározóvá a szerzett benyomások az ember eszmélésében, öntudatának fejlődésében és kapcsolható össze a környezetökológiai, ill. az ember lelki egyensúlyának alkotói. Az otthonos élettér, tehát mint nehezen megfogható, szellemi, érzelmi „természetű” élménytér „pszichotóp” képez kötődési alapot.

Következésképpen a helyi, vagy a szakirányú közösségek önismeretük viszonylatában szerveződhetnek cselekvőképessé egy-egy térség hasznosítására, gondozására, tisztántartására stb.. Hasonlóan közös szakmai irányultság és szellemiség a Közjó fogalom „fejlődésében”, hogy miként követhető nyomon a változás. Pl. az erdőgondnok már a kezdetekben foglalkozott az erdő hatása függvényében a tájvédelemmel, a tájpotenciállal, mint erőforrással, majd – helyesen – nyitott a műemlékek, a kultúra és a közművelődés irányába, mint közjóléti értékkel, kísérő értékrenddel.

Ehhez az alaphoz való viszony jelentősége értékelődik fel a térség távlatos hasznosításának megítélésénél, az említett egy-egy vízgyűjtő peremével határolt terület tájegységként történő kezelésénél. A természet sajátosságaihoz **kialakult „új” viszony**, a helyi lakosság, kultúrártékeihez, tradíciójához, a tájegységhez tartozás egy kitüntetett formája. Ez a természettel szembeni meghatározó **felelősség létfeltételink harmadik, etikai pillére**. Ehhez a pillérhez való kötődés, amely bizonyos értelemben, mint a kultúra erkölcsi alappillérehez tartozás tudatának új alakja értelmezhető lényegében a tájhonosságban, a közjóban.

A tájegység természetalkotó elemek (biotóp), az anyagi javak (ökotóp) ill. a pszichotóp-ban integrálható rendszerek – szervezetek – képezhetnek lehetséges egyensúlyozható természethű fejlődési utat, létalapot is. A komplexebb szellemi, erkölcsi értékrend „bölcsőjének” a rendszerbe kapcsolása az ember számára egyre fontosabb életfeltétel, amely tekinthető ökológiai hazának, jelent házat, hazát, egyetemességében pedig az **ökológiai hazaszeretetet**, nem tekintve sovinizmusnak. A természeti-biológiai, a technikai-ökonómiai és az emberi, pszichológiai erőforrás-értékmezők arányos megtervezéséhez, hasznosításához ennek érzékeltetésére hiányzik, ezt az igényszolgáló értékminősítő rendszer megalkotása. Ilyen sajnos nem alakult ki.

Minthogy a természet-, környezetvédelem korántsem csak az állatok és növények megmentését szolgálja, hanem a saját humanitásunkat, saját lelki terünk megmentését is. Sajnos az igény-kielégítésben szinte visszafejlődött a természeti dolgok iránti respektus képessége, az etikus üzleti magatartás. Az önkormányzatiság eszköztelenné vált. A kiszolgáltatottság megbénította a reakcióképességet. Egy szűkülő csoport önzése, „értékvaksága” hatalmának összpontosítása következtében a lokálisan jelentkező környezeti válságtendenciák úgy regionálisan, mint globálisan szaporodnak. Ezek viszont már az „ökogyarmatosítás” előjelei. Ezekre kellene eddiginél határozottabban felkészülni, keresve a helyes utat és az „immunizálás” eszközeit.

Megtettünk-e mindent az értékek „felméréséhez, rendszerbe kapcsolásához?” Azt hiszem nem! A termőföldre vonatkozó „aranykorona” értékelés elavult. Volt pl. „termőhelyi értékszám”, üdülőhelyi érték-mutató, stb. de nem terjedt el. A tájhasználati értékszám egy lehetséges integráló mutató sem fejlődött ki. Van-e olyan mutató, amellyel a tájegység természeti tényezői, adottsága és a szellemi kapcsolata összemérhető, pozitív, vagy negatív hatás, tulajdonságai érzékeltethető. Nevezetesen pl. a tájegység potenciál-változás iránya, értékrendje esetleg pénzben is kifejezhető. Korábban volt kezdeményezés hasonló értékmutató kidolgozására természeti tőke GNP, ill. a humán tőke HDI mutatók közvetítésében stb.. Vagyis az ökológiai egyensúly biztosításához „keresték” a költséghaszon szemlélettel szembeni ökológiai és humán vonatkozások, ill. externáliás hatások mérhetőségét, pénzbeni kifejezhetőségét. Akkor vetődött fel, hogy pl. adott tájegységekben készült-e egyetemes értékrend, avagy kockázatot jelentő kérdéscsoport, havária leltár vagy más? A világos korlátok és feltételek, vagy pl. a „méretgazdaságosság” bevezetésére ajánlások.

A tájban zajló valamennyi folyamat és beavatkozás feltétele: A táj természeti javainak, anyagai, mennyiségi, minőségi, pszichológiai (tájesztétika stb.) értékrendjének kifejezhetősége, mértékegységének térarányos, integrálható kidolgozása. Az adatok figyelembevételével lehetne „megtalálni” milyen érték

integrál az adott tájban, ill. melyek az elidegeníthetetlen tényezői? (a föld, víz, erdő, növényi, génbankok?) A tájegység alkotó tényezőire ökonómiai kifejezhető transzferáló „eszköze” nélkülözhetetlen ahhoz, hogy a természeti-tőke, a pénz-tőke és a humán-tőke hatásainak egyensúlyi arányai érzékelhetőkké váljanak. Korábban elkezdődött a föld aranykorona, termőhelyi értékszám, üdülési értékszám stb. kidolgozása, de hiába. Ilyen egzakttság nélkül ismeretlen marad, hogy mit áldozunk fel a természetből és miért? Az eddigi hasonló iránytévésztes korrigálásához nélkülözhetetlen a hivatkozott féle új értékmutató, mert ilyen biztosíthatja, a tulajdonjog ne kerülhessen az élet fölé!

Nézzük még, a fenntartható fejlődés kérdése miért oly fontos az erdő a tájegységi ökoszisztéma szempontjából? Ui. a kritikus kérdések legnagyobb része ágazatközi ismereteket és tapasztalatokat igényel. Az első lépés: fel kell készülni egy sor olyan feladatra, amely a megújulásban iránymutató lehet, de az ilyen irányú kibontakozásnak csak akkor lesz eredménye, ha megfelelő az együttműködés, a technikai, biológiai és humán „háttér” összetevői, érdekeltjei között. A helyi adottságok értékrendje függvényében kell tehát felkészülni az egyensúlyi feltételek biztosításához és azok ellátására alkalmassá kellene formálni a helyi közösségek értékítéletét is. Ellenkező esetben „tájidegen” szervezetek veszik át a felkínált társadalmi, gazdasági és tudományos lehetőségeket.

A társadalom, az önszerveződés és az egyén felelőssége az életfeltételek biztosításában

A társadalom elvárja a tájegység szervezetei szakterületei feladatain túlmenően: az egyének önkéntes gondolkodását, cselekvését, komplex kérdések elemzésében, interdiszciplináris ajánlatok készítésében, kezdeményezőként a végrehajtás módszertanában, ellenőrzésében, környezetügyi kérdések, programokban, vidékfejlesztés, információgyűjtés, kezelés kérdéseiben. Hiteles, szakmai tájékoztatások elkészítése és megjelentetése területén, főleg a helyi lakossági tájékoztatásokat segítve. Meggyőződésem, hogy az életfeltételek megőrzésének kötelezettsége, a káros jelenségek szorítása, gyorsíthatja azt a felismerést, amely szerint nélkülözhetetlen – a döntések megalapozásánál – az értékek, mértékek arányos ismerete. Ezek nélkül lehetetlen a globális-regionális, (tájjegységi, téregységi), lokális vonatkozású érdekeltségek, értékrendje összefüggéseinek (komplex) vizsgálata.

Természetben megfigyelhető, hogy az önszerveződő élő szervezetek nem mindig alkotnak hierarchikus rendszert, de megszervezik magukat úgy, ahogy azt egy egészséges erdei ökoszisztéma élő szervezetei teszik. Utalás arra, hogy a fenntarthatóság-irányú „természet-szerű” fordulat a regionális – lokális szervezetek együttműködésében, partnerségek hálózatában gyökerezik. Az

érdekérvényesítés eszköztárában ilyen összefüggésben kereshető és sokkal felkészültebben, határozottabb összefogással, mint eddig.

Mindezek alapján: összpontosítani kell a nevelésre. Figyelemmel kell kísérni a század prognosztizálható problémáit. Át kell értékelni az ember, a természet és az erdő viszonyát. A természetvédelem és a vidékfejlesztés eredményességének meghatározó feltétele itt is erkölcs rehabilitálása, valamint az értékrendek viszonyait kifejező mérő, minősítő fogalom- mérőrendszerek megalkotása. Megvizsgálva a „konzervatív” jellegű tartamos erdőhasználat tájegységekre is vonatkoztatható „normatív” rendszereket. Az elvi szempontok tisztázása, elfogadása nyújt lehetőséget a megújulásra, értékeink építésére, szervezettség erősítésére, a mértékletesség = az értékérett történő érvényesítéshez.

A gyakorlati cselekvés feltétele tehát, az a megszerzhető tudás, amely erősítheti azt az öntudatot, hazai kreativitás kiteljesedését, amely nélkül nincs erkölcs, tisztesség, amely alapvető emberi garanciája a közjóknak, a fenntarthatóságnak, a természeti tájaink és épített környezetünk, erőforrásaink megőrzésének, gondozásának és hasznosításának.

Budapest 2022. december 12.

dr. S Nagy László

Nemzet-történelmi Emlékpark avatása

Pákozdon (Budai u. 42.), polgári összefogás eredményeként 2006. október 2-án Történelmi Emlékparkot avattunk, amely keretében emlékezhetünk 1956-ra és két távolabbi nemzetformáló évfordulóra. Ez alkalomból Pákozdi település lakói gazdagodtak egy szimbólum együttesével, ahol emlékezhetnek és leróhatják tiszteletüket a Magyar Nemzet szabadságáért küzdők és hőseik emlékműve előtt. Mint a falu, több mint 25 éve ott lakó polgára, a történelmi településen hiányoltam egy, a millennium (honfoglalásunk) „mérőkövét” jelképező emlékhelyet.

E „mulasztás” korrigálására 1956 félévszázados évfordulója alkalmat kínált! Az évfordulók lényegének befogadása arra is kötelezett, hogy *tudjunk üzenetté*

formálni időszerű értéket közvetítő gondolatokat, úgy a ma élők számára, mint az utódok felé. Kiemelni az 1956-al egyesíthető tanulságokat, üzeneteket, olyanokat, mint amilyeneket legkifejezőbben Bocskai István és Wass Albert fogalmaztak meg.

Vitathatatlan viszont, hogy *felmerültek ellenző vélemények is, amelyek az ilyen kezdeményezéseket haszontalannak, fölöslegesnek vélték. Van-e szükség Pákozdon további emlékhely létesítésére? Érdemes-e és mi célból ezekkel összefüggő gondolatokat közreadni? Szerencsére az első szűkebb csoportnak sikerült mellőzni a közönyt, végül az elszántságuk segítette valósággá a teljesíthetetlennek vélt elképzelést, amely az összefogással bizonyítottá vált!*

Az avatáson részt vevő láthatta, hogy nem akármilyen forma-kincs jelzi az első, lényegi szakaszt. A közreadás alkalmával érezhette, hogy egy igazi, *kulturált töltetű, emberies „atmoszféra”* részeseként ünnepelhetett. Meggyőződésem, ez a legkevesebb, amit mi, ma, tehattünk!

Hiszen a település ősei példát szolgáltattak, amikor a falu keleti részén 1889-ben, *mint „kegyeletes hazafiak közadakozásból emeltek”* az 1849-es szabadságharc tiszteletére emlékoszlopot, ahol az utódok kifejezhetik köszönetüket a haza védelméért és leróhatják kegyeletüket a hősök előtt. Az újabban létesített szimbólumok láttán a gyerekeink megkérdézhetik, hogy mit jelképezhetnek azok? Milyen üzenetet közvetíthet az elhelyezett kőtömb, illetve a kopjafába vésett évszámok? A válaszoláshoz a szülő is kényszerül megismerni az abból leszűrhető tanulságokat, értékeket! Az sem közömbös, hogy *lehesse több hely és alkalom az emlékezésre, a falu közössége összejövetelére, ahol a közös elmélyülés talán hat az együttműködést szolgáló lelkiismeretre, értékeink gondozására.*

A kialakított halom, amelyen a szimbólumok elhelyezésre kerültek, utalnak arra is a déli felén, hogy *az állított kopjafa a hősökre emlékeztessen és Petőfi Sándor szavaival szimbolizálja „ahol sírjaink domborulnak, unokáink leborulnak” – leborulhassanak.* Az emlékhely cserjéi mellett a 10 örökzöld fa, illetve 2 db hársfa *ültetésével csatlakoztunk az „Ültess emlékfát a hősökért” országos akcióhoz,* amelyet az Országos Erdészeti Egyesület kezdeményezett, a Zala megyei Önkormányzat Kuratóriuma támogatásával. Ezzel méltóképpen *emlékezhettünk az 1100 éves Kárpát-medencei hőseinkre és tiszteleghettünk az 1956-os hősök előtt is.* Remélem az emlékpark befejezésével további 2 db tölgy ill. 2 db berkenye, azaz a 6 db lombfa *remélhetőleg jelezheti azt, hogy a 2006. évvel elkezdődhetett egy új, jobbító irányba vezető korszak.*

A *kőtömb Wass Albert portréjával felhívja* a figyelmet arra *a kimeríthetetlen emberi, szellemi értékre,* amelyet az író a legkifejezőbben fogalmazott meg, az „Üzenet haza” című versében és több művében!

Azokat a további indítékokat már nem is említem, mint amit hazánkban szinte az egyedi pákozdi, (a cca. 350 millió éves) védett ingókö, mint ősközet közvetíthet, a Mészeg-hegyi arborétum természetrajzi ismeretanyagával,

valamint a Doni Emlékhely, az *1848-49-es szabadságharc ill. más katonai emlékhelyek kiállításai jelképeznek*. Ezek kifejezik az otthonunk, falunk, hazánk felbecsülhetetlen értékeit, **amelyek megbecsülése, tisztelete**, igényes gondozása – együttműködéssel – **kötelesség**.

Mit is tulajdoníthatunk a kopjafán látható évszámoknak? Azt mindenek előtt, hogy **1456, 1606, 1956** tapasztalatai, tanulságai a mában is időszerűek, amelyek a következő gondolatokban összegezhetők: **az történeti tény, hogy az 1456-os nándorfehérvári, az 1956-os októberi történések világesemények voltak!** Az **1606. évi Bocskai István intelmének és Wass Albert üzenetének szellemsége igazolja, nemzetünket a rendíthetetlen hit, áldozatvállalás, valamint a korszakos gondolkodók emelték Európába!**

Az azokból meríthető, kiragadott gondolatok a jövőben is irányjelzők lehetnek és ajánlatosak, amelyek hatottak a Történelmi Emlékpark kialakításában is;

Meghagyom, szeretettel intvén
Mind az erdélyieket és magyarországi híveinket
Az egymás közt való szép egyezsége, atyafiúi szeretetre.
Az erdélyieket, hogy Magyarországtól,
Ha más fejedelemség alatt lesznek is, el ne szakadjanak.
A magyarországiakat, hogy az erdélyieket el ne taszítsák,
Tartsák őket atyafiaiknak, vérüknek.
(Bocskai István)

„...nemzedékek őrsegváltásain
jönnek majd újra boldog építők
és kiássák a fundamentumot
s az erkölcs_ősi, hófehér kövére
emelnek falat, tetőt, templomot...
...Kezet nyújtunk egymásnak és meggyünk
és leszünk Egy Cél és Egy Akarat:
...és miként hirdeti a Biblia:
megmérték az embernek fia
s ki mint vetett, azonképpen arat.
Mert elfut a víz és csak a kő marad,
de a kő marad.”

(Wass A.)

Érdeemes elmélyülni abban is, hogy csak a mai értelemben vett; a világiak és az egyház Hunyadi János *hadvezéri* képessége, ill. Kapisztrán János *lelkesítő* együttműködése vezethetett a nándorfehérvári csata eredményességéhez. A **fellelkesültség**, Dugonits Titusz hősiessége **a Góliáttal szemben is képes volt győzelemre vinni a döntő ütközetet**. Vagy egy későbbi korszakban **Bocskai István**, a hatalommal szemben vívott szabadságharcában a Magyar **Nemzet érdekét középpontba helyezve bizonyította az önvédelmi felkelés közjogból merített eredetét és eredményességét**. A legnehezebb helyzetben úgy tudott kitörni a nemzetre ható kettős szorításból, hogy mind a két hatalommal; a Bécsi udvar és a Török porta között is képes volt kieszközölni a Bécsi-, majd a Zsitvatoroki békét. Az **1956-os népfelkelés szintén az átlag polgár szabadságharca** volt az erkölcstelen, gátlástalan hatalommal szemben. Ezekből is **leszűrhető konzekvencia, hogy nélkülözhetetlen a Szabadság és a Rend arányos érvényesítése**, mert a szabadság rend nélkül anarchiába, a rend szabadság nélkül a lélektelen erőszakhoz, a diktatúrákhoz vezet.

Annak ellenére, hogy kevesen bíztak az emlékpark megvalósulásában, a kezdő lépéseket megtették. **Az emlékezetes alkalomra elkészült a tervezett szimbólum-együttes első, lényeges szakasza**. Aki bízik a jövőben és hisz a „küldetésében” csatlakozhat a következő években befejezendő rész feladatához. A munka szervezése során volt alkalmunk igaz emberekre, tisztességes segítőtársakra találni. Azoknak ez úton is megköszönöm az – utódok és az Önök nevében – a biztató szavakat, a cselekvő közreműködést. Az is bebizonyosodott, ha a célkitűzés világos, hiteles az érzékeltetése, akkor a megvalósításához lehet honfitársakat, cselekvő kezeket rövid idő alatt mozgósítani. Az értelmes közügy kezelésében **mindenek előtt a kishitűséget kellett leküzdeni. Az egészséges önbizalom erősíti a patrióta együttműködést** és a lehetetlennek tűnő dolgok kivitelezésére is képessé tesz. Ezért a kétkedőknek, kritizálóknak nincs üzenetem.

Remélem elég nagy kő került a köztudat hullámába ahhoz, hogy az elképzelt terv befejeződhessen. A falu nyugati elején új színfolttal gazdagodhat – idegenforgalmi szempontból is –, ha a két fűzfa közé tervezett székelykapu és még egy Aradi Vértanúk szimbóluma felállításával, bevezető ösvénnyel ill. az említett további 4 fa elültetésével a park igényesen kiépülhet. Akik megérezték az idő szavát, a közölt, kiemelt néhány sor üzenetértékét, az keresi és megtalálja az alkalmat a jövőbeni közreműködésre, mert **mi, az utódok a nemzeti mivoltunk**, hitünk **tiszteletében**, időtálló **szellemi értékek fegyverzetében lehetünk méltók szabadságunk, történeti folytonosságunk megőrzésére, közös jövőnk formálására!** Csak a meleg **szívvel, érzülettel áthatott és értelemmel** végzett alkotó munkát hitelesíti az utókor, mert, *ahogy a nóta is kifejezi; „a szív és az ész együtt mindenre kész!” Az élet alkonyán engedjenek még egy kölcsön vett üzenetet: A kínaiak úgy tarják, hogy „az épülő falra új téglát csak az tud feltenni, aki felér odáig”.* Úgy vélem, hogy a halmon

elhelyezett kő és a kopjafa szimbólumával magas falat raktunk, de hiszem, hogy az utánunk jövőök tovább építik ezt a falat – a falu közösségi „műhelyeit”. Szorítunk nekik!

Pákozd, 2006. november hó

dr. S Nagy László

A Nemzeti Összetartozás Napja Pákozd-i „gyökere” és szimbólumának „lélek-egyesítő” harangja

A 2010. június 4-én a Nemzeti Összetartozás Napja a magyarság nemzetét egyesülése minőségi szakaszának kezdeti jele, amely *igényt támaszt az anyagi világ értékrendszerével járó szellemi – spirituális – világ értékrendjére is*. Fel sem fogja az átlagember az ebben rejlő lehetőséget, benne az elvárt köz-jót szolgáló lehetőséget és kötelességet. Nehezen kezdjük felismerni, hogy **a magyarságot**, a germán, szláv „tenger” szorításában, **a nyelvük** mellett, az ősi szimbólumaik, erkölcsi tartásuk és a mítoszaik, **kultúrájuk összetartó ereje őrizte meg**. *Ez a nap a lélekben való egyesülés napjaként jelenthet mérföldkövet és valóban egy új kezdetet*, ha egyenként el tudjuk fogadni, hogy érintettek vagyunk az ifjúságunk jövője és a természeti környezetünk megőrzése érdekében.

Visszatekintve a pákozdi közélet alakulására, tárgyiasuló értékrendjére, (utak, közművek, szellemiséget közvetítő, gyarapító szimbólumok), településünkön az összetartozás „magját” érdemben 2006. évben „vetette el” egy szűkebb, de lelkes közösség. A 2006-ban nevesítve is voltak a közreműködők, az akkor közreadott írásom végén. Abban az együttműködés lehetőségeiben rejlő célok vázolója mellett jeleztem, hogy a Történelmi Emlékparkban elhelyezett emlékoszlop és Wass Albert szellemiségét is jelző szimbólummal, elég nagy kő került a közélet „állóvizébe” azért, hogy megtörje a közönyt, és többen váljanak a cselekvő közélet, a „köz-jó” *gyarapítása* részeseivé.

Az eltelt időszakban a kételkedők ellenében is jelentős részvétel volt tapasztalható. Az akkor elültetett „csemete” megmaradt, növekedésnek indult, amit gondozni közös kötelesség. Ma már érzékelhető, hogy Pákozd nemzetörténelmi híre – a 48-as történelmi eseményeken túl – szimbólumai révén megsokszorozódott. **A harangláb állításával és harangjának avatásával egy kiteljesedő részvétel volt tapasztalható**, amely nem jött volna létre, ha Pákozd polgármestere és képviselői nem váltak volna elkötelezetté a

Mi haranglábunk állítása mellett. Aki jelen volt az emlékezésen, azokat remélhetőleg megérintette az a bensőségesség, az összetartozás ünnepélyessége, amelyet érzékelhettünk. Amikor a **határon kívül rekedt honfitársaink is tolmácsolták a „végek” érzéseit**, az összetartozás legkifejezőbb pillanatai voltak. Megtisztelő volt **Jókai Anna Kossuth-díjas író** jelenléte, aki megoszthatta gondolatait, hitvallásának sarkköveit az emlékezőkkel. Hangsúlyozta, hogy a harang az egyik legkifejezőbb szimbólum, mert mindig a legidősebb események alkalmával jelez. *Hívogat, ha baj van és jelez, amikor össze kell fogni, vagy a kötelességeinket kell/illik teljesíteni.* A polgárok számára egyben utalás arra, hogy a harang-szentelési alkalommal elhangzott „üzeneteket” és a kinyilatkoztatást tartalommal kell „megtölteni”. Szellemisségével gerjesztett **cselekvések kiteljesedésének feltétele** viszont, az önszerveződő **kultúrában erős közösség. Pákozdon 16 óra 30 perckor, azért szólal meg naponta a harang, hogy a valóságban is hívjon az összefogásért, együttműködésért, a jobb feltételek létrehozásáért.** A napjaink természeti erői, az árvíz kényszerével történt összefogás ne csak egyszeri, hanem a normális életvitelünk részévé váljon. Sajnos több jel mutatkozott eddig az összefogásra akkor, amikor az egymás ellenében történt. A ma történései arra figyelmeztessenek, ne becsüljük le a hasonló történelmi eseményekről történő emlékezéseket, amelyre Pákozdon, most már több szimbólum nyújt alkalmat. A **mi harangunk hívása azoknak jelezzen, akik össze akarnak fogni**, és nem csak a bajban, hanem akkor is, amikor a gondjainkat, bajainkat kell orvosolni, vagy a gyerekeink, ifjúságunk kulturális gyökereit akarjuk erősíteni, illetve a környezetünket akarjuk szebbé, élhetőbbé formálni. Egyszóval **a közügyért legalább annyit tenni, mint az önös boldogulásunkért.**

A 90 év hallgatása, elhallgatása után **Trianonra és az Összetartozás kezdő napjára történő** közös emlékezésről vázolt gondolatokhoz tartozik, hogy ez úton is megköszönjük polgáraink nevében azon Lelki Atyák és Tiszteletesek jelenlétét, akik vállalták, megtisztelték, gazdagították emlékezésünk napját és elhozták a „végeken” élő honfitársaink együtt-érző üzenetét. A felvidéki, ill. délvidéki, Ipoly-balog-i és Csantavér-i plébánosok, a Székelyudvarhely-i unitárius és a Visk-i református lelkészek közvetítésében.

Az Ő gondolataik, és benyomásuk írásban történő megörökítése közös érték. Meggyőződésem, hogy a *természet ritmusával egyező*, megtapasztalt sokféle dolgok egymásba *”szervesülése”*, az együttműködés eredményezheti a *rendet*. A természet és a hagyományok rendjének a tiszteletben tartásával *biztosítható az égi és a földi törvények áthághatatlansága*, mai kifejezéssel élve az ökológikus életvitel, a *hazaszeretet*. Pákozdi polgárainak Kulcsár Tibor költő, intellemtnek is beillő soraival kívánunk, Atyámfiaival szeretetteljesebb életet:

„Ideje neked is megkeresned lélektől lélekig az utat, a szívekhez vezető ösvényt,

hogy igaz őrzője légy e kornak, tanúja légy, felelni tudj, ha majd egyszer vallat a holnap. S hitttel építsd jövő korunkat, az új Tiszta Emberi Rendet, míg önlekedben a harmóniát naponta, újra, meg újra megteremted!”

Pákozd, 2010. június 6.

dr. S Nagy László

*„A lét iránya nem az uniformizálódás,
hanem a kiteljesedés”
(Jókai Anna)*

Szintetizáló gondolatok a Napközpontú Idő- és Életrendről

Korunk átlagpolgárainak egyre szélesebb rétege érzékeli az eddigi társadalmi viszonyok igen gyors változását, a közösségek amortizálódását, elidegenedését. Az a **fejlődési** folyamat, amely eddig normálisnak minősült és eredményes volt, kimerülőben, avulóban van. A **technika, digitalizáció és médiumok korlátlan érvényesülése oly mértékben megterhelték a normális létfeltételeket, a természetet, élőkönyezetet, közösségeket, hogy kétségessé vált a pénzközpontú, „ipari civilizáció” folytathatósága. Kijelenthető, hogy korszakváltó időket élünk.** A hagyományos, konzervatív jellegű világrendet valló közösségek, kezdik felismerni, hogy a **társadalmi-gazdasági folyamatok normalizálásához, ellenőrzéséhez, új eszközrendszert, formákat kell megtalálni,** tekintettel a természeti ciklusok, az idő rendje sajátosságaira.

Mindenekelőtt nagyobb figyelmet kell szentelni **az Időre,** mint gyorsuló változóra, **vibrációra.** Többek között a **természetes** életvezetési tanácsadóra, az **Élet rendjét szabályozó Évkörre,** amelynek az ünnepekben megnyilvánuló **megszentelt idő adta a ritmusát,** (évszakok, vallási évfordulók, újévi, nemzeti, húsvéti, pünkösti és más ünnepek) és vezette eddig az emberiséget végig egy normális életen. **Napjainkra** viszont **elidegenedtünk hagyományainktól,** környezetünktől sőt, a saját közösségeinktől, nemzetünktől is. **Kétségbeesetten keressük** a még összeköthető szálakat, **mint sajátos jelentőségű értékfordozókat.** Azokat az **éghajlati, természetföldrajzi, tájegységi, adottságokat, közösségi sajátosságokat, kulturális szimbólumokat,** amelybe az ember beleszületett, **amelyhez kötődik és identitását megalapozták/zák.** Az **élet folytathatóságához** **szükségszerűek azok a további spirituális, erkölcsi, minőségi motívumok,** amelyek érvényesítése nélkülözhetetlenek a **változás/váltás emberiesítéséhez.**

Az ősi írásokat, elméleteket tanulmányozva, értelmezve az okok mérlegelésénél **ajánlatos a dolgok, jelenségek természetét valóságúen**

vizsgálva értelmezni. Nem tekinthetünk el pl. a Lét örökkévalósággal történő megközelítésétől, az időfogalom kairoszi, emberfelettlivel való kapcsolatának értelmezésétől. Ugyanis földi Életünket az Örökkévalóság, Isteni rendje és a Nap-Föld viszonylatát leképező Nagy Természeti Időrend összefüggései határozzák meg. Nevezetesen az asztrológia ismeretanyaga több tekintetben/vonatkozásban támaszkodik a Napciklusok Földi életre gyakorolt hatására. Az Asztrológia „tudománya” aktuális korszakunkat a Halakból a Vízöntőbe történő „átmenet” időszakának jelzi/prognosztizálja. A várható új ciklus jegyei egy felemelkedő, újjászületés, a földi élet kiegyensúlyozottsága irányába ívelő út kezdetét ígéri. Remélhetőleg.

A vázolt megközelítésben/értelmezésben az ember tehát nem csak a globális társadalmi-gazdasági hatásait vizsgálva keresheti, prognosztizálhatja az Élet „normalizált” folytathatóságát, lehetőségeit, okozati „következményét”. Mérlegelésnél ajánlatos alaposabban megismerni a kozmikus, a földrészek, globális, lokális összefüggéseit. Vizsgálat tárgyává tenni a helyi természeti és társadalmi viszonyokat. Ugyanis, a legkritikusabb kérdést: a kozmikus, a globális (kontinentális, földrészek) és a lokális (tájegységi, helyi) érdekek, érintettjei, „érdekeltjei”, bonyolultságának ellentmondásai generálják. A gyarapodó civilizációs kockázatokat a Nagy Természet Időrendje, a globálisan túlméretezett egységek (a nagyságrendek határtalansága, önkényessége, trösztök stb.) ellentmondásai, a kis, közepes közösségek szerveződése, (hálózatosodása), tulajdonlása közötti érdekellentétek, ütközései befolyásolják, ill. határozzák meg.

Ebben jelentős szerepe van annak, hogy amíg a földi produktív eszközrendszerek feletti jogok mintegy 90 százalékát és annak jövedelmét (fedezetlen értékállással) a Föld lakosságának 5-8 százalék tőkés rétege (a pénzarisztokrácia) birtokolja, addig csak mintegy 10 százalék maradék jut a földi lakosság 92-95 százalékának. Következményeként szinte eltűnik az önkorlátozás eshetősége. Fokozódik a gátlástalanság, az önkény és a következmény-nélküliség. Az ellentmondásokat gyorsítják a kapitalista társadalmi viszonyok torzulásai. A kockázatokat „szolgálja” a pénzarisztokrácia hálózatokba szerveződése, ellentétben a társadalom, ill. civil közösségek fokozódó szegregálódásával szemben.

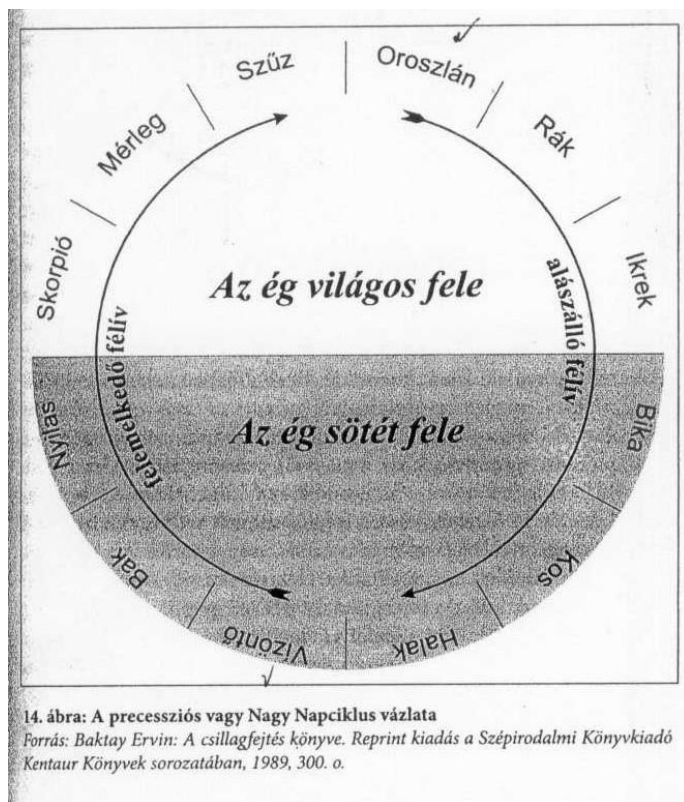
A kikölkent társadalmi viszonyok, létállapot „helyrerázásához” a civil társadalom egyik legfontosabb feladata lenne a hálózatokba szerveződése, összefogása. Ennek hiánya hozza felszínre a lokális erők gyengeségét, felvetve a kérdést, hogy hova tűntek az élő klubok, szakmai egyesületek közösségei, a polgárság, a dolgozó rétegek, nemzetek erényei? A terápiához mindenekelőtt vissza kell térni a gyökerekhez, tájegységekhez, földrészekhez. Visszaszerezve az ökológiai környezet, a helyi közösségek szellemi és materiális értékrendek, a munkahelyi, szakmai és a kulturális

jogok feletti önrendelkezést. Az adott földrészek, régiók, téregység közösségei maguk dönthessék el, milyen sorsot szánnak maguknak és az utódaiknak. **A fogyasztói társadalom helyett hogyan szervezzék meg az etikusan gondolkodó lokális társadalom feltételeit, hálózatát?**

Nehéz kérdések! A társadalomban eluralkodott ellentmondások okozója a közösségek gyorsuló szellemiségi hanyatlása, a személyiség ismeretanyagának beszűkülésével járó intelligencia, kulturális szint csökkenése. A modern ember csak a Kronoszt ismeri, hajszolva az élményeket, melyek sohasem helyettesítik a Kairoszt, az emberfelettlivel való kapcsolatot. Mivel az emberi élmények múlékonyak, egyre görcsösebben keres újabakat, másságot. A magyar fogalmak helyett idegen szavak sokaságával fertőzve a magyar nyelvünket is. A társadalmi hétköznapiakba beleitta magát a rutinszerűvé vált „idegenség”, a kultúra, a szocializáció összetevője. Magyarországon az idegenség sulykolásával sajnos dolgozik a „lélekgyalu”, a gyarmati szolgálalkúság. A „horizontális”, egyirányú fejlődés viszonyai fokozzák a lélektelenedést, identitásvesztést.

Vagyis, ha a társadalmi aktorok képtelenek visszatérni a szakralitás, a lokális meghatározottságú honos gyökereikhez, a Természettel, a Nap-Föld viszonylatát is leképező nagy Renddel történő együttműködéséhez az emberiség felszámolja létfeltételeit. Következésképpen a természethű, a „vertikális fejlődés vezérelte”, új konzervatív élet igénye viszont kényszeríti kimondatni egy „új korszak” ciklusváltás bekövetkezésének szükségszerűségét, valószínűségét. **Ugyanis ebben az átmeneti kritikus korszakváltási szakaszban kellene megtalálni az egyén, (individum) és közösségei megváltozásának eszközeit, formációit, a kontinentális, globális illetve lokális ellentmondások feloldásának, a „hogyanját”.**

Remélve, hogy egyre szélesebb rétegek felismerik a kockázatok okait, a tévutat és keresik a konstruktív változás lehetőségeit. A kezdéshez mindenekelőtt **reaktíválni kellene** az ősi, keleti bölcsesség „mély igazságait”, miszerint **„Ha változást akarsz, a változás légy te magad!”.** Továbbá olyan szabályozó normatívák kimunkálása kezdeményezését, amelyek rögzítik mindennemű kockázatos dolgok nagyságrendjének felső határait. Lényegében olyan normatívák, normarendszerek, **jogosítványok megalkotását, amelyek biztosítják Értékek tekintetében az arányok érvényesülését, a mértékletességet, hogy értéke legyen a mértéknek és legyenek a kihágásoknak arányos következményei.** Megtervezve „biztosítékot”, pl. **gátlástalanság korlátai rögzítésének módjait, olyképpen, mint például a villanyáram feszültségének túllépése „kiveri a biztosítékot”.** Valami hasonló megoldások vezethetnének el az embertelenség mérséklése, a normalizálódás, egy „új korszak” – ciklus –, a **Nagy fordulat** irányába.

*A vázolt gondolatmenet folytatáshoz bátorkodom felvetni azt is, hogy a Nap-központú idő korszakainak értelmezése nyújthat némi reményt az emberiség normalizálódáshoz, identitása újra fogalmazásához, közösségi létformáinak megtalálásához, gondozásához. Az ősi írások és az asztrológusok elmélete alapján valószínűsíthető az az „álláspont”, hogy a földi élet folyamatait a **Napciklusok nem csak** befolyásolják, de meg is határozzák. Hivatkozva a tudományos **Nagy-rendszer** korszakaira, a mai korszakunk a hatodik, a **Halak** ciklusának a végén „járhat”. E ciklus valós jelenségei, történetei korrelálnak az asztrológia művelőinek tudományos megállapításaival.*

*Írások és a józan tapasztalás többek között igazolják, hogy a **Föld társadalmaiban a fordulatokat főként földrészek fejlődési viszonyai, a globális és lokális szervezetei közötti eltérő feltételei, fejlettségi ellentmondásai „generálták”. Egy Nagy fordulat, változtatás célja az igazságosabb életfeltételek biztosítása. A cél érvényesítéshez meg kell szervezni az irányzatok találkozásá mentén az eltérő világlátások, nézetek ütköztetését, a dialógus/párbeszéd formáit, az együttműködésük normatíváit. Az eszmecserék, kritikák, észrevételek járulhatnak a globális és lokális ellentmondások feloldásához, a konfliktusok megelőzéséhez,***

mérsékléséhez. A Föld társadalmainak kijózanítása, normalizálása viszont akkor lehet „természetes” folyamat, ha **a közösségek vezetői, tagjai, az emberek**, erőszakmentessé és támogatókká válnak. Ha a teljes jogegyenlőség alapján, az **anyagi, a spirituális és kulturális** – egyensúlyozó – „normatív” **feltételeit**, tényezőit megtalálják. Nevezetesen, ha **„visszatérünk” a természethű közösségi identitás – a nemzeti, nemzetiségi – kozmikus is befolyásolt teremtési folyamatok újjászerveződéséhez.**

A viszonylatok életszerű, emberileg is értelmezhető feltételes következtetést „erősítheti”, nevezetesen a közel hat évtizede leírt **Baktay Ervin orientalista érvelése**, mely szerint **„egy új korszak előtt állunk**, amely „talán” már el is kezdődött, érzékelve számos rendkívüli eseményt, természeti katasztrófát stb. **A Halak ciklusából tartunk az új, Vízöntő ciklus korszakába. Ennek minden jellegzetes hatása és forrongó átalakulása szemünk előtt megy végbe. A földi élet válsága, népek és életformák problémái itt vajúdnak előttünk. Az új világkorszakban, a ma még forrongó, megoldatlan problémák tisztázódnak, és a földi élet kiegyensúlyozottan indul meg fölfelé az emelkedés útján”** (Bunyevác Zsuzsa: „A Szent Grál keresése”) **Az új Vízöntő korszakba történő átmenet tehát**, az asztrológusok szerint is ezekben az évtizedekben kezdődhetett el/tart. A folyamat a **Halak** Napciklustól **„a Nap felfelé folytatja útját, a világosodás felé ívelő szakaszán, amely az újjászületés, a megújulás kezdetét jelenti”**. Ezek szerint reménykedhetünk...?

„Ilyen összefüggésben fontos, hogy az ember felismerje önmagát a (Nagy) NAPRENDSZER természetében/viszonylatában is. Ez az önmagában tömörülő IDŐ-TUDAT” eredménye az **EMLÉKEZÉS**. Ez az, amely **Nap-központú időként**, „beszéd” **ISTEN-ként** tudatosul. E felismerés eredménye, ha az ember képessé válik önmagát a **NAPRENDSZER természetében is felfogni”** (Stefanovszky D.). Előzőek értelmezésében minden legvalószínűbb történést **a tavaszpont aspektusa szab meg, metafizikai előfordulása függvényében**. Ez a szemlélet a **precesszió**, mint a Nap helyzetének a Földről látott feltételes elmozdulása, lüktetése (ritmusa, **üteme**), melyet az elme a **tavaszpont** visszafelé való elmozdulásában **0.0084** másodpercnek tapasztalhat. E precíz történet – **ütem** – az elvont **precesszió** szerkezeti energiájának beállta, a születés, amely **az individuális** (egyéni) **mozzanatot (Életet)** indítja el. **A természet gyors ütemeként** keletkező **Földi, biológiai létezés** okozataként **fogható fel értelmileg az élet**, mely végső sorban a **Nap** ereje és ugyanakkor éltetője is. (Stefanovszky D.)

A tudományos „elméletekre”, „normatívákra”, élethelekre, érvekre figyelemmel elfogadható, hogy tehát **lényegében az emberi léttartományt** –

igenis - meghatározza a világegyetemet működtető Nap, Föld viszonylagossága, közvettségében pedig összefügg test, elme-szellem, lélek hármasság elvével. (Grandpierre A. Élet könyve.). A számok világát tekintve, **további más összefüggés is felismerhető, értelmezhető. A Föld a nagy Napciklus pályáján járva 72 év alatt tesz meg egy fokot, azaz 2160 év alatt halad végig egy állatövi szakaszon,** vagyis 30 fokon. Ez és az előbbi (illetve további több hasonló idő-szakasz számai) egységei, úgy is értelmezhetőek, mint a **ritmus, ütem leképződése, amely** nagy jelentőségű a Föld és az emberi élet ilyen vonatkozású jelenségeiben, identitása alakulásában.

A vázolt gondolati összefüggést értelmezve felismerhető, hogy az egészséges ember életkora **72 év, a szíve** percenként **72-t** ver, üt (pulzál). Így **az Ember, a szív ritmusával** (pulzálással), mint „pulzusgerátorral” a születése pillanatában létesíthetett „interaktív” kapcsolatot a Nagy rendszerrel, (a kozmosszal). A pulzusgenerátor fogalom „jelentését” Prof. dr. Papp Lajos írta le tanulmányában. Szerinte a szív nem pumpa, „nyomásgenerátor”, hanem első sorban pulzust indukáló, **pulzusgenerátor szerv.** Vagyis az **ember a nagy Rendszerrel történő kapcsolatát tovább gondolva a szív pulzusa közvetítésével „biztosítja” az élet „működését”,** amelyet bizonyos más periodikus, **ritmikus** egyezőséget is érzékeltetnek. Az eddig vázoltak jelzik, érzékeltetik, hogy az egyes ember és a közösségek Életét döntően a természet rendjéhez történő szervesülése, ill. a közösséghez történő viszonya, társulása, határozta meg. Vagyis az Élet és az egyén kozmikus tulajdonsága, (valósága) a lokalitás természeti viszonyai függvényében, mintázatok révén nyilvánul meg, ismerhető fel. **Ezt a bonyolult kölcsön-viszonyt Freud Tamás gondolatait kölcsönözve kísérelem meg tovább értelmezni. (F T: „Hitelve”, Demokrata, 2012.05.02.)**

„A világi dolgok, mintázatok hatásait, jelenségeit az anyagi agy, elme, mint az anyag evolúciós fejlődésének legkomplexebb terméke, érzékszervei közvetítésével fogja fel. Az elme gondolatait a téridő dimenziókon kívüli - ősrobbanás előtt is létező - (teremtő erő) lélek „termékenyíti meg”, amely így válik képessé arra, hogy megnyilvánuljon az anyagi világ számára. (Elképzelt folyamat: lélek - (múza) - Teremtő erő - Isten - erkölcs/érzelem - tudat/értelem - elme). Az így létesülő „szimbiózis eredményét”, a Teremtőerőt, mint az Igei „leképződésű” Isteni Szeretetet „fogadhatja be” a Szív. Vagyis az Élet működését meghatározó, Szív pulzusával „szervesülő” Isteni Szeretettel kapcsolódik a nagy, természetes Rendszer impulzusához is. A „szimbiózis” viszont akkor válik eredményessé, folytathatóvá, ha az elme képes interaktív kapcsolatot „képezni” a teremtő erőt kifejező lélekkel. Ha nem jön létre az interaktív kapcsolat az elme, szív és lélek között, akkor hiábavaló az Élet, a létezés folyamata.

Végül is a „folyamat” **akkor lesz természetes**, ha a **test, szellem-elme és lélek, hármasság** analógiájában az **Életműködtetést áthatja a lélek, az, amely az emberi kultúra igazi értékét is képezi**. „**A tudat csupán eszköz, ha nincs mögötte lélek**”. Az eredmény akkor egy kisiklott világ, amely jelenségeit már tapasztalhatjuk, amely irányba ma már tartunk. Talán megjön az „**anyagi-, értelmi élelve**” iránti igény egy „**Életközpontú szemléletmódra**”. (Grandpierre Attila. „**Élet könyve**”)

Kétségtelen mélyebbre merültem az átlagos gondolkodástól, talán azért, mert a mai népvándorlás vizsgálatához, konfliktusa mérsékléséhez szinte nélkülözhetetlen a valóság természetű megközelítése.

Az előzőekben vázolt összefüggéssel **kísérletem meg érzékeltetni/értelmezni az emberi létezés nagy Rendhez történő szervesülését**, mivel az evidencia, hogy annak része/eleme vagyunk. Ebben a nagy Rendszerben kell felismerni a **Létezésünk határszakaszait, azokat a Természeti, kontinentális, lokális, természetföldrajzi adottságokat, kulturális, szimbolikus viszonylatokat, körülményeket, amelybe beleszülettünk, amelyhez kötődünk és identitásunkat (a szív lüktetése, ritmusa „útján”, közvetítésével is) megalapozták/zák**. Vagyis a **helyi viszonyok, adottságok, összetettsége, terület birtoklása** tekintetében érvényesül a **lokális „ereje”, amely más hitéleti, érzelmi (ének, zene, sport stb.) hatásokkal gazdagítva döntő tényező a kötődés, identitás kialakulásában, emberré válásában, fejlődésében. Ezekről függ adott tájegység közösségi sajátossága/identitása, eltartó képessége, terhelhetősége** is. E vázlatos gondolatmenettel „igyekszem” tovább értelmezni, hogy a **természetesség (környezet) az emberre is hatással van. A földrész, régió, tájegység, az adott hely (locus) a tér-idő viszonylatban, nem csak a létfeltételek kialakulásában meghatározó, de az Ember szellemisége, az identitása, érzülete - közösségi kötődése - szempontjából** is.

A vázoltakat bizonyítja továbbá az, **hogy az élőlények biológiai sokfélesége, kialakult sajátossága szintén az éghajlati, kontinentális, lokális, természetföldrajzi, tájegységi, helyi adottságok „leképződése”**. Annak **függvényében „teremtődtek/nek” meg az Élet változatai, a variánsai, fajai, típusai stb.** Vagyis továbbiakban tulajdonképpen a feltételekhez alkalmazkodó elkülönült képesség az **evolúció** eredménye. A **tájegység** adottságaiba értendők mindazok, az élő és élettelen elemi tényezők, amelyek a helyhez kötött növényvilág, illetve az állati populációk, benne az ember életfeltételeit jelentik, képezik, biztosítják.

Értelemszerűen a **természeti körülmények hatásai függvényében alakultak ki a fajok ökológiai (alkalmazkodási) társulási** képességei,

lényegében a tájtypusai, **az őshonosság kifejezői**, vagy mint pl. a tájszólás, **tájépítészeti jelenségek**. Ha viszont beavatkozással az őshonos fajok közösségébe tájidegen elem, faj kerül az igen eltérő adottságú tájegységbe, rendszerint természetszerűen nehezen tud beépülni, életben maradni, idegenhonossá, **inváziós fajjává** válik. Így a bekerült **invazív faj**, mivel az új közösségben nem része a táplálékláncnak, versenyelőnyt élvezve, igen gyorsan szaporodnak. Az új élőhelyen nincsenek természetes ellenfelei sem, **özönfajjává válnak**. **Hosszabb távon** az új egyensúlytalan helyzetben az őshonosság, az őshonos fajok kiszorulnak, életük beszűkül és általában kihalnak.

Következésképpen, ha az **özönfajok megváltoztathatják az ökológiai viszonyokat**, kiszámíthatatlan hatást gyakorolnak a biológiai sokféleségre, komoly gazdasági károkat okozva. A tömeges, **gyors szaporodásukkal** – ellen-szervezet hiányában – **lazítják, felborítják a lokális ökológiai egyensúlyt is**. **Elnyomják a természetes biológiai környezetet, az őshonos társulásait**, kockáztatva saját életképességüket, károsítva az emberi életfeltételeket is. Napjaink klasszikus példája: zöldpoloska, csupaszcsga, parlagfű, amerikai kőrís, stb. Nyilvánvaló, ha felerősödnek a globális, hatékonynak látszó hatalomtechnikai módszerek, amelyek kockázatai „csúszással” áttérjednek a társadalmi-gazdasági viszonyokra is. Ilyen jelentős ismeretlen negatívumokkal kell számolni az élet más természetesi vonatkozásaiban is. A természetellenes folyamat veszélyességén túl nehéz a rekonstrukció, a kárelhárítás költségei szinte kiszámíthatatlanok.

Tehát kitekintve az **önszerveződő élőszerkezetek**, a tudományosan megalapozott növénytársulások, biotópok élőhelyi típusaira, az állati életközösségekre, magától értetődő, hogy azok a **földrajzi, kontinentális, lokális, éghajlati**, egyszóval **helyi környezetük meghatározottságában** alakultak ki és annak függvényében léteznek, fejlődnek. **A vázolt ökológiai folyamatok, viszonyok az emberi közösségek, populációk kiegyensúlyozott működését hasonlóan meghatározzák vagy befolyásolják**. Vagyis, **a hasonló feltételek hatásait kell érvényesnek tekinteni az ember és közösségei tekintetében is**.

Tehát, ha idegen **csoportok**, identitásvesztett emberek, közösségek egyedei **tömegesen** kerülnek őshonos közösségbe, képesek felborítani a lokalitás természetes együttélési szokásokat, adott közösségi rend „kötőelemeit”. Az identitásváltás/vesztés társadalmi viszonylatban az **invazív populáció megjelenése „tájidegen”**. Az ilyen **alakulatok rendellenesek, mivel az őshonos közösségek élete, identitása, erkölce**, a lokális feltételek függvényében **alakultak ki**. Valóságban a **helyi viszonyok szerint szervezték meg közösségeik kultúráját, vallását**, társulásait, megújulási létfeltételeit stb..

Az identitás fogalmát, ahogy megszabja a velünk született, természetes kiterjedésünket korlátozó, nagy keretrendszer – meghatározza a konzervatív ember életfilozófiáját is. Akiket lényegében a türelmes elfogadás, a jövőbe tekintés, és az értékalapú gondolkodás, erkölcs, kultúrája jellemez. A kultúra szó a latin jelentésében a föld megművelését is jelentette. Cicerónak köszönhetően a kultúra fogalom „lélekművelés” fordulatot kapva az emberi közösségek, társaságok legfontosabb szellemi megnyilvánulásait jelenti. Ezek függvényében fejlődhetett ki a bizonyítás „eszköze”, a mérlegelő gondolkodás, a lelki, szellemi, az önismereti képesség „gyökere”, mint az autonóm egyén kifejezője. A konzervatív gondolkodás lényege, hogy határt szabjon a szükségletek minősítés nélküli növekedésének.

A kiegyensúlyozott működéshez tehát nem elégséges az ember külső megnyilvánulása (egója) szerinti, irányítás, „kezelés”. Az idegennek a befogadó közösség társulásához, együttéléséhez szükséges elfogadni, befogadni a teremtő élet „tartozékait”, a kötelességtudatot, illeszkedő képességet, toleranciát, erkölcsiséget stb., amelyekre a „labilis”, heterogén csoport szinte képtelen. Ugyanis a térségi adottságokban, más viszonylatokban rejlő lehetőségek megismerése, felismerése dönti el az egyén fejlődését. Amennyiben az alapvető normatívákat elvetjük/elhagyjuk, úgy elveszítjük életünk lényegét, sorsunkat, s vele együtt önmagunkat. Az identitást vesztett emberek csoportja jellegtelen, irányíthatatlan „tömeggé, masszává” válik. A kultúrából fakad az is, hogy nem csak megmaradni akarunk, hanem kiteljesedni, gyarapodni is. A kultúrában „megtestesülő” identitás fejezi ki az ember személyiségét, közösségek sajátosságát, tehát a tájegységi, (tájszólási) jellegét meghatározva nemzetiségét, biztonságérzetét is.

„Ideje lenne ráébrednünk, hogy mi más a kultúra, mint az élet legpontosabb és legizgalmasabb értelmezése? ... Meg merem kockáztatni, hogy maga a szabadság is a kultúra egyik változata, hogy mennyire vagyunk műveltek, világot befogadók. Mert mit súg fülünkbe újra és újra a történelem? Egyre hangosabban azt, hogy igazán változni csak olyan nép tud, amely lelkében erős és azonos önmagával. A gyöngék ugyanis nem változni, csupán alkalmazkodni tudnak.” (Csóri S. Nappali hold) Előzetesen és összegzésként rögzíthető, hogy vissza kell térni a kultúrához, identitáshoz, meghatározó gyökerekhez, helyhez, lokalitáshoz, a tájegységhez, a nemzethez.

Az identitás, az énazonosság – önismeret, önkorlátozás stb. – az előzőekben vázolt meghatározottsággal, a tájegységi adottság

kölcsönhatásai folytán személyes értékrendszerré alakul, az apa, anya, nagyszülő, család, lakókörnyezeti hatások eredményeként. A közösségi tapasztalás fejlődés során bővül a történelmileg kialakult nemzeti, nyelvi, vallási, erkölcsi irányultságú, mesterségbeli hatásokkal. **A közösségek így megnyilvánuló „honossági”, nemiségi, vallási, érzelmi, erkölcsi elköteleződése, kötődése érzékelhető a kultúrában, a sajátos és a nagyobb autóm társadalmi csoport, a nemzeti identitás, nemzetivé válás kialakulásában is.**

E folyamatban kiemelendő a társas és a közösségi viszony hatása. Ahogy egyetlen sejtben ott az új élet esélye, úgy ad lehetőséget közösségeknek a kultúra, a javakban való gyarapodásra. A gyarapodás csak akkor tud kiteljesedni, ha a kultúra továbbörökítésének szándéka mélyebbről fakad. A férfi és nő családi kapcsolatában érvényesül az identitás legmeghatározóbb érzülete, jelensége, a szeretet. A szeretetáramlás jelenti azt a kiteljesedő folyamatot, amely az Élet folytathatóságát biztosítva vezet egy felettünk álló entitású hithez, az Istenhez, vagyis az új élethez, amely nélkül nem rögzül az identitás sem. A családból kitérő közös cselekvés helyzeteiben változó érzületek „szintetikumaként”, a szellemiséget iskolázva, a lelket „gazdagítva”, szinte lehetetlen a távoli „invazív” kultúrák egyesítése, csak ott lehetséges, ahol a honosság meggyengült, a közösség egyedei elkényelmesedtek. **Jogosan merül fel a kérdés vajon mennyi maradt a mai „érzékenyített” embernek a spirituális kinyílás élményéből? Mennyire mozdul meg bennünk a végtelen örökkévaló élet szentségtudata, ahol a hit tartománya beláthatatlan távokat nyit meg előttünk? Ez a tartomány materiálisan nem mérhető, mert minőséget képvisel, nincs anyagiséga, nélküle az élet sivár.**

Visszatekintve az örömet „mozgósító” megnyilvánulásokra, a kiteljesedést okozó árnyalatokra, megállapítható, hogy milyen hatások járulnak a rögzüléshez. A különféle közösségi cselekvések erősítik a kötődést, (sport-dalkörök, ének-zenekarok, szakmai, mesterségbeli műhelyek stb.). Az alapállapotbeli, anyanyelvi, tájszólási – létfeltételi – meghatározottság függvényében további többféle megközelítés szabhatja meg az identitást és helyünket a világban. A jelzett **létvázolási formációk** is utalnak a más feltételek között kialakult „identitásra”, az egyének, főleg közösségek **tájidegenségének kockázataira. Tehát az** eltérő hatás alatt kialakult kultúrájú emberi közösség „tájidegen” és az úgynevezett **migráció, idegen, káros jelenség.**

A vázoltak kellően igazolják azt, hogy a természeti törvényszerűség szabja meg az ember szabadságát, korlátait, és az otthonossága feltételeit. E sajátosságok a valóságban megnyilvánulhatnak a különböző életjelekben,

ruházatban, szokásokban, építkezési formákban stb., de még számos más külső és belső megnyilvánulásban is aszerint, hogy mely úton, formálódtak módosultak, teremtődtek az adott természet-földrajzi viszonyokhoz/ban létezve, szervesülve. Az *Életben az egyedek természeti elemekhez, dolgokhoz történő társulása, alakulása végső soron érzékeltette, kifejezte, hogy a Természet nagy Rendjéhez „igazodva” szükségszerűek a normatív értékek, erények, rendjének a „megalkotása”. Aránytalan irányelvek nélkül eluralkodik a „nihil”, a logosz, - a szó, az értelem - káoszban nyilvánul meg. A normatív értékek rendje* segítheti az egyéni, közösségi érdekű gondolkodást, a helyzetfelismerést, a „normális” élet, a cselekvési lehetőségek megtalálását.

Mindezek természetes feltételei az ember karakterét megalapozó identitásnak, a kötődésnek, de kötődés „rögzít” a *Teremtő* erőhöz, az egyetemességhez, az *erényekhez*, a *gyökerekhez*. Ezért társadalmi tekintetben/vonatkozásban természetellenes és elfogadhatatlan az „invazív” sajátosságú, – erkölcsű, kultúrájú – csoportok, közösségek befogadásának szorgalmazása. *Az erőszakos – betelepítési – honosítási elképzelés, folyamat pedig természetidegen.* Nem véletlenül születtek az olyan bölcs mondások, mint: *A természeti tájak az ember gyerek szobái.*” (Festetics A.), *„Természtől mindig szerencsésebb törvényeket kapunk, mint önmagunktól”.* „Akit nem érdekel a természet, miként érdekelné a természetfölötti!” (Hamvas Béla). *„A legősibb rend, amely egyensúlyban tartja ez emberi világot, és ezt írják le hibátlanul a magyar arany, arány, erény, irány” értékörző szavaink.* (Bogár L.)

Végül a *vázolt létfeltételeket befolyásoló gondolatok és kockázatok generálják a következő kérdést: Az önkorlátozás szükségszerűségén túl milyen konzekvencia fogalmazható meg a társadalmi viszonyok, a természetes létállapot „helyrerázásához”, egy fordulat, változás szükségszerűségéhez?*

Mindenekelőtt az önhitt, gátlástalan, erkölcsdeficités emberiségnek be kell látni az eltévedését. **Fel kell ismerni a Teremtőhöz, a Természethez és a Nagy Rendhez igazodó feltételek meghatározottságát.** Ellenkező esetben az ember kényszer pályán fog ráébredni arra, hogy nem ura a Természetnek, hanem tényezője és a kölcsönösen előnyös együttműködés formáit kell megtalálni. Ellenkező esetben, keserves úton fogja éreztetni, „mindenhatóságát”, talán már jelzi is. Történelmi fordulatot viszont csak olyan közösség, és nemzet tud a saját érdekében végrehajtani, amelyik lélekben erős, etikusan megalapozott. Valami hasonló felkészültséggel kezdhető el a hatékony, eredményes közösségi lét és az, azt „működtető szak-, és államigazgatás megtervezése, majd megszervezése.

A természetes közegben szerzett tapasztalat, jártasság és az ismeretkörébe eső társadalmi-gazdasági megújulási lehetőségek áttekintése/vizsgálata alapján a következő **stratégiai jellegű irányok, feltételek** fogalmazhatók meg a természetirányú változáshoz.

1. Meg kell alkotni a természetes folyamatok és emberi lét szinkron fejlődését szolgáló egyensúlyi feltételeket, a természetjog érvényesülésének gyakorlati normatíváit.

Ugyanis, a túlterjeszkedett *társadalmi-gazdasági, az iparosodás externalitásai* oly mértékben megterhelték a természeti környezetet, hogy kétségessé vált a pénzközpontú, ipari civilizáció fenntarthatósága.

2. Az értékrendünkben – az új korszakhoz „ciklushoz” igazodóan biztosítani kell az ökonómiáról az ökológiára történő átváltás folyamatának a feltételeit. Ugyanis a környezetközpontúság szempontjai elkezdtek megtörni a költséghatékonyság, a pénzoligarchia egyeduralmát.

Az egyre gyorsuló globális piaci terjeszkedés (hálózatosodás) emberi népességet érintő kárait, az ökológiai erőforrásokat érő kockázatos beavatkozás hatásai következményei, kezdik átrendezni a társadalmi-gazdasági szemléletet is.

3. A váltáshoz döntési helyzetbe kell hozni az önszerveződő kontinentális, regionális közösségeket, a helyi közösségi életet, az identitás (kötődés), erkölcs erősítésével, a kulturálódás, az intelligencia fokozásával. Vissza a gyökerekhez, a provinciához, régióhoz, földrészhez. Az etikus szak- és jogszerűség érvényesítéséhez a politikával szemben.

*Támogatandó a természetesen „alulról” szerveződő szakmai, civil szerveződések, közösségek létezési-, működési és elhelyezési feltételeit, különös tekintettel: a kulturálódás hagyományos motívumaira. A többé-kevésbé jól működő sportkörü közösségekhez hasonlóan **preferálni, reaktiválni kell** az 50 – 100 éves múltú **szakmai egyesületeket**, társaságokat. Továbbá **a tradicionális dal- nótaköröket, figyelemmel az ének- zenekarokra, esetleges kaszinókra stb.. Vagyis olyan közösségi műhelyek szerveződéseinek a támogatására helyezni a hangsúlyt, ahol az elme és a lélek, együttműködő-képessége „kötőanyaggá” válik. „Nem csak gazdasági, hanem erkölcsi hitel is van, mely lényegében abból áll, hogy hiszünk és hihetünk egymásnak.***

4. Mindenekelőtt reaktiválni kell az ősi, keleti bölcsesség „mély igazságát”: miszerint „Ha változást akarsz, a változás légy te magad!”. Meg kell alkotni a dolgok, a természethasználó termelőerők, a tulajdonlás „normatív jellegű”, áttekinthető, felső nagyságrendjét, korlátait – a

túlterjeszkedés, visszaélés – határait, az **önkorlátozás normáit, feltételeit. Úgy, ahogy pl. a villanyáram túlfeszültsége „kiveri” a biztosítékot.** Emberi szervezet analógiát tekintve pl. a vérnyomás állapotának tűréshatára. Vagy a „**méretgazdaságosság**” keretében pl. annál nagyobb méretű területi, üzemi, termelő egység, (gyár, tanker, állattartó telep, területi monokultúra stb.) ill. olyan egyszemélyes tulajdonlás ne alakulhasson ki, amelyek kockázatai – haváriái – a természeti károsítás helyreállításának tervezhető költségei, a termelési értéket – többszörösen – meghaladnák (nem beszélve a haszonról). Illetve a tulajdonlás gátlástalanságával, visszaéléssel életfeltételei a kiszolgáltatottságot fokoznák.

Végül egyetemes értékű gondolattal zárom e gondolatsort:

„Ideje neked is megkeresned lélektől, lélekig az utat, a szívekhez vezető ösvényt, hogy igaz őrzője légy e kornak, tanúja légy, felelni tudj, ha majd egyszer vallat a holnap. Hittel építsd jövő korunkat, az új Tiszta emberi Rendet, míg önlelkedben a harmóniát naponta újra, meg újra megteremtetted.” (Kulcsár Tibor)

2021. december 02., 2022. február 22., 2023. március 22.

dr. S Nagy L.

Életem során távlatosan is alakult az interdiszciplináris közösségi időszakos szemléletem. Ugyanis visszatekintve a társadalmi jelenségek közel harminc évenkénti változó jelenségeire, amikor először még a környezetvédelem fogalom sehol sem volt. Személy szerint 90 éves koromban érzékelnem vélem, 1930-1960-1990-es időszakok idősikokban elkülöníthető fejlődésének sajátosságait, ami egy külön értékelés lehetősége lenne. – dr. SNL

„...Magszerettük őt, megismertük őt,
Megismertük őt, magszerettük őt...”
(Régi selmeci dal)

Utószó

Több éve már, hogy megismertük *dr. S. Nagy Lászlót* és feleségét, Babikát. Ismeretségünk kezdetén belevágtunk egy 25 évről szóló könyv szerkesztésébe. A „Számadás” c. kötet az Országos Erdészeti Egyesület (OEE) Szeniorok és Tiszteleti Tagok Tanácsának (SZTTT) negyedszázadáról, egy rendkívüli közösség sokirányú szakmai és szabadidős tevékenységéről szóló összefoglaló.

A barátság azóta is töretlen, nagy megtiszteltetésként éltük meg, hogy erdész-számítógép programozó férjemmel együtt mi is tagjai lehetünk az SZTTT-nak.

S. Nagy Lászlóékat szeretett pákozdi házukban is meglátogattuk. Gyönyörködtünk az általuk létrehozott pákozdi emlékhelyekben: aradi és 56-os emlékhely, Wass Albert emlékkő, a székelykapu és harangláb együttesben.

Sajnos a műemlék jellegű pákozdi házuktól egészségi állapotuk okán meg kellett válniuk, de az általuk létesült emlékhelyek őrzik a házaspár alkotó és adományozó lelkiségét...

Megtiszteltetés, hogy S. Nagy László felkért új könyvének szerkesztésére, ami inkább egy támaszt jelentett Lászlónak, hiszen aki közel áll hozzá, ismeri alaposágát, precízességét, nem utolsó sorban makacsságát, de kitartását és pontosságát is.

Ez a legújabb kötet a Nyomok és kötődések, az erdőmérnöki szakmai munka kezdeteit eleveníti fel sok korabeli fotóval, dokumentummal színesítve.

A kezdő erdőmérnök és a fiatal *Kovács Gabriella* (Babika) Tállyán ismerkedtek meg. Több nehézség után Lillafüreden volt az esküvő. A barátok és ismerősök fél évet „adtak” nekik, de ők rácsáfolva mindenkire, 64 éve élnek 'véd- és dacszövetségben', támogatva és segítve egymás munkáját a szakmától a karitatív tevékenységeikig.

Ebben segített a házasság szentsége, a fiúk születése, a szeretet, a tisztelet, a feltétlen bizalom és nem utolsó sorban a humor.

László és Gabika történetei mosolyt és könnyeket varázsolnak az arcunkra.

Az emlékek, történetek barátságokról, nehézségekről, sikerekről és kudarcokról egyaránt szólnak.

Erdőmérnöki tevékenységének kezdete egybeesett a háború utáni erdészeti szakmai változásokkal, újításokkal, a legegyszerűbb technikai feltételelektől a korszerű modern gépesítésig, a számítógépes informatikai kultúra kialakulásáig.

A változások évszázada folytatva a rendszerváltozás utáni paradigmaváltással, az erdészeti és természetvédelmi tevékenység megújulásával. Dr. S. Nagy László ezen az úton vezet keresztül a saját és családja életében bekövetkezett változásokat is érintve. Ezért vontuk be Kovács Gabriella (Babika) két jellemző írását is a kötetbe. Kérésünkre nehezen egyezett bele, de azt hiszem érdemes volt... Humanizmusa, székelységének vállalása, humora önmagában is tanulságos, szeretetreméltó.

Együtt több mindenre voltak képesek. Inspirálták egymást.

A kötetbe szerkesztettük a *Kik mentik meg a világot? A műszaki értelmiség társadalmi felelőssége* alcímmel megjelent kötetből a „Közösségi élet és etika” című S. Nagy László írást, ami 2020-ban jelent meg, 11 kiváló műszaki értelmiségi írással, Koltai Péter szerkesztésében.

Ide kívánczolt még Kukorelly Endre Három István, három nemzeti ünnep, három példakép c. könyvéhez írt „vélemény”, mely a reflexiók című kötetben meg is jelent. Történelmi ismeretei, a mindig egészben gondolkodó rendszerszemlélete lenyűgöző.

A kezdeti idők után többfelé irányította a sors az S. Nagy házaspárt. Erről is olvashatunk a Nyomok és kötődések című kötetben.

Mennyire fontosak életünkben a kötődések és mennyire fontos, hogy a nyomok átvezessék az olvasót egy életen, egy szakaszon, hivatáson át, utat mutatva a fiatalabb generációknak.

Honnan indultunk, hova jutottunk? – kérdéseket is felteszi magának és olvasóinak.

Filozófiai mélységű gondolatai bátran szárnyalnak a morális kérdésektől a szakmai etikán keresztül, a humanista gondolatokon át a transzcendentális felé. Fontos a moralitás, az arányérzék, a szakmai becsület. Gondolatai gyakran megelőzik az adott korszakot.

Az ember és a természet szeretete, egysége, a biodiverzitás, az ökológia, a környezet- és természetvédelem, a közösségek fontossága és féltése, szinte a „jövőkutató” szemmel vizsgálja életünket.

Mit jelent a 60 éven felüli generációknak a háború utáni évek elmaradottságától, társadalmi változásaitól a technikai, technológiai paradigma változásokon keresztül megélni a mesterséges intelligencia már-már ijesztő megjelenését és ijesztően gyors terjedését.

Filozófiai mélységű gondolkodását érdekesen ötvözi a Napközpontú idő és életrendről szóló szintetizáló, metafizikai mélységű írása, melyben a kötetben írtak összefoglaló, rendező és kérdéseket feltevő, feladatokat megjelölő tanulmány született.

Két ajánlásában a szakma iránti féltés, a hagyományok tisztelete és megtartása dominál.

Esszéiben összegzi az egész életében feszítő kérdésekként megjelenő erkölcsi-morális tartást, a történelmi és művelődéstörténeti hagyományok ápolását, a közösség- és szervezet fejlesztést és a közösségek megtartó erejét, az emberi lét komplexitását.

Szeretettel és bizalommal ajánlom mindenkinek dr. S. Nagy László szakmai, magánéleti, történelmi és világnézeti, filozófiai mélységű, „jövőkutató” nézeteit.

Bicske – Budapest, 2023. augusztus 20.

M. Fejes Ágnes
Bessenyei-díjas népművelő, szerkesztő

Tartalomjegyzék

Előszó.....	3
A kezdetek.....	6
A Tállyai Erdészet.....	20
A Lillafüredi Erdészet.....	56
Jelentősebb nyomok.....	77
Inspiráció és emlékek	91
Esszék, gondolatok.....	100
Az erdő memoranduma.....	102
Közösségi élet és etika.....	105
Vázlat a jövő közösségi műhelyei szervezésére.....	108
Reflexió.....	110
Indítvány (MMÉ).....	115
Indítvány gr. Tisza Lajos Erdősz AGÓRA Club létrehozására.....	118
Az erdő szerepe a tájökölógiai egyensúly megőrzésében.....	122
Nemzet-történelmi emlékpark avatása – Pákozd.....	129
A Nemzeti Összetartozás Napja – Pákozd.....	133
Szintetizáló gondolatok.....	135
Utószó.....	148

A fiunk S Nagy Zoltán. A Műszaki Egyetem Közlekedésmérnöki Kar mestertanára

